

155.41832
ป 366 พ
ร. 2

ผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความเอื้อเฟื้อของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
โรงเรียนอนุบาลวัดปรีณายก กรุงเทพมหานคร

ปริณฎานิพนธ์

ของ

นายประยูร บุณไช้

10 ส.ค. 2539

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว
มีนาคม 2538
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

195887

ผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
โรงเรียนอนุบาลวัดปรีณายก กรุงเทพมหานคร

บทคัดย่อ
ของ
นายประยูร บุญใช้

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว
มีนาคม 2538

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความเอื้อเพื่อ
 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาล
 วัดปรินายก กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2537 จำนวน 24 คน ที่มีความเอื้อเพื่อ
 ต่ำกว่าเบอร์เซ็นไทล์ที่ 25 แล้วสุ่มอย่างง่ายเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 12 คน
 กลุ่มทดลองใช้การเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเกี่ยวกับความเอื้อเพื่อ และกลุ่มควบคุมได้รับการสอน
 แบบปกติเกี่ยวกับความเอื้อเพื่อ เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถามความเอื้อเพื่อ วิเคราะห์ข้อมูล
 โดยใช้การทดสอบของวิลคอกซัน (The Wilcoxon Matched - Pairs Signed Ranks
 Tests) และแมน - วิทนี (The Mann - Whitney U Test)

ผลการศึกษาพบว่า

1. นักเรียนมีความเอื้อเพื่อสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 หลังจาก
 เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
2. นักเรียนมีความเอื้อเพื่อสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 หลังจาก
 ได้รับการสอนแบบปกติ
3. นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มมีความเอื้อเพื่อสูงกว่่านักเรียนที่ได้รับการสอน
 แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

THE EFFECT OF GROUP WORK ON ALTRUISM OF PRATHOM SUKSA V
STUDENTS OF ANUBANWATPARINAYOK SCHOOL
IN BANGKOK

AN ABSTRACT
BY
PRAYOON BOONCHAI

Presented in partial fulfillment of the requirements for the
Master of Educational degree in Guidance and Counseling Psychology
at Srinakharinwirot University

March 1995

The purpose of this experimental research was to study the effect of group work on altruism of Prathom Suksa V students of Anubanwatparinayok school in Bangkok in the academic year 1994. The subjects were 24 students whose altruism scores were below twenty-fifth percentile. They were randomly selected into the experimental group and the control group. Each group consisted of 12 students. The experimental group was exposed to a group work program on altruism, while the control group was taught by conventional instruction. The instruments used in the study were altruism questionnaires, a group work program and a program of conventional instruction on altruism. The data were analyzed by the Wilcoxon Matched - Pairs Signed Rank Test, and the Mann - Whitney U Test.

The results were as follows :

1. Altruism scores of the students increased at 01 level of significance after being exposed to the group work program.
2. Altruism scores of the students increased at .01 level of significance after being taught by conventional instruction.
3. Altruism scores of the students exposed to the group work program were higher than those taught by conventional instruction at .01 level of significance.

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควร
รับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

.....*วิทย์ พงศ์ประยูร*..... ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์วันเพ็ญ พงศ์ประยูร)

.....*ชัชวาล ทองภักดี*..... กรรมการ
(อาจารย์ทัศนาก้องภักดี)

คณะกรรมการสอบ

.....*วิทย์ พงศ์ประยูร*..... ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์วันเพ็ญ พงศ์ประยูร)

.....*ชัชวาล ทองภักดี*..... กรรมการ
(อาจารย์ทัศนาก้องภักดี)

.....*สมชาย เสนอนนท์*..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์บังอร เสนอนนท์)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
การศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....*ดร. ศิริยุภา พูลสุวรรณ*..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ดร.ศิริยุภา พูลสุวรรณ)

วันที่ ..*9*.. เดือน ..*สิงหาคม*..... พ.ศ. 2538

ประกาศขอบคุณ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วันเพ็ญ พงศ์ประยูร อาจารย์ทัศน ทองภักดี ผู้ช่วยศาสตราจารย์บังอร เสดนนท์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา หาสิตะพันธ์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ และข้อเสนอแนะต่าง ๆ ตลอดจนช่วยตรวจแก้ไขข้อบกพร่องอันเป็นประโยชน์ในการทำปริญญานิพนธ์ครั้งนี้เป็นอันมาก ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณา จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.คมเพชร จิตรศุภกุล อาจารย์พรหมพิศ วาณิชการ อาจารย์ทศพร มณีศรีขำ ที่กรุณาให้ความรู้ คำแนะนำ และเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ในภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษาทุกท่านที่ กรุณาประสิทธิ์ประสาทความรู้ให้แก่ผู้วิจัย

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ และขอขอบคุณนักเรียนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลวัดปรีชาฯ ที่ให้ความร่วมมือในการทำวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดี

ขอขอบคุณคุณไพรัช พลัปปลา และเพื่อน ๆ ทุกคน ที่ได้ให้ความช่วยเหลือในเรื่องต่าง ๆ และให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมา

ท้ายสุดนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคุณแม่ทองอยู่ บุญใช้ อาจารย์พุง บุญใช้ และพี่ ๆ น้อง ๆ ในครอบครัวทุกท่าน ที่เป็นกำลังใจอันสำคัญยิ่งจนสามารถทำงานวิจัยครั้งนี้ สำเร็จโดยสมบูรณ์

ประยูร บุญใช้

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
คำนำ	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	4
สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า	4
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	4
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย	8
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม	8
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม	8
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม	21
งานวิจัยในประเทศไทย	21
งานวิจัยในต่างประเทศ	24
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเอื้อเฟื้อ	26
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความเอื้อเฟื้อ	26
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเอื้อเฟื้อ	33
งานวิจัยในประเทศไทย	33
งานวิจัยในต่างประเทศ	35
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	38
แหล่งข้อมูลและกลุ่มตัวอย่าง	38

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	38
วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือ	39
แบบแผนการทดลอง	43
วิธีดำเนินการรวบรวมข้อมูล	44
การวิเคราะห์ข้อมูล	44
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	45
 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลศึกษาค้นคว้า	47
ข้อตกลงเกี่ยวกับการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผล	47
ผลการศึกษาค้นคว้า	47
 5 บทย่อ สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ	52
บทย่อ	52
ความหมายของการศึกษาค้นคว้า	52
สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า	52
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	52
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	53
วิธีดำเนินการทดลอง	54
การวิเคราะห์ข้อมูล	54
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า	55
อภิปรายผล	58
ข้อเสนอแนะ	58

บทที่	หน้า
บรรณานุกรม	61
ภาคผนวก	70
ประวัติย่อของผู้วิจัย	151

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	แสดงแบบแผนการทดลอง	43
2	เปรียบเทียบคะแนนความเอื้อเฟื้อของนักเรียนในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มและการสอนปกติ	48
3	เปรียบเทียบคะแนนความเอื้อเฟื้อของนักเรียนในกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม	49
4	เปรียบเทียบคะแนนความเอื้อเฟื้อของนักเรียนในกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการสอนแบบปกติ	50
5	เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนความเอื้อเฟื้อของนักเรียนในกลุ่มทดลอง ที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มและนักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนแบบปกติ - ก่อนและหลังการทดลอง	51
6	แสดงคะแนนความเอื้อเฟื้อของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มและการสอนแบบปกติ	137
7	แสดงคะแนนความเอื้อเฟื้อของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลังการ เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม	138
8	แสดงคะแนนความเอื้อเฟื้อของนักเรียนกลุ่มควบคุมก่อน และหลังการสอนแบบปกติ	139
9	แสดงความแตกต่างของคะแนนความเอื้อเฟื้อของนักเรียนกลุ่มทดลอง ที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม และกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนแบบปกติ ก่อนและหลังการทดลอง	140
10	แสดงการวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถามความเอื้อเฟื้อ ...	141

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

สภาพสังคมปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว อันมีสาเหตุมาจากปัจจัยหลายประการด้วยกัน อาทิเช่น ความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี อัตราการเพิ่มของประชากรอย่างรวดเร็ว เป็นต้น ในสภาพสังคมเช่นนี้ย่อมก่อให้เกิดปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคมติดตามมาเป็นอันมาก โดยเฉพาะปัญหาความเสื่อมทรามทางศีลธรรมและคุณธรรมของประชาชน (โรม สุรเสน. 2534 : 1) ซึ่งในปัจจุบันประเทศไทยกำลังดำเนินนโยบายที่จะพัฒนาประเทศไปสู่ระบบสังคมอุตสาหกรรมใหม่โดยมุ่งเน้นการพัฒนาในด้านวัตถุเป็นสำคัญ จึงมีผลทำให้อัตราส่วนของความเจริญทางด้านวัตถุกับด้านจิตใจไม่สัมพันธ์กัน ปัญหาความเสื่อมทรามทางศีลธรรมและคุณธรรมของประชาชนในชาติจึงทวีความรุนแรงมากขึ้นในทุกขณะ ดังจะเห็นได้ว่าการแก่งแย่งชิงดีชิงเด่น เอาวัดเอาเปรียบ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวม ขาดความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน เกิดปัญหาอาชญากรรม ปัญหาการคดโกง ทรัพย์สิน ซึ่งปรากฏเป็นข่าวทางสื่อมวลชนต่าง ๆ อยู่เสมอ (นฤมล ทีประภาต. 2534 : 4 - 5) ลักษณะเช่นนี้ได้สะท้อนให้เห็นถึงภาวะวิกฤติของสังคมไทยปัจจุบัน ที่กฎเกณฑ์ทางศีลธรรมและคุณธรรมไม่มีผลในทางปฏิบัติจริงและกำลังถูกละเลยในการปฏิบัติ จึงมีผลทำให้เด็กและเยาวชนเกิดความสับสนในเรื่องความดี ความงามและความถูกต้อง ประกอบกับการมีสิ่งยั่วยุ จูงใจ เช่นสถานเริงรมย์ หรือแหล่งอบายมุขต่าง ๆ เกิดขึ้นมากมายจึงมีผลทำให้เด็กและเยาวชนมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมที่ไม่เหมาะสม สร้างความเดือดร้อน ความวุ่นวายให้กับสังคมเป็นอันมาก (กัญญา คงคานนท์. 2534 : 5)

การปลูกฝังคุณธรรมให้กับบุคคลในสังคมนับเป็นเรื่องที่สำคัญยิ่ง เพราะคุณธรรมมีความสำคัญต่อการพัฒนาสังคมหรือประเทศชาติ สังคมใดที่ประกอบด้วยบุคคลที่มีคุณลักษณะอันเอื้อต่อการพัฒนา เช่น มีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน

มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่สังคมนั้นก็พัฒนาไปได้อย่างรวดเร็ว (สนธยา จัตรมาศ. 2532 : 4) และในการปลูกฝังคุณธรรมให้กับบุคคลในสังคมนั้นจะต้องกระทำอย่างต่อเนื่อง ครอบคลุมประชากรทุกกลุ่ม โดยเฉพาะในกลุ่มเด็กและเยาวชนควรเน้นเป็นอันดับแรก เพราะเด็กคือผู้ที่จะต้องเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ออกไปพัฒนาสังคมให้เจริญก้าวหน้าต่อไป เด็กทุกคนจึงควรที่จะได้รับการปลูกฝังขัดเกลาจิตใจให้มีความประณีต มีความศรัทธาและยึดมั่นในคุณงามความดี (กรมวิชาการ. 2522 : 1)

คุณธรรมที่สำคัญประการหนึ่งที่จะต้องปลูกฝังให้เกิดขึ้นในเด็กและเยาวชนของชาติคือความเอื้อเฟื้อ เพราะสภาพของสังคมไทยในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ความเอื้อเฟื้อของคนไทย จากการแสดงความเอื้อเฟื้อด้วยน้ำใจจริงกลับกลายเป็นความเอื้อเฟื้อเพื่อผลประโยชน์ หรือไม่แสดงความเอื้อเฟื้อเลย ดังจะสังเกตได้จากข้อความที่เขียนติดบนรถประจำทางว่า "โปรดเอื้อเฟื้อที่นั่งแก่เด็ก สตรี และคนชรา" เป็นต้น สิ่งเหล่านี้บ่งชี้ว่าเป็นข้อบ่งชี้ให้เห็นว่าผู้คนในสังคมไทยของเรามีความเอื้อเฟื้อต่อกันลดน้อยลง นอกจากนี้ลักษณะบุคลิกภาพของคนไทยยังเป็นแบบไมตรีสัมพันธ์ ซึ่งมีลักษณะเป็นการเอื้อเฟื้อเพื่อพวกพ้องในวงแคบมากกว่าเพื่อสังคมหรือเพื่อส่วนรวม (รัตน บารุงญาติ. 2532 : 2) ดังที่เชฟเฟอร์ (วรินทร์ ม่างสุวรรณ. 2517 : 2 ; อ้างอิงมาจาก Shaffer, 1972 : 410) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมของพ่อแม่ที่เกี่ยวกับการชมเชยลูก โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร และเชียงใหม่ พบว่า พ่อแม่จะชมเชยลูกเมื่อลูกช่วยเหลือพ่อแม่หรือพี่น้องทำงานบ้านโดยกล่าวชมเชยว่า "ดี" มากที่สุดถึง 700 ใน 1,000 คน แต่การชมเชยที่เกี่ยวกับการช่วยเหลือผู้อื่น มีเพียง 1 คนเท่านั้น.

การปลูกฝังคุณธรรมด้านความเอื้อเฟื้อจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งสำหรับสังคมไทย ดังที่กรมวิชาการ (2521 : 4) ได้กำหนดให้ความเอื้อเฟื้อเป็นคุณธรรมข้อหนึ่งในจำนวนคุณธรรม 30 ประการ ซึ่งจะต้องปลูกฝังให้แก่เด็กในระดับประถมศึกษา แต่การปลูกฝังคุณธรรมในโรงเรียนเท่าที่ผ่านมาไม่ค่อยประสบผลสำเร็จเท่าที่ควรทั้งนี้เพราะครูใช้วิธีการสอนที่ไม่เหมาะสมโดยมักจะใช้วิธีการเดิม ๆ ซ้ำซาก เช่นการบรรยาย การฝึกให้เด็กท่องจำ หรือการให้ท่องจำจึงทำให้เด็กเกิดความรู้สึกเบื่อหน่ายและขาดความเข้าใจที่ถูกต้อง การปลูกฝังคุณธรรมให้แก่เด็กในระดับประถมศึกษาจะต้องอาศัยเทคนิควิธีการตลอดจนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่จะ

กระตุ้นหรือเข้าให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึก เกิดความกระตือรือร้น มีส่วนร่วมในกิจกรรม เช่น การแสดงความคิดเห็น การวิพากษ์วิจารณ์ ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนไม่เกิดความเบื่อหน่ายและมีความศรัทธาที่จะปฏิบัติตามอีกด้วย (สุนน อมรวิวัฒน์. 2530 : 18)

การปลูกฝังและพัฒนาความเอื้อเฟื้อสามารถกระทำได้หลายวิธี วิธีการหนึ่งที่สามารถนำมาใช้ได้คือ กิจกรรมกลุ่ม (Group Work) เพราะเป็นกระบวนการที่ช่วยให้สมาชิกในกลุ่มได้มีพัฒนาการในเรื่องทัศนคติ ค่านิยม ตลอดจนพฤติกรรมต่าง ๆ โดยมีการนำเอาประสบการณ์ของแต่ละคนมาวางแผน แลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นในสมาชิกแต่ละคน ประสบการณ์ในกลุ่มจึงเป็นส่วนสำคัญที่จะช่วยให้สมาชิกแต่ละคนได้พัฒนาตนเอง (เวรดี วงศ์พรหมเมฆ. 2521 : 33) ซึ่งสอดคล้องกับที่ เยาวพา เดชะคุปต์ (2517 : 128) ได้ทำการวิจัยเรื่องทฤษฎีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์สำหรับการสอนในระดับประถมศึกษา โดยสร้างบทเรียนไปทดลองสอนนักเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 4, 5 และ 6 ผลปรากฏว่ากระบวนการกลุ่มนี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับนักเรียนที่มีอายุและความสามารถแตกต่างกันได้ รวมทั้งยังพบว่าการเรียนการสอนตามทฤษฎีนี้ช่วยทำให้ผู้เรียนเกิดทัศนคติ ค่านิยม ตลอดจนพฤติกรรมที่พึงประสงค์ได้อีกด้วย

ผู้วิจัยเป็นครูสอนอยู่ที่โรงเรียน ^{ขอนแก่น} ~~หนองบัวลำภู~~ ได้ทำการสำรวจเบื้องต้น โดยการสัมภาษณ์ครูประจำชั้น ครูผู้สอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ครูวิจัยศึกษา ครูแนะแนว จำนวน 13 คน ครูร้อยละ 85 มีความเห็นว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ขาดคุณธรรมด้านความเอื้อเฟื้อมากที่สุด รวมทั้งใช้แบบสอบถามปลายเปิดสอบถามนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 250 คน พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ร้อยละ 68 มีพฤติกรรมที่บ่งชี้ให้เห็นถึงการขาดความเอื้อเฟื้อต่อเพื่อนนักเรียนและครู เช่น ไม่ช่วยเพื่อนหรือครูถือสิ่งของที่หนักหรือพะรุงพะรังเมื่อพบเห็น ไม่ช่วยอธิบายเกี่ยวกับงานหรือการบ้านที่ครูสั่งให้แก่เพื่อนที่ขาดเรียนและเพื่อนที่เรียนอ่อน มักกล่าวซ้ำเติมเพื่อนในชั้นที่ตอบคำถามไม่ได้หรือตอบผิด ไม่ลูกให้เด็กนักเรียนที่เล็กกว่านั่งในโรงอาหาร ไม่ช่วยทำประโยชน์ให้แก่โรงเรียนและวัด ได้แก่ การไม่ช่วยทำความสะอาดบริเวณอาคารเรียน สนามหน้าโรงเรียน และศาลา ~~วัด~~ เป็นต้น จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยเห็นว่ามีความจำเป็นต้องพัฒนาความเอื้อเฟื้อของนักเรียนให้สูงขึ้น

จากเหตุผลและความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความเอื้อเฟื้อของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ~~๕~~^๖ โรงเรียนอนุบาลวัดปทุมมาศ กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นเด็กที่มีอายุระหว่าง ~~๑๐~~^{๑๑} - ~~๑๕~~^{๑๒} ปี เป็นช่วงที่เด็กเริ่มมีสติปัญญากว้างขวางขึ้น มีความสามารถในการคิด รู้จักการใช้เหตุผลมากขึ้น รวมทั้งยังเป็นวัยที่เหมาะสมแก่การปลูกฝังและพัฒนาคุณธรรมอย่างดียิ่ง (กรมวิชาการ, ๒๕๒๒: ๔๓) นอกจากนี้ยังเป็นส่วนหนึ่งในการช่วยพัฒนาเด็กและเยาวชนของชาติให้เติบโตเป็นพลเมืองดีต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบความอึดเพื่อของนักเรียนก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
2. เพื่อเปรียบเทียบความอึดเพื่อของนักเรียนก่อนและหลังการได้รับการสอนแบบปกติ
3. เพื่อเปรียบเทียบความอึดเพื่อของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มกับนักเรียนที่

๒.๒ ได้รับการสอนแบบปกติ

✓ สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนมีความเอื้อเฟื้อสูงขึ้นหลังจากที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
2. นักเรียนมีความเอื้อเฟื้อสูงขึ้นหลังจากที่ได้รับการสอนแบบปกติ
3. นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มมีความเอื้อเฟื้อสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอน

แบบปกติ

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะเป็นประโยชน์และเป็นแนวทางสำหรับครูแนะแนว
ครูผู้สอนจรรยาศึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนซึ่งมีความรู้ความชำนาญในการใช้กิจกรรม
กลุ่ม จะได้นำวิธีการดังกล่าวไปใช้ในการพัฒนาความเอื้อให้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษา
ปีที่ ๕ ต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียน
อเนกประสงค์วิทยากร กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2537 ที่มีความเอื้อเพื่อต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์
ที่ 25 ลงมา จำนวน 63 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียน
อเนกประสงค์วิทยากร ปีการศึกษา 2537 ที่มีความเอื้อเพื่อต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมาจำนวน
24 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มอย่างง่ายจากประชากรแล้วสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งหนึ่ง เป็นกลุ่มทดลอง
และกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 12 คน
3. ตัวแปรที่ศึกษา
 - 3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่วิธีการพัฒนาความเอื้อเพื่อซึ่งแบ่งออกเป็น 2 วิธีคือ
 - 3.1.1 กิจกรรมกลุ่ม
 - 3.1.2 การสอนแบบปกติ
 - 3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความเอื้อเพื่อ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. กิจกรรมกลุ่ม หมายถึง การจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาความเอื้อเพื่อให้นักเรียน โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนแต่ละคนได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่ การเล่นเกม การแสดงบทบาทสมมติ การอภิปรายกลุ่ม และกรณีตัวอย่าง ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้จะช่วยทำให้นักเรียนนำเอาประสบการณ์ที่ได้รับไปพัฒนาความเอื้อเพื่อให้สูงขึ้น โดยมีลำดับขั้นตอนดังนี้

- 1.1 ขั้นการมีส่วนร่วม นักเรียนร่วมปฏิบัติกิจกรรม มีส่วนร่วมในการกระทำการแสดงความคิดเห็น เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน

1.2 ขั้นวิเคราะห์ นักเรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจากการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม ซึ่งช่วยให้นักเรียนมีความรู้กว้างขวาง สามารถประเมินความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม ตลอดจนช่วยทำให้นักเรียนรู้จักตนเองดียิ่งขึ้น

1.3 ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ นักเรียนรวบรวมแนวคิดที่ได้จากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับนักเรียนคนอื่น ๆ มาสรุปเป็นแนวทางในการปรับปรุงการมีความเอื้อเฟื้อ

1.4 ขั้นประเมินผล นักเรียนร่วมกันประเมินการเรียนรู้ของตนเองและของกลุ่มจากการอภิปราย และให้ข้อเสนอแนะร่วมกัน

วิธีการนี้ใช้กับกลุ่มทดลอง

2. การสอนแบบปกติ หมายถึง วิธีการทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ โดยครูเป็นผู้บรรยาย พร้อมทั้งมีสื่อประกอบการสอน ได้แก่ เอกสาร วิดีทัศน์ เปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามแสดงความคิดเห็นและมีการสรุป โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับความเอื้อเฟื้อเช่นเดียวกับกลุ่มทดลอง ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

2.1 ขั้นนำ ครูสนทนาซักถามนักเรียนเกี่ยวกับเรื่องที่กำหนดตามจุดมุ่งหมายในแต่ละหัวข้อเรื่อง

2.2 ขั้นสอน ครูอธิบายเกี่ยวกับหัวข้อเรื่องในแต่ละครั้ง พร้อมสื่อประกอบการสอน ได้แก่ เอกสาร วิดีทัศน์ และเปิดโอกาสให้นักเรียนได้อภิปรายและซักถามข้อสงสัย หลังจากนั้นจึงให้นักเรียนเล่าถึงประสบการณ์ต่าง ๆ ซึ่งเกี่ยวกับหัวข้อเรื่องตามจุดมุ่งหมายในแต่ละครั้ง

2.3 ขั้นสรุป ครูให้นักเรียนช่วยกันสรุปเรื่องที่อภิปราย และครูสรุปเพิ่มเติม
วิธีการนี้ใช้กับกลุ่มควบคุม

3. ความเอื้อเฟื้อ หมายถึง พฤติกรรมของนักเรียนในการช่วยเหลือครูและเพื่อนนักเรียนด้วยความเต็มใจ ไม่หวังผลตอบแทนในรูปแบบใด ๆ เป็นการกระทำอันสืบเนื่องมาจากความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นเป็นสำคัญ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้แบ่งการแสดง ความเอื้อเฟื้อออกเป็น 3 ด้านดังนี้

3.1 ความเอื้อเฟื้อทางกาย ได้แก่ การช่วยเหลือสิ่งของที่หนักหรือพะรุงพะรัง ช่วยเหลือบุคคลที่ได้รับอุบัติเหตุ ช่วยจูงนักเรียนที่เล็กกว่าข้ามถนน สละที่นั่งในโรงอาหาร และห้องสมุด ให้แก่นักเรียนที่เล็กกว่านั้น ช่วยทำความสะอาดบริเวณโรงเรียนและวัด

3.2 ความเอื้อเฟื้อทางวาจา ได้แก่ การช่วยพูดปลอบโยนเมื่อเพื่อนได้รับความทุกข์ยากเดือดร้อน ช่วยเจรจาเกี่ยวกับธุระต่าง ๆ ของเพื่อนจนได้รับผลสำเร็จ ช่วยให้คำแนะนำตักเตือนเพื่อนที่ปฏิบัติตนผิดกฎระเบียบของโรงเรียน และไม่กล่าวคำซ้ำเติมเพื่อน

3.3 ความเอื้อเฟื้อทางสติปัญญา ได้แก่ การช่วยแสดงความคิดเห็น ช่วยแก้ปัญหาให้แก่เพื่อนที่ได้รับความเดือดร้อน ช่วยอธิบายบทเรียนหรือการบ้านแก่เพื่อน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม และความเอื้อเฟื้อ โดยแบ่งเป็นหัวข้อดังต่อไปนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม
 - 1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม
 - 1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเอื้อเฟื้อ
 - 2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความเอื้อเฟื้อ
 - 2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเอื้อเฟื้อ

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม

1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม

ความหมายของกลุ่ม

กัลลี (Gully. 1960 : 62) กล่าวว่า กลุ่มมีความหมายลึกซึ้งกว่าการที่จะมารวมกันอยู่เฉย ๆ แต่กลุ่มจะต้องประกอบด้วยลักษณะ 3 ประการคือ

1. มีวัตถุประสงค์ร่วมกัน และวัตถุประสงค์นั้นจะต้องสนองความต้องการของสมาชิกแต่ละคนด้วย
2. ผลของการทำงานจะเกิดจากความร่วมมือของสมาชิกทุกคนในกลุ่ม
3. มีการสื่อสารทางวาจา (Verbal Communication) หรือมีความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกโดยวิธีใดวิธีหนึ่ง

ทองเรียน อมรัชกุล (2520 : 4) กล่าวถึงความหมายของกลุ่มไว้ว่า หมายถึงการที่เอกัตบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปร่วมกันอยู่ โดยสมาชิกนั้นมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน และมีความรับผิดชอบที่จะกระทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุความมุ่งหมายของกลุ่ม

วินิจ เกตุขำ และคมเพชร จิตรสกุล (2522 : 4) กล่าวว่า กลุ่มจะต้องมีลักษณะ 4 ประการ ดังนี้

1. มีคนตั้งแต่สองคนขึ้นไปมารวมกัน
2. ทุกคนมีการติดต่อเกี่ยวข้องกันหรือมีปฏิสัมพันธ์กัน
3. มีจุดมุ่งหมายในการทำงานเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน
4. ทุกคนมีพฤติกรรมตามบทบาทหรือหน้าที่ของตน

จากความหมายของกลุ่ม ซึ่งมีผู้ให้คำจำกัดความแตกต่างกันออกไปดังกล่าวข้างต้น พอจะสรุปได้ว่า กลุ่ม หมายถึง การที่บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปมารวมกัน โดยมีการติดต่อสื่อสารซึ่งกันและกัน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน มีการยอมรับและเข้าใจกัน มีความรับผิดชอบที่จะกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ตามบทบาทและหน้าที่ ตลอดจนมีวัตถุประสงค์และผลประโยชน์ร่วมกันด้วย

ความหมายของกิจกรรมกลุ่ม

จากการที่กลุ่มได้รับความสนใจจากบุคคลในวงการต่าง ๆ เป็นอันมาก ในปัจจุบันได้มีการนำเอากลุ่มไปเป็นเครื่องมือในการทำงานในรูปแบบต่าง ๆ มากมาย เช่น กลุ่มฝึกอบรม (T - Group) กลุ่มเผชิญหน้า (Encounter Group) กลุ่มฝึกความรู้สึก (Sensitivity Group) เป็นต้น ดังนั้นเพื่อความหมายของกลุ่มต่าง ๆ ที่ใช้ในการแนะแนวและบริการไม่เกิดความสับสน แทรกซ์เลอร์และนอร์ท (Traxler and North) จึงได้เสนอให้มีการใช้คำว่า กิจกรรมกลุ่ม (Group Work) ขึ้น (ทองเรียน อมรัชกุล. 2521 : 4 - 5)

ศุภวดี บุญชูวงศ์ (2527 : 2) กล่าวว่า กิจกรรมกลุ่ม หมายถึง การร่วมกันวางแผน การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างสมาชิกต่อสมาชิกภายในกลุ่ม หรือสมาชิกต่อกลุ่ม หรือกลุ่มต่อสมาชิก โดยมีผู้นำกลุ่มซึ่งได้รับการฝึกฝนมาเป็นอย่างดี ช่วยส่งเสริมสนับสนุนให้สมาชิกมีปฏิสัมพันธ์ และมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้สมาชิกได้พัฒนาบุคลิกภาพที่เป็นประโยชน์ต่อการทำงานกลุ่ม ได้เรียนรู้เกี่ยวกับการทำงานกลุ่ม และประสบผลสำเร็จในการทำงานครั้งนั้นด้วย

เมตตา จินดารักษ์ (2525 : 5) ได้ให้ความหมายของกิจกรรมกลุ่มไว้ว่า หมายถึง การกระทำร่วมกันเพื่อเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง โดยผู้เรียนจะร่วมกันทำ

กิจกรรมต่าง ๆ และร่วมกันวิเคราะห์พฤติกรรมของสมาชิกในกลุ่มที่เกิดขึ้น ตลอดจนแสดงความคิดเห็นและกล่าวถึงประโยชน์ที่ได้จากกิจกรรมนั้น

คมเพชร จิตรศุภกุล (2522 : 14) กล่าวถึง กิจกรรมกลุ่มว่า หมายถึง การนำเอาประสบการณ์มาวางแผน แลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ต้องการในสมาชิกแต่ละคน และการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มโดยส่วนรวม มีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม ด้วยวิธีการดังกล่าวนี้ประสบการณ์ในกลุ่มจะทำให้เกิดการพัฒนาด้านตัวบุคคลทุกคน

เรกอน และเชฟเพิร์ด (Ragon and Shepherd. 1971 : 197) กล่าวว่า กิจกรรมกลุ่มเป็นการศึกษาถึงธรรมชาติของกลุ่ม เมื่อมนุษย์มารวมตัวกัน ซึ่งมีการศึกษาพฤติกรรมของสมาชิกแต่ละคนในกลุ่ม โดยใช่วิธีการอภิปรายและประเมินผลร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับ ทิศนา ขัมมณี (2522 : 1) ซึ่งได้ให้ความหมายของกิจกรรมกลุ่มว่า เป็นวิทยาการที่อาศัยเรื่องความสัมพันธ์ของกลุ่มคน และกระบวนการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ โดยพยายามศึกษาเพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้ที่จะนำไปใช้ในการปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงทัศนคติ และพฤติกรรมของตน

นอกจากนี้ บาร์เดน (Barden. 1955 : 24) ได้ให้ความหมายของกิจกรรมกลุ่มไว้ว่า หมายถึง องค์ประกอบต่าง ๆ ซึ่งกำหนดพฤติกรรมและทัศนคติของสมาชิกแต่ละคน และของกลุ่มโดยส่วนรวม องค์ประกอบเหล่านั้นประกอบด้วย ปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของสมาชิกในกลุ่ม และข้อผูกพันที่มีร่วมกัน

จากความหมายที่กล่าวมาข้างต้น พอสรุปได้ว่า กิจกรรมกลุ่ม (Group Work) หมายถึง ประสบการณ์การเรียนรู้ซึ่งได้จากการที่สมาชิกได้มีปฏิสัมพันธ์ มีการร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหาหรือกระทำการสิ่งหนึ่งสิ่งใดร่วมกัน สมาชิกแต่ละคนจะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง โดยวิเคราะห์จากพฤติกรรมของสมาชิกเองและผู้เข้าร่วมกลุ่มซึ่งเกิดขึ้นในขณะนั้น และจะทำให้สมาชิกนำเอาประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ได้รับจากกลุ่ม ไปใช้ในการพัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ ตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

จุดมุ่งหมายของกิจกรรมกลุ่ม

ประนอม เดชชัย (2521 : 101 - 102) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของกิจกรรมกลุ่มไว้ดังนี้

1. เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจธรรมชาติของมนุษย์คือ ความเข้าใจตนเองและเข้าใจบุคคลอื่นในกลุ่ม ซึ่งจะทำให้บุคคลปรับตัวเข้ากับบุคคลในกลุ่มได้ จะเป็นแนวทางให้เกิดความรู้สึกเห็นอกเห็นใจและคิดที่จะช่วยเหลือกันและกัน
2. จากประสบการณ์ที่จัดกิจกรรมกลุ่ม ทำให้ผู้เรียนเข้าใจกระบวนการทำงานหรือแก้ปัญหาต่าง ๆ ร่วมกันและเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองในกระบวนการนั้น ๆ
3. ขณะที่ปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม ผู้เรียนได้รับการฝึกความรู้สึกด้านคุณธรรม ฝึกการทำงาน ฝึกความอดทน ฝึกการรับฟังความคิดเห็นของส่วนรวม สิ่งเหล่านี้จะช่วยพัฒนาตัวบุคคลและเป็นประโยชน์ต่อสังคม

เบนเนท (Bennett. 1963 : 5 - 9) ได้สรุปจุดมุ่งหมายโดยทั่วไปของกิจกรรมกลุ่มไว้ดังนี้

1. เป็นการเปิดโอกาสให้สมาชิกของกลุ่มได้เรียนรู้ทางด้านการศึกษา อาชีพ สังคมและส่วนตัว จากการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้น เช่น
 - 1.1 การปฐมนิเทศนักเรียนที่เข้ามาใหม่เพื่อให้เขาได้ประโยชน์จากทางโรงเรียนมากที่สุด
 - 1.2 การได้มีโอกาสศึกษาปัญหาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเป็นกลุ่ม และช่วยให้เด็กได้รับประสบการณ์กลุ่มในชีวิตที่โรงเรียนของเขา อาจทำให้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้เป็นที่ยอมรับของสังคมได้
 - 1.3 การศึกษากลุ่มในเรื่องปัญหาของการเจริญเติบโต เพื่อรู้จักปรับตัวให้สัมพันธ์กับวัยอย่างมีเหตุผล
 - 1.4 การศึกษากลุ่มเพื่อให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อตนเอง พัฒนาความสนใจ ความสามารถ บุคลิกภาพ ลักษณะเด่นของตนและการปรับตัวทางสังคมและส่วนตัว

1.5 การศึกษากลุ่ม เพื่อหาวิธีการที่มีประสิทธิภาพที่จะส่งเสริมการเรียนรู้

1.6 การศึกษากลุ่มถึงเรื่องชีวิตการทำงานและปัญหาของการปรับตัวต่ออาชีพ ความก้าวหน้าทางด้านอาชีพ

1.7 ช่วยกลุ่มให้เรียนรู้วิธีการที่จะสร้างโครงการและวางแผนอาชีพในระยะยาวที่เหมาะสม

1.8 ช่วยกลุ่มให้เรียนรู้วิธีที่จะสร้างโครงการและวางแผนการศึกษาในระยะยาวที่เหมาะสม

1.9 ช่วยพัฒนามาตรฐาน ค่านิยมของบุคคล อันจะช่วยให้เขาสามารถเลือกประสบการณ์ในด้านต่าง ๆ ของชีวิตและพัฒนาปรัชญาของตนเองได้

2. กิจกรรมกลุ่มก่อให้เกิดผลทางการบำบัดรักษา จากการที่ได้มีโอกาสผ่อนคลายความตึงเครียดทางอารมณ์ ได้มีความเข้าใจและได้ข้อคิดในปัญหาต่าง ๆ ของบุคคลมากขึ้น รวมทั้งศึกษาปัญหาของคนที่เกี่ยวข้องกัน ในบรรยากาศที่อ่อนน้อมผ่อนตาม และนำมาแก้ไข ปรับปรุงบุคลิกภาพและวิถีทางชีวิตของเรา กลุ่มเปิดโอกาสให้เราได้วินิจฉัยตนเองและผู้อื่น

3. ช่วยให้คุณถึงจุดมุ่งหมายของการแนะนำอย่างประหยัด และมีประสิทธิภาพมากกว่าวิธีการเป็นรายบุคคล

4. ช่วยให้การให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคลมีประสิทธิภาพมากขึ้นเพราะกลุ่มช่วยให้เข้าใจภูมิหลังและลักษณะทั่วไปของปัญหาต่าง ๆ

สำหรับ แทรกซ์เลอร์ และนอร์ท (Traxler and North. 1967 : 320) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของกิจกรรมกลุ่มไว้ดังนี้คือ

1. เพื่อให้การศึกษอบรรณแก่บุคคลที่ยังไม่คุ้นเคยกับสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งมหาวิทยาลัยหรือในโรงเรียน โดยการจัดโครงการปฐมนิเทศน์นักเรียนใหม่ หรือนำไปจัดในรูปของการแนะนำได้ตลอดปี

2. เพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ที่แตกต่างไปจากประสบการณ์ที่ได้รับในหลักสูตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดกิจกรรมกลุ่มในโรงเรียนเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในการศึกษาเล่าเรียน

การใช้ห้องสมุด การศึกษาในโอกาสต่าง ๆ หรือเรื่องส่วนตัวต่าง ๆ ที่อยู่ในความสนใจของนักเรียน

3. เพื่อเป็นรากฐานที่จะนำไปสู่การให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคล เพราะทำให้นักเรียนคุ้นเคยกับครูในขณะที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

4. เพื่อการปรับตัว บำบัดรักษาและความเจริญงอกงามของบุคคลของกลุ่ม นอกจากนี้ คมเพชร จิตรศุภกุล (2522 : 96 - 98) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของกิจกรรมกลุ่มเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาบุคคลแต่ละกลุ่มนั้น พอสรุปได้ดังนี้

1. เพื่อสร้างความเข้าใจตนเองอย่างถูกต้อง
2. เพื่อสร้างความเข้าใจบุคคลอื่น
3. เพื่อสร้างความสามารถในการทำงานร่วมกันได้ดีขึ้น

จากจุดมุ่งหมายดังกล่าวข้างต้นนี้สรุปได้ว่ากิจกรรมกลุ่มมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้บุคคลมีโอกาที่จะปรับปรุง แก้ไขพัฒนาบุคลิกภาพ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและความคิดเห็นต่าง ๆ ตลอดจนสามารถทำความเข้าใจเกี่ยวกับตนเองและผู้อื่นด้วย

ประโยชน์ของกิจกรรมกลุ่ม

บัทตัน (Button, 1974 : 1 - 2) กล่าวว่า กิจกรรมกลุ่มเป็นสิ่งที่จัดขึ้นโดยมีจุดมุ่งหมายที่จะช่วยส่งเสริมมนุษย์ให้เติบโตและพัฒนาขึ้น โดยเฉพาะทักษะด้านสังคม และด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ในบรรยากาศที่ส่งเสริมซึ่งกันและกัน โดยใช้เทคนิคต่าง ๆ เพื่อสมาชิกกลุ่มจะพยายามช่วยกลุ่มและช่วยบุคคลแต่ละคนทำงานไปสู่จุดมุ่งหมาย ด้วยเหตุนี้การเรียนรู้โดยวิธีกิจกรรมกลุ่ม จึงช่วยฝึกทักษะที่จำเป็นหลาย ๆ ด้าน และด้านหนึ่งที่สำคัญและจำเป็นก็คือ ทักษะทางสังคม (Social Skill) เป็นทักษะที่ช่วยให้อยู่ร่วมกันและทำงานกับผู้อื่นได้อย่างราบรื่น เช่น ทักษะการเป็นผู้ให้และผู้รับ การปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม การควบคุมตนเอง การยอมรับความสามารถของตนเองและผู้อื่น ฯลฯ และ คมเพชร จิตรศุภกุล (2530 : 15 - 27) กล่าวว่า กิจกรรมกลุ่มมีคุณค่าในด้านความเจริญงอกงาม เพื่อความมั่นใจในตนเอง มีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับตนเองดีขึ้น เกิดความรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า คุณค่าของกิจกรรมกลุ่มมีหลายด้าน เช่น มีคุณค่าในด้านการพัฒนาเพราะสามารถสนองความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ได้ มีคุณค่าในการสร้างพัฒนาการด้านอารมณ์และสังคมเพราะเมื่อบุคคล

เข้าร่วมกิจกรรม เขาจะได้มีโอกาสเรียนรู้เรื่องการปฏิบัติตนในสังคมในขณะที่เดียวกันเขาก็จะเรียนรู้เรื่องการควบคุม การแสดงออกทางด้านอารมณ์ด้วย ทั้งนี้เพราะเขาจะได้รับประสบการณ์จากสมาชิกแต่ละคน มีคุณค่าในการพัฒนาการด้านทัศนคติ ความสนใจ ความสามารถ และปกติวิสัยทางสังคม ในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคม บุคคลจะต้องมีทัศนคติที่ดีต่อบุคคลอื่น มีความเคารพบุคคลอื่น จึงจะทำให้อยู่ร่วมกับบุคคลในกลุ่มได้ นอกจากนี้แล้วยังช่วยให้บุคคลที่มาจากครอบครัวต่างกันได้เรียนรู้เรื่องของสังคม สามารถแสดงพฤติกรรมให้เหมาะสม นั้นหมายความว่า มีความเข้าใจในเรื่องปกติวิสัยของสังคม (Social Norms) ดีขึ้น

โรเจอร์ (Rogers. 1970 : 121 - 122) ได้กล่าวถึงผลการศึกษาวิจัยของกิบ (Gibb) ที่พบว่า วิธีการกลุ่มจะให้ผลส่งเสริมสร้างสรรค์ทางด้านจิตวิทยามาก กล่าวคือ จะมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านการรับรู้ ทางด้านความรู้สึก มีการตระหนักถึงความรู้สึกของตนเองและผู้อื่นมากขึ้น ตลอดจนเปิดเผยความรู้สึก มีความจริงใจและเป็นไปอย่างธรรมชาติ มีการเปลี่ยนแปลงด้านความสามารถในการควบคุมความรู้สึกต่าง ๆ ของตนเอง มีการแสดงพฤติกรรมที่ตรงกับความรู้สึกของตน มีแนวทางในการสร้างแรงจูงใจ หมายถึง การเข้าใจตนเอง (Self - Actualization) การรู้จักตัดสินใจด้วยตนเองมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านเจตคติทั้งต่อตนเองและผู้อื่น หมายความว่า บุคคลจะยอมรับตนเอง พัฒนาในเรื่องคุณค่าของตนเอง เข้าใจตนเองและมีความมั่นคงยิ่งขึ้น ในด้านเจตคติที่ดีต่อผู้อื่น ได้แก่ การใช้อำนาจลดน้อยลง มีการยอมรับผู้อื่นมากขึ้น ลดการสั่งสอนและควบคุมผู้อื่น มีส่วนร่วมในกิจกรรมมากขึ้น และมีความรู้สึกพึ่งพากันและกัน เชื่อในความสามารถของบุคคล มีการแก้ปัญหาโดยการทำงานเป็นกลุ่ม และเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่มด้วยเหตุนี้การเรียนรู้โดยกระบวนการกลุ่มจึงช่วยฝึกทักษะที่จำเป็นในหลาย ๆ ด้าน ดังที่ วิไลวรรณ สันถะโกมล (2522: 20) กล่าวไว้ต่อไปนี้

1. ทักษะทางสังคม เป็นทักษะที่ช่วยให้อยู่ร่วมกัน และทำงานกับผู้อื่นได้อย่างราบรื่น เช่น ทักษะการเป็นผู้ให้และผู้รับ การยอมรับความสามารถของตนเองและผู้อื่น ฯลฯ
2. ทักษะในการศึกษาค้นคว้า เป็นทักษะในการค้นคว้าหาความรู้ ทักษะในการเก็บรวบรวมข้อมูล การพูด การฟัง การอ่านและการรายงาน

3. ทักษะทางปัญญา (Intellectual Skill) ได้แก่ ทักษะในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า การวิพากษ์วิจารณ์ การคิดริเริ่มสร้างสรรค์และการคิดอย่างมีเหตุผล

4. ทักษะในการทำงานกลุ่ม (Group Work Skill) เป็นทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น เช่น ทักษะในการวางแผนงาน การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

สำหรับ เยาวพา เดชะคุปต์ (2522 : 229 - 230) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของกิจกรรมกลุ่มว่า การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากกลุ่มจะเป็นประสบการณ์ที่มีคุณค่าและมีความหมายต่อผู้เรียนมากขึ้น การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ในฐานะเป็นสมาชิกของกลุ่ม ได้ลงมือปฏิบัติได้แสดงความคิดเห็น มีความรู้สึกและอารมณ์ร่วมในสิ่งที่ได้กระทำ จะทำให้เกิดแนวคิด และสามารถจดจำเนื้อหาได้นาน นอกจากนี้การมีส่วนร่วมในกลุ่มจะทำให้เกิดการมีปฏิสัมพันธ์ช่วยให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างกว้างขวางและได้ผลดี สามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

นอกจากนี้ คมเพชร จัตรศุภกุล (2530 : 15 - 19) ได้กล่าวถึงคุณค่าของกิจกรรมกลุ่มว่า นอกเหนือจากความสำเร็จของกิจกรรมที่ทำแล้ว กิจกรรมกลุ่มยังมีคุณค่าด้านอื่น ๆ อีก ได้แก่

1. คุณค่าในด้านพัฒนาการ (Developmental Values) เช่น การสนองความต้องการพื้นฐานของบุคคล การสร้างพัฒนาการด้านอารมณ์และสังคม การพัฒนาการด้านทัศนคติ ความสามารถ และปกติวิสัยทางสังคม คุณค่าด้านอาชีพ ตลอดจนความเจริญงอกงามด้านความรู้และทักษะ

2. คุณค่าในการวินิจฉัย (Diagnostic Values) สำหรับผู้นำกลุ่มเมื่อมีการทำกิจกรรมกลุ่ม จะทำให้มีโอกาสที่จะสังเกตสมาชิกในกลุ่มแต่ละคน ทำให้ได้รับความเข้าใจเป็นอย่างดีในตัวผู้เรียน

3. คุณค่าในการบำบัด (Therapeutic Values) ในการรวมกลุ่มของบุคคลนั้นจะมีค่าต่อการบำบัดได้อย่างดี ในโรงพยาบาล คลินิก จะนำวิธีการทางกลุ่มไปใช้ในการรักษาคนไข้ โดยการบำบัดทางจิตวิทยากับคนไข้เป็นกลุ่ม (Group Psychotherapy) สำหรับในโรงเรียนผู้เรียนที่มีปัญหาล้ายคลึงกัน อาจได้รับความช่วยเหลือโดยการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม (Group Counseling) แต่สำหรับผู้เรียนที่มีปัญหาเพียงเล็กน้อย จะได้รับ

ประโยชน์จากการร่วมกิจกรรมกลุ่ม เช่น การแก้ปัญหาทางอารมณ์ การพัฒนานิสัยของตนเอง เป็นต้น

4. คุณค่าต่อโรงเรียนและชุมชน (Values to the School and Community)
การเข้าร่วมกลุ่มจะช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสนำมาพัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ ทำให้เป็นบุคคลที่มีความสามารถ มีคุณค่า สร้างประโยชน์ให้แก่โรงเรียนและชุมชนได้

จึงอาจกล่าวได้ว่าการทำกิจกรรมกลุ่มนั้นสมาชิกในกลุ่มจะมีความงอกงามในด้านต่าง ๆ เพิ่มความมั่นใจให้กับตนเอง มีการค้นพบตนเอง เกิดความรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า และพร้อมที่จะใช้ความรู้ความสามารถที่ตนเองมีอยู่มาพัฒนาคุณลักษณะบางประการที่ตนเองต้องการได้เป็นอย่างดี

ขนาดของกลุ่ม

สำหรับขนาดของกลุ่ม ได้มีผู้ให้ความคิดเห็นไว้แตกต่างกันดังนี้

ทริมและมิลเลอร์ (Deighton. 1971 : 225 ; citing Trump and Miller. n.d.) กล่าวว่า สมาชิกของกลุ่มควรมีประมาณ 12 - 15 คน กลุ่มไม่ควรเล็กกว่านี้ เพราะจะทำให้สิ้นเปลือง แต่ถ้ามีขนาดใหญ่ไปกว่านี้ก็ยังไม่เหมาะสมเพราะสมาชิกจะขาดโอกาสในการมีส่วนร่วมอย่างทั่วถึง ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของวัตสัน และแฮร์ (Deighton. 1971 : 225 ; citing Watson and Hare, n.d.) ที่ว่ากลุ่มควรมีขนาดไม่ใหญ่มากและควรมีจำนวน 5 คนเป็นอย่างน้อย แต่บางทีก็อาจกำหนดให้มีจำนวน 12-15 คน ก็ได้ เพื่อเหตุผลทางเศรษฐกิจเพราะจะทำให้สิ้นเปลืองน้อยลง แต่ก็ควรมีการแบ่งออกเป็นกลุ่มย่อย 2 กลุ่ม เพื่อให้มีขนาดที่เหมาะสม

เยาวยา เดชะคุปต์ (2517 : 34) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับขนาดของกลุ่มว่า ควรเป็นกลุ่มขนาดเล็ก มีประมาณ 5 - 15 คน เพราะจะช่วยทำให้การทำงานหรือการเรียนการสอนประสบผลดี ซึ่งสอดคล้องกับ คมเพชร จิตรสกุล (2530 : 26) ซึ่งกล่าวว่าขนาดของกลุ่ม กลุ่มที่มีขนาดใหญ่นานแตกต่างกันจะทำให้กระบวนการปฏิสัมพันธ์แตกต่างกันไปด้วย ในกลุ่มที่มีสมาชิกมากเกินไปเกิดความจำเจ สมาชิกจะต้องทำงานซ้ำซ้อนกัน บางคนคาดหวังว่าจะรับผิดชอบทั้งหมด ในขณะที่สมาชิกคนอื่นรู้สึกคับข้องใจที่ไม่มีการทำงาน ไม่มีโอกาสได้ใช้ทักษะที่ตนเองมีอยู่ ขนาดกลุ่มจึงไม่ควรเกิน 15 คน จะใหญ่เท่าใดขึ้นอยู่กับความจำเป็นของ

สถานการณ์ จุดมุ่งหมายของกลุ่มแหล่งที่จะให้ความช่วยเหลือในกลุ่มและระดับภูมิภาคของบุคคลในกลุ่ม

นอกจากนี้ จำเนียร ช่วงโชติ และคณะ (2521 : 38) ได้ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับขนาดของกลุ่มว่า กลุ่มที่มีจำนวนสมาชิกในขนาดพอเหมาะจะทำให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะสมาชิกทุกคนในกลุ่มได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นของตนเองอย่างเต็มที่ แต่ถ้ากลุ่มมีจำนวนสมาชิกมากเกินไป ทำให้สมาชิกไม่มีโอกาสได้แสดงความคิดเห็นความต้องการเป็นรายบุคคลได้ จึงทำให้บรรยากาศน่าเบื่อหน่าย สมาชิกจะเกิดความไม่สนใจ และอาจจะออกจากกลุ่มไปในที่สุด ดังนั้น ขนาดของกลุ่มที่นักจิตวิทยามักจะศึกษา จึงควรมีจำนวนสมาชิกไม่เกิน 15 คน เพราะจะได้เห็นความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดและก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ดีในที่ประชุมกลุ่ม

ลำดับขั้นการพัฒนาของกระบวนการกลุ่ม

เยาวพา เดชะคุปต์ (2517 : 163 - 166) ได้จัดลำดับขั้นของการเรียนรู้ตามทฤษฎีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์เป็น 4 ระยะ ดังนี้คือ

1. ระยะการมีส่วนร่วม ระยะนี้ผู้เรียนจะเข้ามามีส่วนร่วมในฐานะสมาชิกคนหนึ่งของกลุ่ม และเป็นผู้ลงมือปฏิบัติหรือค้นคิดแสวงหาสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผลของการเรียนรู้จะเกิดจากผู้เรียนโดยตรง การมีส่วนร่วมของผู้เรียนจะเป็นการมีส่วนร่วมในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1.1 การมีส่วนร่วมทางด้านร่างกายคือ การเรียนรู้ที่ผู้เรียนลงมือกระทำ กิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง รวมทั้งการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง ซึ่งต้องอาศัยการแสดงออกทางกาย วาจา ในการสื่อความหมายกับผู้อื่น เพื่อก่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน

1.2 การมีส่วนร่วมทางด้านจิตใจ คือความรู้สึกและอารมณ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับสิ่งที่กระทำนั้น ความรู้สึกที่เกิดขึ้นจะนำไปสู่การรับรู้ แนวคิด และการเรียนรู้ทางด้านเนื้อหาเป็นอย่างดี และช่วยให้ผู้เรียนได้สามารถจดจำเนื้อหาได้นานอีกด้วย

1.3 การมีส่วนร่วมทางด้านปัญญาหรือสมองคือ การที่ผู้เรียนเกิดการเห็นจริง หรือประจักษ์แจ้ง มีการค้นพบสิ่งที่ต้องการเรียนรู้และสร้างแนวความคิดจากสิ่งที่ได้

รับรู้นั้น ซึ่งจะเป็นแนวทางการพัฒนาแนวความคิดและเหตุผลในการพิจารณาไตร่ตรองในการทำงาน การตัดสินใจ และสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ด้วยตนเอง

1.4 การมีส่วนร่วมทางสังคมคือ การมีความสัมพันธ์กับผู้อื่นจะทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์ มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความรู้สึกนึกคิด ค่านิยม ความเชื่อ ฯลฯ ซึ่งจะช่วยให้เกิดการเรียนรู้เป็นไปอย่างกว้างขวาง และเกิดผลดีอีกด้วย

2. ระยะวิเคราะห์ เป็นระยะที่ผู้เรียนจะร่วมกันวิเคราะห์ประสบการณ์ การเรียนรู้ทันทีหลังจากที่ลงมือกระทำกิจกรรม จะช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้กว้างขวางสามารถประเมินความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม วิธีการเรียน ผลการเรียนรู้ ตลอดจนช่วยให้ผู้เรียนรู้จักตนเองดียิ่งขึ้น

3. ระยะสรุปและประยุกต์หลักการ เป็นระยะที่ผู้เรียนจะรวบรวมแนวคิดที่ตนค้นพบแนวคิดที่ได้จากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่นแล้วสรุปเป็นหลักการของตนเอง ซึ่งผู้เรียนสามารถนำหลักการนั้นไปประยุกต์ใช้ในอนาคต หรือประยุกต์ให้เข้ากับตนเองได้ การประยุกต์นั้น จะทำได้ 2 ลักษณะคือ

3.1 การประยุกต์เพื่อปรับปรุงบุคลิกภาพหรือการพัฒนาตนเองให้เหมาะสมยิ่งขึ้น รวมทั้งการปรับตัวให้เข้ากับบุคคลอื่น ตลอดจนเสริมสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น

3.2 การประยุกต์เพื่อใช้ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ในอนาคตและเพื่อใช้ในการปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้นกว่าเดิม ตลอดจนช่วยในการตัดสินใจและประดิษฐ์สิ่งใหม่ ๆ ขึ้น

4. ระยะประเมินผล โดยผู้เรียนจะเป็นผู้ประเมินผลการเรียนรู้ของตนเอง และของกลุ่มจากการอภิปรายให้ข้อเสนอแนะติชม ร่วมกับสมาชิกคนอื่น ๆ ในกลุ่ม

เจลิม วราวิทย์ และ สมคิด แก้วสนธิ (ประนอม เดชชัย. 2531 : 103 ; อ้างอิงมาจาก เจลิม วราวิทย์ และ สมคิด แก้วสนธิ. 2520) ได้กล่าวถึงการดำเนินงานของกลุ่มว่า ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มในลักษณะใด จะมีกระบวนการดำเนินงานเป็นขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นรวมกลุ่ม (Forming Stage) เป็นขั้นแรกที่สมาชิกของกลุ่มมารวมกัน ถ้ายังไม่รู้จักกันดีพอ ทุกคนจะสงวนท่าทีไม่ค่อยแสดงออกในระยะนี้ จึงเป็นหน้าที่ของผู้นำกลุ่มที่ต้องประสานงานให้สมาชิกรู้จักและคุ้นเคยกันก่อน เช่น อาจมีการแนะนำตัว เป็นต้น

2. **ขั้นกำหนดจุดมุ่งหมายของกลุ่ม (Norming Stage)** เมื่อสมาชิกภายในกลุ่มรู้จักกันแล้ว กลุ่มจะเริ่มคิดถึงเป้าหมายของกลุ่ม และภารกิจของกลุ่มที่จะต้องรับผิดชอบ ในขั้นนี้ผู้นำกลุ่มจะมีบทบาทร่วมกับผู้เรียนในการกำหนดเป้าหมายของการเรียนรู้กิจกรรมต่าง ๆ ที่สมาชิกของกลุ่มจะต้องทำงานร่วมกัน

3. **ขั้นระดมความคิด (Storming Stage)** เป็นขั้นที่บรรยากาศของการทำงานเริ่มจริงจังมากขึ้น สมาชิกของกลุ่มพยายามกำหนดร่างกฎเกณฑ์และระเบียบของกลุ่ม ในขั้นนี้ผู้นำอาจมีบทบาท 2 ประการคือ ปลดปล่อยให้ผู้เรียนดำเนินการไปโดยลำพังหรือเข้าร่วม ในฐานะเป็นสมาชิกคนหนึ่งของกลุ่ม

4. **กระชับความสัมพันธ์ (Reforming Stage)** เป็นขั้นที่กลุ่มรู้จักคุ้นเคยและเข้าใจบทบาทของตนเป็นอย่างดี จึงทำให้การดำเนินงานของกลุ่มเป็นไปด้วยดี

5. **ขั้นสลายตัว (Disbanding Stage)** เป็นขั้นสุดท้ายเมื่อสมาชิกของกลุ่มได้ร่วมมือกันดำเนินงานตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายจนบรรลุเป้าหมายแล้ว ภารกิจของกลุ่มเริ่มลดลงไปด้วย ทำให้กลุ่มเริ่มสลายตัว ในขั้นนี้ผู้นำจะมีบทบาทในการทบทวนการดำเนินงานของกลุ่มที่ผ่านมา เพื่อทำการสรุปผลและเสนอแนะแนวทางในการนำผลไปใช้หรือนำไปศึกษาค้นคว้าต่อ

วิชา วไรทเมววิทย (2530 : 252 - 253) กล่าวถึงลำดับขั้นของการเรียนการสอนโดยวิธีการกลุ่มสัมพันธ์ไว้ดังนี้

1. **ขั้นลงมือปฏิบัติ (Participation)** เป็นขั้นที่สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม
2. **ขั้นค้นพบ (Discovery)** เมื่อนักเรียนได้มีส่วนร่วมโดยมีการลงมือปฏิบัติด้วยตนเองแล้วเขาจะเกิดความรู้สึกและเกิดความเข้าใจตนเองอันจะเป็นการไปสู่การค้นพบสิ่งที่เรียนรู้ด้วยตนเอง
3. **ขั้นวิเคราะห์ (Evaluation)** เป็นขั้นสำคัญที่สุดคือ เป็นการให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์ถึงสิ่งที่ได้กระทำไป โดยครูจะตั้งคำถามว่า อะไร ทำไม และอย่างไร เพื่อให้ผู้เรียนสามารถรวบรวมสิ่งต่าง ๆ ทั้งด้านความรู้และการมีส่วนร่วมทางอารมณ์ ให้รวมกันเป็นจุดเดียว

4. ขั้นนำไปใช้หรือประยุกต์ใช้กับตนเอง และผู้อื่น (Application) เป็นขั้นที่ผู้เรียนได้ก้าวหน้าไปอีกขั้นหนึ่งคือ สามารถเชื่อมโยงสิ่งที่ได้เรียนรู้กับตนเองและผู้อื่นได้จากเอกสารดังกล่าวข้างต้น พอจะสรุปลำดับขั้นตอนของกระบวนการกลุ่มซึ่งผู้วิจัยนำมาใช้ในการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ระยะมีส่วนร่วม เป็นระยะที่ผู้เรียนลงมือปฏิบัติกิจกรรม มีส่วนร่วมในการกระทำ การแสดงความคิดเห็นเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน
2. ระยะวิเคราะห์ เป็นระยะที่ผู้เรียนจะร่วมกันวิเคราะห์ประสบการณ์การเรียนรู้หลังจากลงมือทำกิจกรรม จะช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้กว้างขวาง สามารถประเมินความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่มตลอดจนช่วยให้ผู้เรียนรู้จักตนเองดียิ่งขึ้น
3. ระยะสรุปและประยุกต์หลักการ เป็นระยะที่ผู้เรียนจะรวบรวมแนวความคิดที่ค้นพบและแนวความคิดที่ได้จากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่น แล้วสรุปเป็นหลักการของตนเอง เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในอนาคต โดยมีผู้วิจัยช่วยสรุปเพิ่มเติม
4. ระยะประเมิน ผู้เรียนจะเป็นผู้ประเมินผลการเรียนรู้ของตนเองและของกลุ่ม จากการอภิปรายให้ข้อเสนอแนะและติชมร่วมกับสมาชิกคนอื่น ๆ ในกลุ่ม

กิจกรรมที่ใช้ในกิจกรรมกลุ่ม

กิจกรรมที่นำมาใช้ในการทำกิจกรรมกลุ่มมีหลายวิธี ซึ่ง ทิศนา ขัมมณี (2522 : 202 - 204) ได้กล่าวถึงการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับหลักทฤษฎีว่า สามารถใช้วิธีการต่าง ๆ ได้ดังนี้

1. เกม (Games) คือการสร้างกิจกรรมให้ผู้เรียนลงเล่นด้วยตนเอง ภายใต้ข้อตกลงหรือกติกาตามที่กำหนดไว้ ซึ่งผู้เรียนจะต้องตัดสินใจทำอย่างใดอย่างหนึ่ง วิธีการนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์ความรู้สึกนึกคิดและพฤติกรรมต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ และยังช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสนุกสนานในการเรียนด้วย
2. บทบาทสมมติ (Role-Playing) วิธีการในลักษณะนี้เป็นสถานการณ์สมมติ มีการกำหนดบทบาทของผู้เล่นในสถานการณ์ที่สมมติขึ้น แล้วให้ผู้เรียนเข้าสวมบทบาทนั้น แสดงออกตามธรรมชาติ โดยอาศัยบุคลิกภาพ ประสบการณ์และให้ผู้แสดงรู้สึกถึงความนึกคิดของตนเอง

เป็นหลัก วิธีการนี้จึงมีส่วนช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสศึกษาและวิเคราะห์ความรู้สึกและพฤติกรรมของตนอย่างลึกซึ้ง และยังช่วยเสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่น่าสนใจและน่าติดตามด้วย

3. สถานการณ์จำลอง (Simulation) คือการจำลองสถานการณ์จริง ๆ หรือสร้างสถานการณ์ให้ใกล้เคียงกับความจริง แล้วให้ผู้เรียนลงไปอยู่ในสถานการณ์นั้น ๆ และมีปฏิริยาโต้ตอบกัน วิธีนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสทดลองพฤติกรรมต่าง ๆ ซึ่งในสถานการณ์จริงผู้เรียนอาจจะไม่กล้าแสดงเพราะอาจจะเป็นการเสี่ยงต่อผลที่จะได้รับ

4. กรณีตัวอย่าง (Case) เป็นวิธีการอีกวิธีหนึ่งซึ่งใช้กรณีหรือเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจริง นำมาดัดแปลงและให้เป็นตัวอย่างในการให้ผู้เรียนได้ศึกษาวิเคราะห์และอภิปรายกันเพื่อสร้างความเข้าใจและฝึกฝน หาทางแก้ไขปัญหานั้น การอภิปรายจะช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน รวมทั้งนำเอากรณีต่าง ๆ ซึ่งคล้ายกับชีวิตจริงมาใช้ จะช่วยให้การเรียนรู้มีลักษณะใกล้เคียงกับความจริง ซึ่งมีส่วนทำให้การเรียนรู้มีความหมายต่อผู้เรียน

5. ละคร (Acting or Dramatization) คือวิธีการที่ทำให้ผู้เรียนได้ทดลองแสดงบทบาทตามที่เรียน หรือกำหนดไว้ให้ โดยผู้แสดงจำต้องพยายามแสดงให้สมตามที่กำหนดไว้ โดยไม่นำเอาบุคลิกภาพและความรู้สึกนึกคิดของตนเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องอันจะมีส่วนทำให้เกิดผลเสียต่อการแสดงบทบาทนั้น ๆ วิธีการนี้เป็นวิธีที่ช่วยทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ในกรณีจะเข้าใจความรู้สึก เหตุผล และพฤติกรรมของผู้อื่น ซึ่งความเข้าใจนี้มีส่วนเสริมสร้างความเห็นอกเห็นใจและการที่ผู้เรียนได้มีโอกาสแสดงละครร่วมกันจะช่วยฝึกให้ผู้เรียนเกิดความรับผิดชอบในการเรียนร่วมกันและได้ฝึกการทำงานร่วมกันด้วย

6. กลุ่มย่อย (Small Group) คือแบ่งกลุ่มออกเป็นขนาดเล็กถึงกลางเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนได้มีส่วนร่วมการแสดงออก

1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม

งานวิจัยในประเทศ

งานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับกิจกรรมกลุ่มในประเทศไทยนั้นส่วนใหญ่มักจะเป็นการนำกิจกรรมกลุ่มมาเป็นสื่อที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาในด้านต่าง ๆ อาทิเช่น

มัทนา อังตระกูล (2524 : 45) ได้ทดลองใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนา
 มโนภาพแห่งตนกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนหนองเรือวิทยา จังหวัดขอนแก่น
 โดยแบ่งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 12 คน เปรียบเทียบกลุ่มทดลองที่ได้รับโปรแกรม
 การฝึกกิจกรรมกลุ่ม ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมต่าง ๆ 8 กิจกรรม กับกลุ่มควบคุม ซึ่งเรียนรู้
 จากการสอนปกติ ผลของการทดลองปรากฏว่า กิจกรรมกลุ่มมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงมโนภาพ
 แห่งตนของนักเรียน โดยคะแนนของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
 ทางสถิติที่ระดับ .01

ลัดดาวรรณ ณ ระนอง (2525 : 52) ได้ทำการทดลองใช้กิจกรรมกลุ่ม
 เพื่อพัฒนาความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนทุ่งมหาเมฆ
 กรุงเทพมหานคร โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 14 คน พบว่า นักเรียนที่ได้รับ
 การฝึก โดยกิจกรรมกลุ่มมีพัฒนาการด้านความมีวินัยในตนเองสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่
 ระดับ .01 และมีพัฒนาการด้านความมีวินัยในตนเองสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการสอนแบบปกติอย่าง
 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ชไมพร มุขโต (2525 : 40) ได้ทำการศึกษาผลของการใช้กิจกรรมกลุ่ม
 ในการพัฒนาความซื่อสัตย์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี กรุงเทพมหานคร
 โดยมีจุดมุ่งหมายของการวิจัยเพื่อศึกษาผลการใช้กิจกรรมกลุ่มในการพัฒนาความซื่อสัตย์ของนักเรียน
 กลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 28 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 14 คน และกลุ่มควบคุม 14 คน กลุ่มทดลอง
 ได้รับการฝึกกิจกรรมกลุ่มโดยใช้โปรแกรมการฝึกกิจกรรมกลุ่ม จำนวน 18 ครั้ง และกลุ่มควบคุม
 ได้รับข้อเสนอสืบเนื่องจากการสอนโดยปกติ ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับการพัฒนาความซื่อสัตย์ จำนวน 18 ครั้ง
 เช่นเดียวกัน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนในกลุ่มทดลองมีการพัฒนาความซื่อสัตย์สูงขึ้นอย่าง
 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และไม่พบความแตกต่างในการพัฒนาความซื่อสัตย์ระหว่างกลุ่ม
 ทดลองกับกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สมาน สายสุข (2525 : 45) ได้ศึกษาผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มโรงเรียน
 ในการพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดบุญประดิษฐ์
 กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 40 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม อย่างละ
 20 คน กลุ่มทดลองได้รับการฝึกกิจกรรมกลุ่ม กลุ่มควบคุมได้รับการสอนแบบบรรยาย ผลจาก

การศึกษาค้นพบว่า นักเรียนที่ฝึกกิจกรรมกลุ่มมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนสูงกว่าก่อนการฝึก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลจากการเปรียบเทียบระหว่างนักเรียนที่ได้ฝึกกิจกรรมกลุ่มและนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบบรรยาย พบว่า นักเรียนที่ฝึกกิจกรรมกลุ่มมีพฤติกรรมที่พัฒนาขึ้นกล้าแสดงออกในชั้นเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบบรรยาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่านักเรียนที่ทำกิจกรรมกลุ่มสามารถพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียนได้

กรองแก้ว สานุสนธิ์ (2529 : 44 - 46) ก็ได้ทำการศึกษาถึงผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มในการพัฒนาความเสียสละของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนมวกเหล็กวิทยา จังหวัดสระบุรี โดยแยกเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มทดลองได้รับการฝึกโดยใช้โปรแกรมกิจกรรมกลุ่ม กลุ่มควบคุมได้รับข้อสนเทศเกี่ยวกับความเสียสละ ผลจากการศึกษาพบว่า นักเรียนในกลุ่มทดลองมีความเสียสละสูงกว่าก่อนการฝึกและสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

นาพร พุ่มพฤษ (2529 : 74) ได้ทำการศึกษาผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการพัฒนาความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มทดลอง ได้รับการฝึกกิจกรรมกลุ่มโดยใช้โปรแกรมการฝึกกิจกรรมกลุ่ม และกลุ่มควบคุมได้รับข้อสนเทศ เนื้อหาเกี่ยวกับความภาคภูมิใจในตนเอง จากการศึกษาพบว่านักเรียนในกลุ่มทดลอง มีความภาคภูมิใจในตนเองสูงขึ้นกว่าก่อนการฝึกกิจกรรมกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนในกลุ่มทดลองมีความภาคภูมิใจในตนเองแตกต่างจากนักเรียนในกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สลี จบศรี (2531 : 46) ได้ทำการศึกษาผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความเป็นผู้นำแบบประชาธิปไตย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนคลองสิบสาม "ฉวีศรีราษฎร์บำรุง" จังหวัดปทุมธานี กลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 16 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 8 คน และกลุ่มควบคุม 8 คน ผลจากการวิจัยพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีความเป็นผู้นำแบบประชาธิปไตยสูงขึ้น และนักเรียนกลุ่มทดลองมีความเป็นผู้นำแบบประชาธิปไตยสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุม

พวงแก้ว เนตรโอภารักษ์ (2532 : 65 - 66) ได้ทำการศึกษาผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านลานเหลม จังหวัดนครปฐม จำนวน 14 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 7 คน ผลการวิจัยนั้นปรากฏว่ากลุ่มทดลองที่ได้รับการฝึกกิจกรรมกลุ่มมีความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ได้รับการให้ข้อเสนอแนะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และกลุ่มทดลองมีความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สาริณี พงษ์เจริญไทย (2534 : 102) ได้ศึกษาผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อทัศนคติ ต่อการสูบบุหรี่ของนักเรียนชาย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย กรุงเทพมหานคร จำนวน 30 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 15 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มมีทัศนคติต่อการสูบบุหรี่ลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

งานวิจัยในต่างประเทศ

เล็กซ์ (Lex. 1973 : 6093-A) ได้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ในมลรัฐอินเดียนา ผู้วิจัยแบ่งนักศึกษาออกเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มควบคุมใช้วิธีสอนแบบเก่า กับกลุ่มทดลองใช้วิธีการสอนโดยกิจกรรมกลุ่ม ผลการศึกษาปรากฏว่า การพัฒนาจิตใจของผู้เรียนทั้ง 2 กลุ่ม ในระหว่างการทดสอบก่อนสอน และทดสอบหลังสอน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่จากการรายงานของกลุ่มทดลอง พบว่า นักศึกษาพอใจในประสบการณ์ที่ได้รับ เพราะได้รับแรงกระตุ้นให้อภิปรายได้อย่างอิสระในเรื่องค่านิยม และทุกคนยินดีที่จะร่วมกิจกรรมกลุ่มอีกต่อไป

เดอรัสมิดท์ (Durschmidt. 1977 : 3953-A) ได้ทำการศึกษาผลของการใช้กระบวนการกลุ่มเพื่อพัฒนาความเข้าใจในตนเองของนักศึกษาในกลุ่มทดลอง จำนวน 38 คน โดยการให้เข้าร่วมกลุ่มการสัมมนา ที่เปิดโอกาสให้แต่ละบุคคลได้แสดงศักยภาพที่แท้จริงของตนเอง ส่วนกลุ่มควบคุมจำนวน 63 คน ใช้วิธีการเรียนตามปกติ ผลการทดลองพบว่ากลุ่มทดลองมีการยอมรับตนเองดีขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

โมเบลย์ (Mobley. 1983 : 2894-A) ทำการศึกษาผลของประสบการณ์กลุ่มมนุษยสัมพันธ์ที่มีต่อความภาคภูมิใจในตนเองและทักษะทางการสื่อสารของนักเรียนที่เรียนระดับ 4 จำนวน 120 คน โรงเรียนประถมในอลาแบร์ ฟลอริดา แยกเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม อย่างละ 2 กลุ่ม กลุ่มละ 60 คน ทดลองโดยผู้วิจัยทำหน้าที่เป็นผู้ให้คำปรึกษาแนะแนวในโรงเรียน กลุ่มทดลองทดลอง 2 ครั้งต่อสัปดาห์ ใช้กิจกรรมที่มีโครงสร้างด้านมนุษยสัมพันธ์ซึ่งสร้างขึ้นเพื่อพัฒนาความรู้สึกเกี่ยวกับตนเองและผู้อื่น จะช่วยปรับปรุงทักษะทางการสื่อสารกิจกรรมทั้งหมด มี 16 กิจกรรม ดำเนินการทดลอง 8 สัปดาห์ ผลปรากฏว่าไม่มีความแตกต่างของความภาคภูมิใจในตนเองและทักษะทางการสื่อสารระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในมิติด้านความเข้าใจ ลักษณะเฉพาะ และการสำรวจค้นคว้า แต่พบความแตกต่างระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมในมิติด้านอารมณ์ของทักษะการสื่อสาร และในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ t - test ปรากฏว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนความภาคภูมิใจในตนเองและทักษะการสื่อสาร ความเข้าใจลักษณะเฉพาะและการสำรวจค้นหาวางอย่างมีนัยสำคัญ ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์พบว่าความภาคภูมิใจในตนเองมีความสัมพันธ์กับแต่ละมิติของทักษะทางการสื่อสารอย่างมีนัยสำคัญสรุป จากผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่า กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์สามารถพัฒนาความภาคภูมิใจในตนเองได้

เคย์ (Kay. 1984 : 2048-A) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการฝึกให้คำปรึกษาระหว่างกลุ่มเพื่อน (Peer Counselor Training) และความภาคภูมิใจในตนเอง สัมพันธภาพระหว่างบุคคล ทศนคติต่อโรงเรียนของผู้ได้รับการฝึกวัยรุ่น โดยใช้ นักเรียน 248 คน จากโรงเรียนมัธยมทางตะวันตกกลาง 8 โรงเรียน ผลปรากฏว่าการฝึกครั้งนี้ไม่มีผลต่างอย่างมีนัยสำคัญต่อความภาคภูมิใจในตนเองและทัศนคติต่อโรงเรียนของผู้ฝึก แต่มีการเปลี่ยนแปลงด้านสัมพันธภาพภายในกลุ่มที่ได้รับการฝึกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเพศของผู้ฝึกด้วย ผู้ที่ได้รับการฝึกที่เป็นชายจะเปลี่ยนแปลงมากกว่าผู้ที่ได้รับการฝึกที่เป็นเพศหญิง

เดวิส (Davis. 1988 : 3263) ได้ทำการศึกษาผลของการใช้ทักษะกระบวนการกลุ่มในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ หน่วยการแก้ปัญหาที่มีต่อผลสัมฤทธิ์และทัศนคติในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนเกรด 7 จำนวน 104 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม พบว่าผลสัมฤทธิ์และทัศนคติในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม

แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่พบว่านักเรียนในกลุ่มทดลองมีปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่มดีกว่านักเรียนในกลุ่มควบคุม

จากผลการวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ แสดงให้เห็นว่า กิจกรรมกลุ่มสามารถใช้ในการพัฒนาบุคคลให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ได้ เช่น ความมีระเบียบวินัย ความเป็นมิตร ความกล้าแสดงออก ความเชื่อมั่นในตนเอง การพัฒนาทัศนคติต่าง ๆ ตลอดจนการพัฒนาคุณธรรมแห่งความเป็นพลเมืองดี เช่น ความซื่อสัตย์ ความเสียสละ เป็นต้น และจากการค้นคว้า จากงานวิจัยพบว่า ยังไม่มีผู้ทำการศึกษาวิจัยในการนำกิจกรรมกลุ่มมาพัฒนาความเอื้อเพื่อให้กับนักเรียน ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำกิจกรรมกลุ่มมาใช้ในการพัฒนาความเอื้อเพื่อของนักเรียน อันจะเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้เติบโตเป็นพลเมืองดีต่อไป

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเอื้อเพื่อ

2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความเอื้อเพื่อ

ความหมายของความเอื้อเพื่อ

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2525 : 138) ได้ให้ความหมายของความเอื้อเพื่อว่า หมายถึง อุดหนุน เจือจาน แสดงน้ำใจต่อผู้อื่น

สำเริง บุญเรืองรัตน์ (บรรพม มณีโชติ. 2530 : 25 ; อ้างอิงมาจาก สำเริง บุญเรืองรัตน์. 2528 : 8) กล่าวว่า ความเอื้อเพื่อ หมายถึง การกระทำที่ต้องการให้ผู้อื่นเป็นสุขทั้งกายและใจ อยากให้ความช่วยเหลือทั้งทางด้านสิ่งของ การกระทำ คำพูด อยากให้ความรัก ความอบอุ่น ช่วยเหลือผู้อื่น เมื่อมีโอกาสที่จะช่วย ไม่ละเลยดูดาเมื่อเห็นผู้อื่นตกทุกข์ ยินดีเป็นผู้นำมากกว่าผู้รับ ไม่หวังผลตอบแทนใด ๆ มีการให้อภัย มีน้ำใจ เห็นอกเห็นใจผู้อื่นและไม่เบียดเบียนผู้อื่นด้วย กาย วาจา ใจ

ธีระพร อุวรรณโณ (2529 : 65) กล่าวว่า ความเอื้อเพื่อหมายถึง การกระทำที่ผู้กระทำมีเจตนาเป็นประโยชน์กับผู้อื่นโดยไม่คาดหวังสิ่งตอบแทน ทั้งภายนอกและภายในตน

กรมการศาสนา (2521 : 28) ให้ความหมายของความเอื้อเพื่อไว้ว่า ความเอื้อเพื่อหมายถึง การแสดงความปรารถนาดีต่อผู้อื่นด้วย กายวาจา ตลอดจนการให้ปัน วัตถุสิ่งของไม่ใจแคบเห็นแก่ตัว

บาเทล และราวีฟ (ธีระพร อูรรณโณ. 2529 : 65 ; อ้างอิงมาจาก Barta1 and Raviv. 1982) กล่าวว่า ความเอื้อเพื่อ หมายถึง การกระทำที่แสดงถึงความเอื้ออาทรต่อผู้อื่น ซึ่งจะต้องเป็นไปตามเงื่อนไข 3 ประการ คือ

1. ผู้กระทำจะต้องมีเจตนากระทำให้เป็นประโยชน์กับผู้อื่น
2. ผู้กระทำต้องริเริ่มกระทำด้วยความสมัครใจ
3. ผู้กระทำต้องกระทำพฤติกรรมนั้นให้เป็นเป้าหมายในตัวของมันเอง โดยไม่คาดหวังรางวัลจากภายนอก

ดาเลย์ และแลทาเน (Darley and Latane. 1968 : 377 - 383) ให้ความหมายของความเอื้อเพื่อไว้ว่า ความเอื้อเพื่อเป็นพฤติกรรมใด ๆ ที่แสดงว่าบุคคล คำนึงถึงและเสียสละเพื่อผู้อื่น เพื่อให้ผู้อื่นได้ในสิ่งที่เขาต้องการโดยไม่คำนึงถึงความสุขและความทุกข์ของตัวเองที่จะเป็นผลจากการช่วยเหลือนั้น

เทอร์เนอร์ (Turner. 1949 : 502 - 516) ให้คำอธิบายของความเอื้อเพื่อไว้ว่า ความเอื้อเพื่อของบุคคลเป็นผลรวมของความไวของบุคคลต่อความต้องการของผู้อื่น ผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบเอื้อเพื่อจะมีความเต็มใจที่จะช่วยเหลือหรือสนองความต้องการของผู้อื่นและมีทัศนคติแบบให้และรับ

เลมโบ (Lembo. 1967 : 70 - 73) ให้ความหมายของความเอื้อเพื่อไว้ว่า ความเอื้อเพื่อเป็นลักษณะของบุคคลที่จะแสดงความต้องการและความเต็มใจที่จะช่วยเหลือผู้อื่นในสถานการณ์ที่พบในชีวิตประจำวัน ความต้องการดังกล่าวเกิดความบังเอิญและบุคคลนั้น เรียนรู้ด้วยตนเอง

เบอร์โควิทซ์ (บรรทม มณีโชติ. 2530 : 24 ; อ้างอิงมาจาก Berkowitz. 1964 : 3) กล่าวว่า ความเอื้อเพื่อเป็นพฤติกรรมที่มุ่งจะทำประโยชน์ให้แก่ผู้อื่น ทั้งรายบุคคล และกลุ่มบุคคล หรือทั้งส่วนตนและส่วนรวม โดยผู้กระทำจะไม่หวังผลตอบแทน

โรเซนฮาน (นิภา บุญศรีสวัสดิ์. 2517 : 8 - 9 ; อ้างอิงมาจาก Rosenhan. 1972 : 252) กล่าวว่า ความเอื้อเฟื้อหมายถึง ความรู้สึกอย่างหนึ่งในตัวบุคคลที่ไวต่อความต้องการช่วยเหลือบุคคลอื่น เมื่อได้พบกับสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดความรู้สึกดังกล่าวบุคคลจะแสดงพฤติกรรมในทางที่ดี โดยการเสียสละ กำลังกาย สิ่งของ เวลา หรือความสุขส่วนตัว เพื่อช่วยเหลือและทำประโยชน์ให้ผู้อื่นได้รับความสุขและพ้นจากความลำบากหรือให้ในสิ่งที่เขาต้องการ และโรเซนฮาน ได้แบ่งความเอื้อเฟื้อ ออกเป็น 2 ลักษณะคือ

1. ความเอื้อเฟื้อที่ผู้กระทำการต้องการผลตอบแทน (Normative Altruism) เป็นการทำตามมาตรฐานของสังคม ผู้กระทำการรางวัลทางสังคม เช่น คำชมเชย และโดยทั่วไปผู้กระทำมักจะ ไม่ต้องเสี่ยงภัย และถ้าจะได้รับความลำบากจากการกระทำก็น้อยมาก
2. ความเอื้อเฟื้อที่กระทำโดยไม่หวังผลตอบแทน (Autonomous Altruism) เป็นการกระทำเพราะความเห็นใจ ทำด้วยความเต็มใจเพื่อความดีในแง่ของจริยธรรมโดยแท้จริงแม้ว่าผู้กระทำจะต้องเสี่ยงภัยอันตรายหรือได้รับความลำบากจากการช่วยเหลือผู้อื่น

นอกจากนี้ วารินทร์ ม่วงสุวรรณ (2517 : 14) ได้กล่าวสรุปความหมายของความเอื้อเฟื้อว่ามีลักษณะที่สำคัญ 2 ประการคือ

1. ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เป็นการกระทำเพื่อผู้อื่น โดยไม่คำนึงถึงความทุกข์และความลำบากของตนเอง
2. ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เป็นการแสดงถึงการเสียสละ ความใจกว้าง ความเห็นใจ และความเข้าใจถึงความลำบากของผู้อื่น

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้นพอจะสรุปได้ว่า ความเอื้อเฟื้อ หมายถึง ความรู้สึกอย่างหนึ่งภายในตัวบุคคลที่ปรารถนาจะให้ความช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่คำนึงถึงความทุกข์ยากลำบากของตน เป็นการกระทำประโยชน์ เพื่อผู้อื่นด้วยความบริสุทธิ์ใจ เต็มใจที่จะทำและไม่หวังผลตอบแทนใด ๆ ทั้งสิ้น

ประเภทของความเอื้อเฟื้อ

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ม.ป.ป. : 187 - 188) ได้แบ่งประเภทของความเอื้อเฟื้อไว้ดังนี้

1. ทางกำลังกายได้แก่ ให้ความช่วยเหลือผู้อื่นด้วยกำลังกายในการช่วยทำ ภาระงาน ให้การสงเคราะห์เท่าที่กำลังจะช่วยด้วยความยินดีเต็มใจ แม้งานเล็กน้อย

2. ทางวาจา ได้แก่ ช่วยเหลือให้คำแนะนำ ช่วยเจรจาเอาเป็นธุระให้ สำเร็จประโยชน์เพื่อบำบัดทุกข์ บำรุงสุขแก่ผู้อื่น และช่วยพูดบอปปาใจนเมื่อเพื่อนฝูงได้รับความลำบากเดือดร้อน

3. ทางกำลังสติปัญญา ได้แก่ ช่วยแสดงความคิดเห็น ช่วยแก้ปัญหา ความเดือดร้อน ช่วยคิดหาแนวทางที่ถูกที่ชอบ และช่วยเพิ่มพูนความรู้ให้แก่ผู้อื่น ตามกำลัง สติปัญญาของตน

4. ทางใจ ควรฝึกจิตใจของตนเองให้รู้จักเห็นใจผู้อื่น มนุษย์เราย่อมมี ความทุกข์ด้วยทั้งนั้นถึงแม้ว่าเราจะเห็นว่าผู้มีความทุกข์นั้นได้ก่อให้ตนเองก็ไม่ควรสมน้ำหน้าหรือ กล่าวซ้ำเติมเขา ควรให้อภัยในความผิดของผู้อื่นเสมอ ไม่อาฆาตจองเวร

ความเอื้อเฟื้อในแต่ละประเภทแสดงออกเป็นพฤติกรรมได้ดังนี้

1. ความเอื้อเฟื้อเพื่อแผ่ทางกาย เช่น

- 1.1 ช่วยหิ้วหรือถือของหนัก
- 1.2 ช่วยจูงคนข้ามถนน
- 1.3 สละที่นั่งบนรถประจำทาง
- 1.4 ช่วยเหลือบุคคลที่ได้รับอุบัติเหตุ
- 1.5 ช่วยทำประโยชน์ให้แก่โรงเรียน เช่น ช่วยทำงานในห้องสมุด
- 1.6 ช่วยทำความสะอาดบริเวณโรงเรียน วัด

2. ความเอื้อเฟื้อเพื่อแผ่ทางวาจา เช่น

- 2.1 พูดจาปลอบโยนเมื่อผู้อื่นได้รับทุกข์
- 2.2 พูดจาทักเตือนเพื่อนด้วยความจริงใจ
- 2.3 บอกทางให้ผู้ที่ไม่รู้จักให้ไปถึงที่หมายได้
- 2.4 ช่วยเหลือให้คำแนะนำ
- 2.5 ช่วยเจรจาเป็นธุระให้ได้ผลสำเร็จ

3. ความเอื้อเฟื้อเพื่อแผ่ทางสติปัญญา เช่น

- 3.1 ช่วยแสดงความคิดเห็น
- 3.2 ช่วยแก้ปัญหาความเดือดร้อน
- 3.3 ช่วยหาแนวทางที่ถูกต้อง
- 3.4 ช่วยเพิ่มพูนความรู้ให้กับบุคคลอื่น
- 3.5 รายงานข่าว เล่าประสบการณ์
- 4. ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ทางใจ เช่น
 - 4.1 รู้สึกสงสารบุคคลที่มีความทุกข์
 - 4.2 ไม่สมน้ำหน้าหรือกล่าวซ้ำเติมบุคคลที่ผิดพลาด
 - 4.3 เอาใจใส่และสังเกตความรู้สึกของบุคคลอื่น
 - 4.4 สนใจทุกข์สุขของบุคคลอื่น
 - 4.5 ให้อภัยในความผิดพลาดของผู้อื่น

ส่วน ทศนีย์ เทมะธูลิน (2533 : 67 - 70) ได้แบ่งประเภทของความเอื้อเฟื้อ และลักษณะพฤติกรรมออกเป็น 5 ด้านคือ

- 1. การให้ทางกาย เช่น
 - 1.1 ช่วยเหลือผู้อื่นทำธุรการงานที่ไม่มีโทษ
 - 1.2 ไม่นิ่งดูดาย
 - 1.3 ช่วยเหลืองานสาธารณะประโยชน์
- 2. การให้ทางวาจา เช่น
 - 2.1 ช่วยเหลือให้คำแนะนำทั้งทางโลก ทางธรรม
 - 2.2 ช่วยเจรจาเอาเป็นธุระให้สำเร็จประโยชน์
- 3. การให้ทางสติปัญญา เช่น
 - 3.1 ช่วยแสดงความคิดเห็นอย่างตรงไปตรงมา
 - 3.2 ช่วยแก้ปัญหาเดือดร้อนแก่คนที่ไม่ทำผิด
 - 3.3 ช่วยคิดหาแนวทางที่ถูกที่ชอบ
 - 3.4 ช่วยเพิ่มพูนความรู้ให้แก่ผู้อื่นตามกำลังสติปัญญา

4. การให้ด้วยกำลังทรัพย์ เช่น
 - 4.1 แบ่งปันเครื่องอุปโภคบริโภคให้แก่ผู้ที่สมควรให้
 - 4.2 แบ่งปันเงินทองให้แก่ผู้ที่สมควรให้
 - 4.3 สละทรัพย์เพื่อสาธารณะกุศล
5. การให้ทางใจ เช่น
 - 5.1 ยินดีเมื่อเห็นผู้อื่นมีความสุข
 - 5.2 ไม่อาฆาตจองเวร
 - 5.3 ให้อภัยในความผิดของผู้อื่นที่สำนึกผิด
 - 5.4 ไม่นึกสมน้ำหน้าผู้อื่นเมื่อเพลี่ยงพล้ำ
 - 5.5 ไม่โลภอยากได้ของผู้อื่นมาเป็นของตน

แนวคิดเชิงทฤษฎีเกี่ยวกับการเกิดและพัฒนาการของความเอื้อเพื่อ

แนวคิดเกี่ยวกับการเกิดและพัฒนาการของความเอื้อเพื่อ นั้น นักจิตวิทยาหลายท่านได้อธิบายไว้แตกต่างกัน ซึ่งพอจะสรุปได้เป็นกลุ่ม ๆ ดังนี้

1. กลุ่มจิตวิเคราะห์ (Psychoanalyst)

นักจิตวิทยาที่สำคัญของกลุ่มนี้คือ ฟรอยด์ ซึ่งอธิบายว่าความเอื้อเพื่อเกิดจากแรงกระตุ้นของอีโก้ (Ego) ที่พยายามจะทำความดีเพื่อชดเชยการกระทำที่ไม่ดี (เห็นแก่ตัว) ในวัยเด็ก

2. กลุ่มพัฒนาการทางจิต (Developmental Psychologist)

นักจิตวิทยาที่สำคัญของกลุ่มนี้คือ เพียเจต์ (Jaysuiya. 1972 : 21 - 30 ; citing Piaget. n.d.) ซึ่งอธิบายว่าความเอื้อเพื่อเกิดจากการเรียนรู้จากความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และมีด (Jaysuiya. 1972 : 21 - 30 ; citing Mead. n.d.) นักจิตวิทยาสาขาเดียวกันได้อธิบายเพิ่มเติมว่า ความเอื้อเพื่อของบุคคลเป็นผลมาจากที่บุคคลนั้นเคยได้รับความช่วยเหลืออย่างเต็มใจจากบุคคลอื่น จึงทำให้บุคคลนั้นเรียนรู้และเลียนแบบตามที่ตนเคยได้รับมาก่อน อันเป็นผลให้เกิดการเรียนรู้บทบาทของตัวเองและผู้อื่น และค่อย ๆ สะสมความเอื้อเพื่อเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ

3. กลุ่มทฤษฎีการคล้อยตามแบบของสังคม (Social Conformity Theory) นักจิตวิทยาที่สำคัญของกลุ่มนี้คือ เบอร์กอวิทซ์ และแดเนียล (Berkowitz and Daniels. 1963 : 429 - 436) อธิบายว่าความเอื้อเฟื้อเกิดจากแรงจูงใจที่จะช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน แต่บุคคลกระทำเพื่อแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม นอกจากนี้ ไรท์ (Wright. 1942 : 218 - 233) ได้นำทฤษฎีของ เลวิน (Lewin) มาอธิบายเพิ่มเติมว่า ความเอื้อเฟื้อเป็นผลมาจากแรงจูงใจสองแรงของบุคคลซึ่งกระตุ้นให้บุคคลสนองความต้องการของตนเองและผู้อื่น ซึ่งเกิดขึ้นพร้อม ๆ กัน เมื่อบุคคลนั้นอยู่ในสถานการณ์ที่ต้องช่วยเหลือผู้อื่น แรงจูงใจทั้งสองชนิดดังกล่าวจะปะทะกันอยู่ตลอดเวลา ถ้าแรงจูงใจที่สนองความต้องการของตนเองมากกว่าบุคคลนั้นจะไม่ช่วยเหลือผู้อื่น แต่ถ้าแรงจูงใจที่สนองความต้องการของบุคคลอื่นมากกว่าบุคคลนั้นจะช่วยเหลือผู้อื่น

จะเห็นว่านักจิตวิทยาแต่ละกลุ่มอธิบายการเกิดและพัฒนาการความเอื้อเฟื้อไว้แตกต่างกันออกไป กลุ่มจิตวิเคราะห์เชื่อว่าความเอื้อเฟื้อของบุคคลเกิดจากแรงกระตุ้นของอีโก้ ส่วนกลุ่มพัฒนาการทางจิตเชื่อว่า ความเอื้อเฟื้อเกิดจากการเรียนรู้ และกลุ่มการคล้อยตามแบบของสังคมเชื่อว่าความเอื้อเฟื้อเกิดจากแรงจูงใจ

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยยึดถือแนวคิดของกลุ่มทฤษฎีการคล้อยตามแบบของสังคมเป็นหลัก ซึ่งทฤษฎีนี้มีความเชื่อว่าความเอื้อเฟื้อเกิดจากแรงจูงใจของบุคคลที่ต้องการจะช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทนใด ๆ

ลักษณะและความสำคัญของความเอื้อเฟื้อ

กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ (2521 : 7) ได้ให้ลักษณะและความสำคัญของความเอื้อเฟื้อ ไว้ดังนี้

1. ความเอื้อเฟื้อเป็นคุณธรรมที่ผู้ใดประพฤติปฏิบัติได้ย่อมแสดงว่า ผู้นั้นมีลักษณะน้ำใจดี มีคุณธรรม มีมิตรไมตรีต่อหมู่คณะ
2. ผู้มีความเอื้อเฟื้อย่อมเป็นคนมีเสน่ห์ มีคนรักนับถือ จะทำการสิ่งใดมักมีผู้เต็มใจช่วยเหลือให้กิจการสำเร็จ
3. การแสดงความเอื้อเฟื้อต้องเป็นไปด้วยน้ำใจจริง และต้องแสดงถึงพร้อมด้วย กาย วาจา ใจ

4. ความเอื้อเฟื้อที่แท้จริงนั้นย่อมไม่หวังผลตอบแทน ไม่ได้ทำไปหวังให้ผู้อื่นยกย่องหรือให้เขาให้แก่เราบ้าง ถ้าแสดงโดยไม่หวังผลตอบแทนแล้วจะทำให้ผู้ปฏิบัติมีความสุขใจคนที่ขาดความเอื้อเฟื้อเพื่อจะเป็นคนใจแคบไม่เห็นใจผู้อื่น คิดจะเบียดเบียนให้เขาได้รับความเดือดร้อน โดยหาประโยชน์ให้แก่ตนฝ่ายเดียว

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเอื้อเฟื้อ

งานวิจัยในประเทศ

วารินทร์ ม่วงสุวรรณ (2517 : 89) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความเอื้อเฟื้อของเด็กที่ได้รับความรักต่างกัน พบว่า เด็กที่ได้รับความรักมาก มีความเอื้อเฟื้อมากกว่าเด็กที่ได้รับความรักน้อย รวมทั้งความเอื้อเฟื้อต่อผู้อื่นและความเอื้อเฟื้อต่อพวกพ้องด้วย นั่นคือเด็กยังได้รับความรักจากพ่อแม่มากเพียงใดก็จะทำให้เด็กมีความเอื้อเฟื้อต่อผู้ที่อยู่ใกล้ชิด และคนอื่น ๆ มากขึ้นเพียงนั้น

สุนีย์ ชินศักดิ์ชัย (2525 : 33) ได้ทำการวิจัย เรื่องการทดลองใช้หุ่นเชิดมือเป็นแม่แบบ เพื่อพัฒนาจริยธรรมด้านความเอื้อเฟื้อของเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยปรากฏว่า เด็กได้รับการสอนด้วยแม่แบบที่เป็นหุ่นเชิดมือ จะมีพัฒนาการทางจริยธรรมด้านความเอื้อเฟื้อสูงกว่าเด็กที่ได้รับการสอนตามปกติ

พริ้มเพรา นิตกรม (2526 : 59) ได้ทำการวิจัยเรื่องผลการใช้หนังสือภาพที่มีตัวละครเป็นสัตว์ กับหนังสือภาพที่มีตัวละครเป็นคน ต่อคุณธรรมความเอื้อเฟื้อเพื่อแผ่ของผู้อ่าน 2 กลุ่มอายุ ผลการวิจัยพบว่า คุณธรรมความเอื้อเฟื้อเพื่อแผ่จากการอ่านหนังสือภาพที่มีตัวละครเป็นคนกับหนังสือภาพที่มีตัวละครเป็นสัตว์ ระหว่างผู้อ่านกลุ่มอายุแตกต่างกันจะมีผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

พิมพ์พิไล ทองไพบูลย์ (2528 : 56) ได้ศึกษาเปรียบเทียบการเรียนรู้พฤติกรรมเอื้อเฟื้อของเด็กจากตัวแบบในนิทานประกอบภาพหุ่นมือ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ เด็กวัยก่อนเรียน อายุระหว่าง 4 - 6 ปี ทั้งเพศชายและหญิง ในจำนวน 60 คน แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 3 กลุ่ม ๆ ละ 20 คน เพื่อดูตัวแบบที่แตกต่างกัน ได้แก่กลุ่มทดลองที่ดูตัวแบบประกอบภาพ กลุ่มทดลองที่ดูตัวแบบนิทานประกอบหุ่นมือ และกลุ่มควบคุม ผลปรากฏว่า

กลุ่มทดลอง ที่ดูตัวแบบในนิทานประกอบภาพ กับกลุ่มทดลองที่ดูตัวแบบในนิทานประกอบหุ่นมือมีพฤติกรรมเอื้อเพื่อไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

รัตน บำรุงญาติ (2532 : 62) ได้ทำการวิจัยถึงผลของการพัฒนาจริยธรรมด้านความเอื้อเพื่อของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยการใช้นิทาน การเล่านิทานและการใช้แถบเสียงนิทาน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการทดลอง โดยการใช้นิทาน การเล่านิทานและการใช้แถบเสียงนิทาน มีพัฒนาการทางจริยธรรมด้านความเอื้อเพื่อสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อังสนา ภัทรายุทธวรรตน์ (2533 : 68) ได้ศึกษาผลของการใช้กิจกรรมฝึกให้คิดและการเสริมแรงพฤติกรรมเอื้อเพื่อที่มีต่อการเพิ่มพฤติกรรมเอื้อเพื่อของเด็กวัยก่อนเรียน การเก็บรวบรวมข้อมูล ทำโดยสังเกตพฤติกรรมเอื้อเพื่อของกลุ่มทดลองในสภาพการเล่น ผลการวิจัยพบว่าเด็กที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมฝึกให้คิดและการเสริมแรงพฤติกรรมเอื้อเพื่อ มีพฤติกรรมเอื้อเพื่อในสถานการณ์การบริจาคและในสถานการณ์การเล่นเพิ่มขึ้นมากกว่าเด็กที่ไม่มีส่วนร่วมกิจกรรมฝึกให้คิดและการเสริมแรงพฤติกรรมเอื้อเพื่อ

อุษา พิงธรรม (2534 : 42) ได้ศึกษาผลของการเล่นเกมแบบร่วมมือที่มีต่อพฤติกรรมเอื้อเพื่อของเด็กอนุบาล กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนอนุบาลพุทธนิยวรรณาภิบาล กรุงเทพมหานคร อายุระหว่าง 4 - 5 ปี จำนวน 32 คน โดยกลุ่มทดลองให้เล่นเกมแบบร่วมมือ ส่วนกลุ่มควบคุมให้เล่นตามปกติ ผลการทดลองพบว่า นักเรียนในกลุ่มทดลองมีความเอื้อเพื่อสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และกลุ่มทดลองมีความเอื้อเพื่อสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สุภาพร ตันนากัย (2534 : 94) ได้ศึกษาผลของการใช้กิจกรรมตามแบบฝึกสติภาวนาอำไพ-เทคนิค ที่มีต่อความเอื้อเพื่อของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยผู้วิจัยได้สร้างแผนการจัดกิจกรรมตามแบบฝึกสติภาวนาอำไพ-เทคนิค จำนวน 24 แผน ทดลองกับนักเรียนจำนวน 28 คน ใช้เวลาในการทดลอง 5 สัปดาห์ จากผลการประเมินพฤติกรรมตนเองของนักเรียนของนักเรียน พบว่า นักเรียนมีความเอื้อเพื่อเพื่อนในด้านแบ่งปัน การช่วยเหลือ การเกื้อกูลและการจุนเจือสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากการประเมินพฤติกรรมนักเรียน โดยครูประจำชั้น พบว่านักเรียนมีพฤติกรรมเอื้อเพื่อเพื่อนด้าน

การแบ่งปัน การช่วยเหลือ การแก้แค้น และการจู่โจมสูงชันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้นักเรียนยังมีความพึงพอใจในกิจกรรมตามแบบฝึกสติกวาวน่าอัศจรรย์-เทคนิค ทุกกิจกรรม อยู่ในระดับมากอีกด้วย

งานวิจัยในต่างประเทศ

เทอร์เนอร์ (Turner. 1948 : 502 - 516) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความเอื้อเฟื้อของเด็กอายุ 9 - 16 ปี จำนวน 116 คน การวัดใช้แบบสอบถามโดยให้บิดา มารดา ครู และนักสังคมสงเคราะห์เป็นผู้ประเมินลักษณะความเอื้อเฟื้อของเด็ก ผลการวิจัยปรากฏว่าความเอื้อเฟื้อสัมพันธ์กับความดีทั้งในแง่จริยธรรม ความมั่นคงทางอารมณ์และการปรับตัวทางสังคม

ฟรีดริคส์ (Friedrichs. 1960 : 496 - 508) ได้ศึกษาความเอื้อเฟื้อของนิสิตมหาวิทยาลัย จำนวน 260 คน พบว่าผู้ที่ถูกประเมินว่าเป็นเพื่อนที่ดีและน่าสนใจคือผู้ที่มีคะแนนความเอื้อเฟื้อสูง และพบว่าความสามารถในการเข้าสังคมและการยอมรับทางสังคมมีความสัมพันธ์กับความเอื้อเฟื้อโดยตรง

ริบอล (Ribal. 1963 : 311 - 321) ได้วิจัยโดยกระทำกับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนิสิตชายหญิงสองมหาวิทยาลัย จำนวน 194 คน พบว่าความเอื้อเฟื้อสัมพันธ์กันทางบวกกับความต้องการอดทนและความต้องการอยู่รวมกลุ่ม หรือความมีไมตรี (Need for Affiliation) กับการแสดงอำนาจ (Dominance)

ริชาร์ด และเบอร์ควิทซ์ (Richard and Berkowitz. 1966 : 227 - 232) ได้ทำการทดลองกับนิสิตในมหาวิทยาลัย เพื่อทดสอบสมมติฐานที่ว่าบุคคลที่เคยได้รับการช่วยเหลือมาก่อน จะเต็มใจช่วยเหลือตอบแทนมากกว่าบุคคลที่ไม่เคยได้รับการช่วยเหลือมาก่อน ผลการทดลองปรากฏว่า กลุ่มที่ได้รับความช่วยเหลือมาก่อนด้วยความเต็มใจของผู้ช่วยเหลือจะแสดงพฤติกรรมแบบเอื้อเฟื้อมากกว่ากลุ่มที่เคยได้รับการช่วยเหลือโดยที่ผู้ช่วยเหลือไม่เต็มใจ และกลุ่มที่ไม่เคยได้รับการช่วยเหลือมาก่อน ซึ่งผลการทดลองนี้แสดงว่าการที่บุคคลสังเกตอารมณ์ของผู้ที่เคยให้ความช่วยเหลือมาก่อน ถ้าพบว่าเป็นไปในทางที่ดีแล้ว จะเป็นแรงเสริมให้บุคคลนั้นแสดงพฤติกรรมตอบแทน ซึ่ง อรอนฟรีด (Aronfreed. 1968 : 103 - 123) เน้นว่า

ความสำคัญของการตอบสนองทางอารมณ์ที่ถูกวางเงื่อนไขจากการแสดงความช่วยเหลือของบุคคลอื่นในตอนแรกจะมีส่วนพัฒนาการและการคงอยู่ของความเอื้อเฟื้อ แร่งเสริมที่จะช่วยส่งเสริมพฤติกรรมแบบเอื้อเฟื้อเพื่อกัน ก็คือ การที่เด็กหรือบุคคลได้สังเกตเห็นอารมณ์หรือความรู้สึกของผู้ให้ความช่วยเหลือที่แสดงออกมานั้นขณะที่ให้การช่วยเหลือนั้นเป็นไปในทางที่ดี

กรีนเบิร์ก (Greenberg. 1969 : 1960-A) ศึกษาสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมแบบเอื้อเฟื้อ โดยการทดลองกับนักศึกษามหาวิทยาลัย จำนวน 13 คน การทดลองใช้วิธีการขอร้อง เพื่อทำให้กลุ่มตัวอย่างเกิดความรู้สึก 3 อย่างคือ 1. ให้เห็นถึงความสำคัญของการให้ตอบแทนซึ่งกันและกัน (Reciprocity) ความรู้สึกที่ต้องรับผิดชอบต่อสังคม (Social Responsibility) และการกระทำความดีตามแบบอย่างที่ดี (Beneficent Model) ผลการทดลองพบว่า การขอร้อง ที่ทำให้เกิดความรับผิดชอบต่อสังคม จะทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมเอื้อเฟื้อมากที่สุด

บอนด์ (Bond. 1969 : 3454) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของความเอื้อเฟื้อกับบุคลิกภาพด้านอื่น ๆ ของเด็กชั้นประถม โดยวัดลักษณะของความเอื้อเฟื้อจากการประเมินผลของครูและดูจากจำนวนชมที่กลุ่มตัวอย่างบริจาคให้แก่เด็กยากจน ผลการศึกษาพบว่าสำหรับเด็กชาย ความเอื้อเฟื้อสัมพันธ์ทางลบกับความรับผิดชอบต่อสังคม นอกจากนี้ยังพบว่าสติปัญญาสัมพันธ์โดยตรงกับความเอื้อเฟื้อและพบว่าเด็กหญิงมีลักษณะของความเอื้อเฟื้อมากกว่าเด็กชาย

วอลเทอร์ (Walters. 1971 : 6761-A) ได้ขอร้องนิสิตแสดงการช่วยเหลือบุคคลต่างชาติ พบว่า ค่าใช้จ่ายของการช่วยเหลือที่เพิ่มขึ้นจะทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมแบบเอื้อเฟื้อลดลง ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ กรีนเบิร์ก (Greenberg. 1969 -A) ที่พบว่าเมื่อค่าใช้จ่ายของการช่วยเหลือมากขึ้น บุคคลจะแสดงความเอื้อเฟื้อลดลง นอกจากนี้ วอลเทอร์ยังพบอีกว่า ถ้าเป็นการช่วยเหลือ สถานการณ์ที่เสียสละน้อยแล้ว บุคคลมักแสดงพฤติกรรมแบบเอื้อเฟื้อโดยไม่หวังผลตอบแทนมากกว่าการแสดงพฤติกรรมเอื้อเฟื้อโดยหวังผลตอบแทนจากการกระทำนั้น ซึ่งในที่นี้คือ ความสนใจ และการชมเชยจากอาจารย์ที่สอนอยู่

จากเอกสารและงานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า ความเอื้อเฟื้อเป็นคุณธรรมที่สำคัญยิ่งและควรปลูกฝังให้เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชนของชาติ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กับความเอื้อเฟื้อในประเทศไทย ส่วนใหญ่จะเป็นการทดลองใช้เทคนิคแม่แบบ ยังไม่มีการนำ
เอากิจกรรมกลุ่มมาใช้ในการพัฒนาความเอื้อเฟื้อให้แก่เด็ก ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะใช้โปรแกรม
กิจกรรมกลุ่ม พัฒนาความเอื้อเฟื้อให้แก่เด็ก อันจะเป็นส่วนหนึ่งของการช่วยพัฒนาเด็ก และ
เยาวชนของชาติให้เติบโตเป็นพลเมืองดีต่อไป

วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า

แหล่งข้อมูลและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ⁶~~5~~ โรงเรียนอนุบาลวัดปรีดิฯ กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 25⁶⁷~~57~~ ซึ่งมีความเอื้อเฟื้อต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ที่ 25 ลงมา จำนวน 63 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ⁶~~5~~ โรงเรียนอนุบาลวัดปรีดิฯ กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 25⁶⁷~~57~~ ซึ่งมีความเอื้อเฟื้อต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ที่ 25 ลงมา จำนวน 24 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จากประชากร โดยมีขั้นตอนการสุ่มตัวอย่างดังนี้
 - 2.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ⁶~~5~~ จำนวน 6 ห้องเรียน รวมนักเรียน 252 คน ทำแบบสอบถามวัดความเอื้อเฟื้อเพื่อ
 - 2.2 ผู้วิจัยตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด แล้วนำคะแนนของนักเรียนทุกคนมาเรียงลำดับจากสูงลงมาต่ำ และคัดเลือกผู้ที่มีความเอื้อเฟื้อต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ที่ 25 ลงมา จำนวน 63 คน แล้วสอบถามความสมัครใจในการเข้ารับการทดลอง
 - 2.3 สุ่มนักเรียนที่คัดเลือกแล้วในข้อ 2 จำนวน 24 คน เพื่อเป็นกลุ่มตัวอย่าง แล้วสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งหนึ่ง เป็นกลุ่มทดลอง เพื่อเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม และกลุ่มควบคุม เพื่อเข้ารับการสอนแบบปกติกลุ่มละ 12 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ประกอบด้วย

1. โปรแกรมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

2. โปรแกรมการสอนแบบปกติ
3. แบบสอบถามความเอื้อเพื่อ

วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือ

1. โปรแกรมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม มีลำดับขั้นตอนการสร้างดังต่อไปนี้

1.1 ผู้วิจัยศึกษาทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างโปรแกรมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม พัฒนาความเอื้อเพื่อให้นักเรียน

1.2 ผู้วิจัยศึกษารายละเอียด ขอบเขต และคำจำกัดความของความเอื้อเพื่อจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างโปรแกรม ให้สอดคล้องกับความเอื้อเพื่อ ดังนี้

1.2.1 ความเอื้อเพื่อทางกาย

1.2.2 ความเอื้อเพื่อทางวาจา

1.2.3 ความเอื้อเพื่อทางสติปัญญา

1.3 นำโปรแกรมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มที่สร้างขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน คือ ~~คุณดร.ธนา ศิริวรรณ~~ ~~คุณดร.สุเทพี จิระเชาวน์~~ ~~คุณดร.ประไพ~~ ~~คุณดร.ศิริสตรา~~ ~~คุณดร.จิตร์~~ ~~คุณดร.ศุภกุล~~ ~~คุณดร.สุพรรณพิศ~~ ~~คุณดร.ชัยการ~~ และ ~~คุณดร.วิทย์ทศพร~~ ~~คุณดร.ศรีชัย~~ ตรวจสอบความสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะและความมุ่งหมายของการวิจัย แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

1.4 นำโปรแกรมที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ~~5~~ ⁶ โรงเรียนอนุบาลวัดบ้านนา ซึ่งไม่ใช่นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 10 คน เพื่อทำข้อบกพร่อง แล้วจึงนำมาแก้ไขปรับปรุงให้เหมาะสม เพื่อนำไปใช้ในการวิจัยต่อไป

โปรแกรมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม ใช้เวลาทดลอง 12 ครั้ง ๆ ละ 50 นาที เป็นเวลา 6 สัปดาห์ ๆ ละ 2 วัน คือ วันจันทร์ และวันพุธ เวลา 15.10 - 16.00 น. (ดังรายละเอียดในภาคผนวก)

2. โปรแกรมการสอนแบบปกติ มีลำดับขั้นตอนการสร้างดังต่อไปนี้

2.1 ผู้วิจัยศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเอื้อเพื่อและการสอนแบบปกติ เพื่อนำมาสร้างโปรแกรมการสอนในการพัฒนาความเอื้อเพื่อโดยใช้การสอนแบบปกติ

3.5 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนราชวินิต ซึ่งมีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน แล้วนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ แล้ววิเคราะห์คุณภาพของแบบสอบถามดังนี้

3.5.1 วิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ โดยนำคะแนนของผู้ตอบแต่ละคนมาเรียงกันจากต่ำสุด ถึงคะแนนสูงที่สุด แล้วแบ่งเป็นกลุ่มที่ได้คะแนนสูง 25 คน และกลุ่มที่ได้คะแนนต่ำ 25 คน แล้วจึงทำการวิเคราะห์รายข้อโดยใช้ t - test แล้วคัดเลือกเฉพาะข้อที่มีค่า t ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ไว้ใช้ในการวิจัย (ล้วน สายยศ และอังณา สายยศ. 2524 : 187) ได้แบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น 30 ข้อ ซึ่งมีค่า t ระหว่าง 2.82 - 8.59

3.5.2 นำแบบสอบถามที่คัดเลือกแล้วในข้อ 3.5.1 มาหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .89

ลักษณะและวิธีการตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามความเอื้อเพื่อมีลักษณะเป็นสถานการณ์ มีตัวเลือก 3 ระดับ โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามอ่านข้อความแล้วตอบตามความเป็นจริงของตนเอง โดยเขียนเครื่องหมาย x ลงบนตัวอักษรหน้าคำตอบที่ต้องการ

ตัวอย่างแบบสอบถาม

คำชี้แจง แบบสอบถามฉบับนี้ต้องการถามความคิดเห็นและความตั้งใจที่จะกระทำเกี่ยวกับความเอื้อเพื่อให้นักเรียนอ่านสถานการณ์ที่กำหนดให้ต่อไปนี้ แล้วตอบคำถามให้ตรงความคิดของนักเรียนมากที่สุด โดยเขียนเครื่องหมาย x ลงบนตัวอักษรหน้าคำตอบที่นักเรียนต้องการมากที่สุดเพียงคำตอบเดียว คำตอบที่นักเรียนตอบจะไม่มีข้อใดถูกหรือผิดและจะไม่กระทบกระเทือนต่อผลการเรียนของนักเรียนแต่อย่างใด

ตัวอย่าง

ความเอื้อเฟื้อทางกาย

0) เข้าวันหนึ่งคุณครูสมชายหอบสมุดการบ้านของนักเรียน และอุปกรณ์ประกอบการสอนอีกหลายอย่าง กำลังจะขึ้นไปสอนนักเรียนชั้น ป.5/1 ซึ่งอยู่บนชั้น 4 ของอาคารเรียน ค.ช.ศักดิ์ ซึ่งเป็นนักเรียนในชั้นดังกล่าว เดินผ่านมาพบคุณครูสมชายที่เชิงบันได ชั้น 1 ถ้านักเรียนเป็น ค.ช.ศักดิ์ นักเรียนจะอย่างไร

- ก. ถามคุณครูว่าจะให้ช่วยหรือเปล่า
- ข. รีบช่วยคุณครูถือสิ่งของแล้วนำไปส่งจนถึงห้องเรียน
- ค. หยุดรอสักครูเพื่อให้คุณครูเดินผ่านไปก่อน แล้วค่อยเดินขึ้นตามไปที่หลัง

ความเอื้อเฟื้อทางวาจา

0) นิภา และอำไพ เป็นเพื่อนร่วมชั้นกัน วันนี้ นิภา เดินเข้ามาหาอำไพ ด้วยสีหน้าที่หม่นหมอง บอกอำไพว่าตนมีเรื่องไม่สบายใจ ถ้านักเรียนเป็นอำไพ นักเรียนจะอย่างไร

- ก. บอกนิภาให้เล่าเรื่องราวทั้งหมดมาให้ฟัง และช่วยพูดบโลบโยน
- ข. ทำเฉย ๆ เพราะไม่อยากยุ่งกับเรื่องของผู้อื่น
- ค. พูดคุยด้วยสักครู่อธิบายว่าใคร ๆ ก็มีปัญหาทั้งนั้น แล้วขอตัวไปทำธุระ

ความเอื้อเฟื้อทางสติปัญญา

0) สดาส ไม่เข้าใจบทเรียนที่คุณครูสอน วันหนึ่งเมื่อมีเวลาว่างเขาจึงไปพบคุณครูเพื่อซักถามเพิ่มเติม แต่คุณครูมีงานยุ่งมากและกำลังจะเข้าประชุม จึงบอกให้ สดาส ไปหา มารศรี ซึ่งเข้าใจเรื่องที่ครูสอนดี สดาสจึงไปหามารศรี ถ้านักเรียนเป็นมารศรี นักเรียนจะอย่างไร

- ก. บอก สดาส ว่าตนเองไม่มีเวลาว่างเลย
- ข. อธิบายให้ฟังเพียงเล็กน้อยแล้วรีบอ่านหนังสือต่อ
- ค. อธิบายให้ฟังด้วยความเต็มใจเพราะอยากทำให้ทุกคนเรียนทันกันหมด

การตรวจให้คะแนน

การตรวจให้คะแนนในแต่ละสถานการณ์ได้กำหนดน้ำหนักของตัวเลือกในแต่ละระดับดังนี้

ให้ 2 คะแนน สำหรับคำตอบที่แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีความเอื้อเฟื้อ

ให้ 1 คะแนน สำหรับคำตอบที่แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีความเอื้อเฟื้อบ้าง

ให้ 0 คะแนน สำหรับคำตอบที่แสดงให้เห็นว่านักเรียนไม่มีความเอื้อเฟื้อ

แบบแผนการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง โดยใช้การวิจัยแบบ Randomized Control Group Pretest - Posttest Design ดังตาราง 1 (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2524 : 225 - 236)

ตาราง 1 แสดงแบบแผนการทดลอง

กลุ่ม	สอบก่อน	ทดลอง	สอบหลัง
ER	T ₁	X	T ₂
CR	T ₁	~ X	T ₂

ความหมายของสัญลักษณ์

- R แทน กลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสุ่ม (Random Assigned)
- E แทน กลุ่มทดลอง (Experiment Group) โดยการใช้การเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
- C แทน กลุ่มควบคุม (Control Group) โดยการสอนแบบปกติ
- X แทน การจัดการกระทำ (Treatment) โดยการใช้ร่วมกิจกรรมกลุ่ม
- ~ X แทน การสอนแบบปกติ

T1 แทน การสอบก่อนการทดลอง (Pretest)

T2 แทน การทดสอบหลังการทดลอง (Posttest)

วิธีดำเนินการรวบรวมข้อมูล

1. ขั้นก่อนการทดลอง ทำการสอบก่อนการทดลอง (Pretest) โดยการให้กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ทำแบบสอบถามความเอื้อเพื่อ
2. ขั้นทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้
 - 2.1 กลุ่มทดลอง ผู้วิจัยใช้การเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มตามโปรแกรมที่สร้างขึ้นทั้งหมด 12 ครั้ง ๆ ละ 50 นาที เป็นเวลา 6 สัปดาห์ ๆ ละ 2 ครั้ง ในวันจันทร์ และวันพุธ เวลา 15.10 - 16.00 น. โดยเริ่มทดลองตั้งแต่วันจันทร์ที่ 12 กรกฎาคม พ.ศ. 2537 ถึงวันพุธที่ 18 สิงหาคม พ.ศ. 2537
 - 2.2 กลุ่มควบคุม ผู้วิจัยใช้การสอนแบบปกติตามโปรแกรมที่สร้างขึ้นทั้งหมด 12 ครั้ง ๆ ละ 50 นาที เป็นเวลา 6 สัปดาห์ ๆ ละ 2 ครั้ง ในวันอังคาร และวันพฤหัสบดี เวลา 15.10 - 16.00 น. โดยเริ่มทดลองตั้งแต่วันอังคารที่ 13 กรกฎาคม พ.ศ. 2537 ถึงวันพฤหัสบดีที่ 19 สิงหาคม พ.ศ. 2537
3. ขั้นหลังการทดลอง เมื่อสิ้นสุดการทดลองให้นักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม ทำแบบสอบถามความเอื้อเพื่ออีกครั้งหนึ่ง (Posttest)
4. นำคะแนนความเอื้อเพื่อก่อนและหลังการทดลองมาวิเคราะห์หาค่าสถิติต่อไป

✓การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ทดสอบคะแนนความเอื้อเพื่อของกลุ่มทดลองก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
2. ทดสอบคะแนนความเอื้อเพื่อของกลุ่มควบคุมก่อนและหลังการสอนแบบปกติ
3. ทดสอบความแตกต่างของคะแนนความเอื้อเพื่อของกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มกับกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนแบบปกติ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่

1.1 ค่ามัธยฐาน (Median) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ.

2524 : 71)

1.2 ค่าความเบี่ยงเบนควอไทล์ (Quartile Deviation) (ชูศรี

วงศ์รัตน์. 2527 : 65)

2. สถิติสำหรับการวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ

2.1 หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามความเอื้อเพื่อ โดยใช้สูตร (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2524 : 187)

$$t = \frac{\bar{X}_H - \bar{X}_L}{\sqrt{\frac{S^2_H}{n_H} + \frac{S^2_L}{n_L}}}$$

เมื่อ t แทน ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม

$\bar{X}_H$ แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มสูง

$\bar{X}_L$ แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มต่ำ

S^2_H แทน คะแนนความแปรปรวนของกลุ่มสูง

S^2_L แทน คะแนนความแปรปรวนของกลุ่มต่ำ

n_H แทน จำนวนของกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มสูง

n_L แทน จำนวนของกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มต่ำ

2.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความเอื้อเพื่อ โดยใช้สูตร (ล้วน

สายยศ และอังคณา สายยศ. 2524 : 171)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left\{ 1 - \frac{\sum S^2_i}{S^2_t} \right\}$$

เมื่อ α	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น
n	แทน	จำนวนข้อของแบบสอบถาม
S^2_1	แทน	คะแนนความแปรปรวนของแบบสอบถามแต่ละข้อ
S^2_c	แทน	คะแนนความแปรปรวนของแบบสอบถามทั้งฉบับ

3. สถิติสำหรับการทดสอบสมมุติฐาน

3.1 ทดสอบความแตกต่างของคะแนนความเอื้อเพื่อระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม โดยใช้การทดสอบของ แมน-วิทนี (The Mann-Whitney U Test)
(นิภา ศรีไพโรจน์. 2528 : 149)

3.2 ทดสอบคะแนนความเอื้อเพื่อก่อนการทดลองกับหลังการทดลอง โดยใช้การทดสอบของวิลคอกซ์ (The Wilcoxon Matched Pairs Signed-Ranks Test)
(นิภา ศรีไพโรจน์. 2528 : 111)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลศึกษาค้นคว้า

ข้อตกลงเกี่ยวกับการวิเคราะห์และแปลผล

ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผลของการศึกษานี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่ใช้แทนความหมายดังต่อไปนี้

N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
Mdn	แทน	มัธยฐานของความเอื้อเพื่อ
Mdn _{airr}	แทน	ค่ามัธยฐานความแตกต่างของความเอื้อเพื่อก่อนการทดลอง กับหลังการทดลอง
Q.D	แทน	ค่าส่วนเบี่ยงเบนควอไทล์ของความเอื้อเพื่อ
Q.D _{airr}	แทน	ค่าส่วนเบี่ยงเบนควอไทล์ความแตกต่างของความเอื้อเพื่อ ก่อนการทดลองกับหลังการทดลอง
R ⁺	แทน	การจัดอันดับผลต่างของคะแนนความเอื้อเพื่อที่มีค่าเป็นบวก
R ⁻	แทน	การจัดอันดับผลต่างของคะแนนความเอื้อเพื่อที่มีค่าเป็นลบ
T	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาในการทดสอบของวิลคอกซัน (The Wilcoxon Matched - Pair Signed Ranks Test)
U	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาในการทดสอบของ แมน - วิทนี (The Mann - Whitney U Test)

ผลการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

1. เปรียบเทียบคะแนนความเอื้อเฟื้อของนักเรียนในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม และการสอนแบบปกติ ดังแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 2

ตาราง 2 เปรียบเทียบคะแนนความเอื้อเฟื้อของนักเรียนในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มและการสอนแบบปกติ

กลุ่มตัวอย่าง	Mdn	Q. D.	U
กลุ่มทดลอง	29.00	1	61.5
กลุ่มควบคุม	28.50	0.5	

จากตาราง 2 พบว่า คะแนนความเอื้อเฟื้อของนักเรียนในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม และการสอนแบบปกติไม่แตกต่างกัน (ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏในตาราง 6 ในภาคผนวก)

2. เปรียบเทียบคะแนนความเอื้อเฟื้อของนักเรียนในกลุ่มทดลองก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม ดังแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 3

ตาราง 3 เปรียบเทียบคะแนนความเอื้อเฟื้อของนักเรียนในกลุ่มทดลองก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

การทดลอง	N	Mdn	Q.D.	T
ก่อนการทดลอง	12	29.00	1	0**
หลังการทดลอง	12	43.50	3	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 3 ปรากฏว่านักเรียนในกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มมีความเอื้อเฟื้อสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่ากิจกรรมกลุ่มทำให้นักเรียนมีความเอื้อเฟื้อสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1 (ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏในตาราง 7 ในภาคผนวก)

3. เปรียบเทียบคะแนนความเอื้อเฟื้อของนักเรียนในกลุ่มควบคุมก่อนและหลังการสอนแบบปกติ ดังแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 4

ตาราง 4 เปรียบเทียบคะแนนความเอื้อเฟื้อของนักเรียนในกลุ่มควบคุมก่อนและหลังการสอนแบบปกติ

การทดลอง	N	Mdn	Q.D.	T
ก่อนการทดลอง	12	28.50	0.5	0**
หลังการทดลอง	12	32.00	1.5	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 4 ปรากฏว่า นักเรียนในกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนแบบปกติมีความเอื้อเฟื้อสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า การสอนแบบปกติทำให้นักเรียนมีความเอื้อเฟื้อสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2 (ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ปรากฏในตาราง 8 ในภาคผนวก)

4. เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนความเอื้อเฟื้อของนักเรียนในกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม และนักเรียนในกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนแบบปกติ ก่อนและหลังการทดลอง ดังแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 5

ตาราง 5 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนความเอื้อเฟื้อของนักเรียนในกลุ่มทดลอง ที่เข้าร่วมกิจกรรมและนักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนแบบปกติ ก่อนและหลังการทดลอง

กลุ่มตัวอย่าง	N	Mdn _{diff}	Q.D. _{diff}	U
กลุ่มทดลอง	12	16.5	1.5	0**
กลุ่มควบคุม	12	3.5	1.5	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 5 ปรากฏว่า นักเรียนในกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มมีความเอื้อเฟื้อสูงกว่านักเรียนในกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า กิจกรรมกลุ่มทำให้นักเรียนมีความเอื้อเฟื้อสูงกว่าการสอนแบบปกติ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 3 (ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏในตาราง 9 ในภาคผนวก)

บทที่ 5

บทย่อ สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

บทย่อ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบความเอื้อเฟื้อของนักเรียนก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
2. เพื่อเปรียบเทียบความเอื้อเฟื้อของนักเรียนก่อนและหลังการสอนแบบปกติ
3. เพื่อเปรียบเทียบความเอื้อเฟื้อของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มกับนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ

การสอนแบบปกติ

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนมีความเอื้อเฟื้อสูงขึ้นหลังจากที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
2. นักเรียนมีความเอื้อเฟื้อสูงขึ้นหลังจากที่ได้รับการสอนแบบปกติ
3. นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มมีความเอื้อเฟื้อสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ

แบบปกติ

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาล วัดปรินายก กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2537 ที่มีความเอื้อเฟื้อต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ที่ 25 ลงมา จำนวน 63 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลวัดปรินายก ปีการศึกษา 2537 ที่มีความเอื้อเฟื้อเพื่อต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ที่ 25 ลงมาจำนวน 24 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มอย่างง่ายจากประชากรแล้วสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งหนึ่ง เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 12 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. โปรแกรมกิจกรรมกลุ่ม
2. โปรแกรมการสอนแบบปกติ
3. แบบสอบถามความเอื้อเฟื้อ

การดำเนินการทดลอง

1. ขั้นก่อนการทดลอง

ทำการสอบก่อนการทดลอง (Pretest) โดยให้กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมตอบแบบสอบถามความเอื้อเฟื้อเพื่อ

2. ขั้นดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

2.1 กลุ่มทดลอง ผู้วิจัยใช้การเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มตามโปรแกรมที่สร้างขึ้นทั้งหมด 12 ครั้ง ๆ ละ 50 นาที เป็นเวลา 6 สัปดาห์ ๆ ละ 2 ครั้ง ในวันจันทร์ และวันพุธ เวลา 15.10 - 16.00 น. โดยเริ่มทดลองตั้งแต่วันจันทร์ที่ 21 พฤศจิกายน พ.ศ. 2537 ถึงวันพุธที่ 28 ธันวาคม พ.ศ. 2537

2.2 กลุ่มควบคุม ผู้วิจัยใช้การสอนแบบปกติตามโปรแกรมที่สร้างขึ้นทั้งหมด 12 ครั้ง ๆ ละ 50 นาที เป็นเวลา 6 สัปดาห์ ๆ ละ 2 ครั้ง ในวันอังคาร และวันพฤหัสบดี เวลา 15.10 - 16.00 น. โดยเริ่มทดลองตั้งแต่วันอังคารที่ 22 พฤศจิกายน พ.ศ. 2537 ถึงวันพฤหัสบดีที่ 29 ธันวาคม พ.ศ. 2537

3. ขั้นหลังการทดลอง (Posttest) ผู้วิจัยให้นักเรียนในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมตอบแบบสอบถามความเชื่อเพื่ออีกครั้งหนึ่ง หลังจากทีนักเรียนได้รับการพัฒนาความเชื่อเพื่อโดยการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มและการสอนแบบปกติ

4. นำคะแนนที่ได้จากแบบสอบถามความเชื่อเพื่อทั้งก่อนและหลังการทดลองมาทำการวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูล โดยเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนความเชื่อเพื่อ ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมดังนี้

1. ทดสอบคะแนนความเชื่อเพื่อของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม และการสอนแบบปกติ โดยใช้การทดสอบของ แมน - วิทนี (The Mann - Whitney U test)
2. ทดสอบคะแนนความเชื่อเพื่อของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม โดยใช้การทดสอบของ วิลคอกซัน (The Wilcoxon Matched - Pairs Signed Ranks Test)
3. ทดสอบคะแนนความเชื่อเพื่อของนักเรียนกลุ่มควบคุมก่อนและหลังการสอนแบบปกติ โดยใช้แบบทดสอบของ วิลคอกซัน (The Wilcoxon Matched - Pairs Signed Ranks Test)
4. ทดสอบความแตกต่างของคะแนนความเชื่อเพื่อของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ภายหลังการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มและการสอนแบบปกติ โดยใช้การทดสอบของ แมน - วิทนี (The Mann - Whitney U test)

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

ผลการศึกษาค้นคว้ามียังดังต่อไปนี้

1. นักเรียนมีความเอื้อเฟื้อสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 หลังจากเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
2. นักเรียนมีความเอื้อเฟื้อสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 หลังจากรับการสอนแบบปกติ
3. นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มมีความเอื้อเฟื้อสูงเกินกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

จากการศึกษาค้นคว้า เรื่องผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความเอื้อเฟื้อของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลวัดปรีดิยาศ กรุงเทพมหานคร บราภาพผลดังนี้

1. นักเรียนกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มมีความเอื้อเฟื้อสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 ที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมกลุ่มสามารถพัฒนาความเอื้อเฟื้อของนักเรียนได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ ทิศนา ขัมมณี และเยาวพา เดชะคุปต์ (2517 : 7) ที่กล่าวว่า ประสบการณ์การเรียนรู้ที่ได้จากการเข้ากลุ่ม จะช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้จากการมีส่วนร่วมกระทำกิจกรรมที่ส่งเสริมการวิเคราะห์ความรู้สึก ความต้องการ พฤติกรรม ทักษะคิด ตลอดจนความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาบุคลิกภาพของตนเองได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ ประพนธ์ เดชชัย (2531 : 101 - 102) ที่กล่าวว่า กิจกรรมกลุ่มจะช่วยฝึกประสบการณ์ต่าง ๆ ของผู้เรียนให้พัฒนาขึ้น ทำให้ผู้เรียนเข้าใจตนเอง และบุคคลอื่นในกลุ่มดียิ่งขึ้น สำหรับผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของ เฉลิมชัย หาญกล้า (2537 : 67) ที่ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบ ผลของการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม และการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มที่มีต่อการพึ่งตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนราชวินิต

กรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม มีการพึ่งตนเองสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และยิ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ชไมพร มุขโต (2525 : 42) ที่ศึกษาถึงผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มในการพัฒนาความซื่อสัตย์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี กรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนที่ได้รับการใช้กิจกรรมกลุ่มมีความซื่อสัตย์สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของ กรองแก้ว สานุนี (2529 : 44) ที่ได้ทำการศึกษาผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความเสียสละของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวมกพลศึกษา จังหวัดสระบุรี พบว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกโดยกิจกรรมกลุ่มมีความเสียสละสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลจากการศึกษาค้นคว้า และผลจากการศึกษาที่สอดคล้องกันดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า กิจกรรมกลุ่มสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาความเอื้อเฟื้อของนักเรียนให้สูงขึ้นได้ ทั้งนี้เพราะการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเป็นการเรียนรู้เรื่องความเอื้อเฟื้อ โดยการกระทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างผู้เรียน ทำให้ได้รับประสบการณ์ตรงจากการวิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ และจากการปฏิบัติจริงด้วยตนเอง นอกจากนี้การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้เรียนยังส่งผลให้ผู้เรียนสามารถรวบรวมแนวคิดที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองได้ รวมทั้งนักเรียนในกลุ่มทดลองเป็นผู้มีอายุระหว่าง 10 - 11 ปี เป็นช่วงที่เริ่มต้นเข้าสู่วัยรุ่น ซึ่งชอบการรวมกลุ่ม ชอบการแสดงออก ต้องการการยอมรับของสังคมดังนั้นการได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มซึ่งประกอบด้วย เกม บทบาทสมมติ กรณีตัวอย่าง และการอภิปรายกลุ่มจึงทำให้รู้สึกสนุกสนาน เกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้เรื่องความเอื้อเฟื้อ จึงส่งผลทำให้มีความเอื้อเฟื้อสูงขึ้นแม้ว่าในระยะแรกของการทดลองนักเรียนยังไม่ค่อยกล้าแสดงความคิดเห็นประหม่า ผู้วิจัยจึงได้คอยกระตุ้นและให้กำลังใจ ซึ่งมีผลทำให้นักเรียนมีความกระตือรือร้น สนใจกล้าพูด กล้าแสดงออก และให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรมเป็นอย่างดี นอกจากนี้จากการสอบถามนักเรียน พบว่า นักเรียนมีความพอใจ สนุกสนาน และเห็นประโยชน์ของการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มในครั้งนี้เป็นอย่างยิ่ง

2. นักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนแบบปกติมีความเอื้อเฟื้อสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 ที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่า การสอนแบบปกติสามารถพัฒนาความเอื้อเฟื้อของนักเรียนได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของมารีสา เครื่องพนัส (2536 : 52) ที่ได้ศึกษาผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการรับรู้ด้านอาชีพของนักเรียน

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านป่าช้าง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย โดยกลุ่มทดลองสอนโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม ส่วนกลุ่มควบคุมใช้การสอนแบบปกติ ผลจากการศึกษาพบว่า ภายหลังการทดลองนักเรียนในกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนแบบปกติมีความรู้ด้านอาชีพสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สาลี จบศรี (2531 : 48) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับความเป็นผู้นำประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนคลองสิบสาม "ผิ่วศรีราษฎร์บำรุง" จังหวัดปทุมธานี โดยกลุ่มทดลองใช้กิจกรรมกลุ่ม ส่วนกลุ่มควบคุมใช้การสอนแบบปกติ ผลการศึกษาพบว่าภายหลังการทดลองนักเรียนในกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนแบบปกติมีความเป็นผู้นำแบบประชาธิปไตยสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ ลัดดาวรรณ ณ ระนอง (2525 : 52) ที่ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนทุ่งมหาเมฆ กรุงเทพมหานคร โดยกลุ่มทดลองใช้กิจกรรมกลุ่ม ส่วนกลุ่มควบคุมใช้การสอนแบบปกติ ผลการศึกษาพบว่าภายหลังการทดลองนักเรียนในกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนแบบปกติวินัยในตนเองสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลจากการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า การสอนแบบปกติเป็นวิธีหนึ่งที่สามารถพัฒนาให้นักเรียนมีความเอื้อเฟื้อสูงขึ้น ทั้งนี้เพราะในการสอนแบบปกติ ผู้วิจัยได้เปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม ได้แสดงความคิดเห็น ช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้รับจากการเรียนการสอน ตลอดจนมีการแจกเอกสารและฉายวีดิทัศน์ให้ชม จึงทำให้นักเรียนมีความสนใจที่จะเรียนรู้ ทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องความเอื้อเฟื้อสูงขึ้นและจากการสังเกตของผู้วิจัยพบว่า นักเรียนในกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนแบบปกติมีความสนใจ มีความกระตือรือร้นที่จะแสดงความคิดเห็น และซักถามเรื่องราวต่าง ๆ ขณะเข้าร่วมกิจกรรมเป็นอย่างดี และจากการสอบถามนักเรียนในกลุ่มพบว่านักเรียนมีความพอใจมีความสุข สนุกสนาน และเห็นถึงประโยชน์ของการเข้าร่วมกิจกรรมครั้งนี้เป็นอย่างยิ่ง

3. นักเรียนกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม มีความเอื้อเฟื้อสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 3 ที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมกลุ่มสามารถพัฒนาความเอื้อเฟื้อของนักเรียนได้สูงกว่าการสอนแบบปกติ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สาลี จบศรี (2531 : 48) ที่ได้

ทำการศึกษาโดยใช้กิจกรรมกลุ่มพัฒนาความเป็นผู้นำแบบประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนคลองสิบสาม "ผิวนครราชบุรีบำรุง" จังหวัดปทุมธานี พบว่า นักเรียนที่ได้รับการใช้กิจกรรมกลุ่มมีความเป็นผู้นำประชาธิปไตยสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับผลการศึกษาของ มาริสา เครื่องพนัส (2536 : 53 - 54) ที่ได้ทำการศึกษาค้นคว้าของการใช้กิจกรรมที่มีต่อการพัฒนาการรับรู้ด้านอาชีพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านเป่าซาง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ซึ่งผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า นักเรียนในกลุ่มทดลองที่ได้รับการใช้กิจกรรมกลุ่มมีการรับรู้ด้านอาชีพสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมกลุ่มสามารถพัฒนาความเอื้อเฟื้อของนักเรียนได้สูงกว่าการสอนแบบปกติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ากิจกรรมกลุ่มเปิดโอกาสให้นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมได้เล่นเกม แสดงบทบาทสมมติ อภิปรายกลุ่ม ตลอดจนศึกษากรณีตัวอย่าง ทำให้นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์กันภายในกลุ่ม มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา มีการอภิปรายและสรุปร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาบุคคล (คมเพชร จิตรสุกุล . 2522 : 96 - 98) ส่วนการสอนแบบปกติที่นักเรียนจะรับฟังเรื่องราวและเนื้อหาของบทเรียนโดยผู้วิจัยใช้การบรรยายเป็นหลัก มีการซักถามนักเรียนและเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามได้ แต่นักเรียนจะมีส่วนร่วมในกิจกรรมน้อยกว่าการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม ดังนั้นการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมกลุ่มจึงทำให้บุคคลได้รับประสบการณ์ตรง และสามารถพัฒนาบุคลิกภาพของตนได้ดีกว่าการมุ่งสอนให้มีการพัฒนาโดยการให้ความรู้เพียงอย่างเดียว (วินิจ เกตุขำ . 2522 : 17) ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มมีความเอื้อเฟื้อสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมกลุ่มสามารถพัฒนาความเอื้อเฟื้อ

ของนักเรียนให้สูงขึ้น จึงควรส่งเสริมให้ครูรู้จักกิจกรรมกลุ่มไปพัฒนาความเอื้อเฟื้อของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

1.2 ควรมีการส่งเสริมการใช้กิจกรรมกลุ่มในการพัฒนาความเอื้อเฟื้อของนักเรียนในระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา

1.3 ควรมีการฝึกอบรมให้ความรู้แก่ครูเกี่ยวกับกิจกรรมกลุ่ม เพื่อให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาคุณธรรมด้านต่าง ๆ ของนักเรียน

1.4 ควรมีการส่งเสริมการสอนโดยใช้วิธีทัศน์เป็นสื่อในการพัฒนาความเอื้อเฟื้อของนักเรียนในระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กับความเอื้อเฟื้อ

2.2 ควรมีการศึกษาการใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความเอื้อเฟื้อของนักเรียนที่มีระดับสติปัญญาต่างกัน

2.3 ควรทดลองใช้กิจกรรมกลุ่มพัฒนาความเอื้อเฟื้อของนักเรียนประถมศึกษาในระดับชั้นอื่น ๆ ต่อไป

2.4 ควรมีการติดตามผลการศึกษาทุกระยะ 1 เดือน 3 เดือน 6 เดือน ภายหลังจากการใช้กิจกรรมกลุ่มและการสอนแบบปกติ เพื่อศึกษาว่าความเอื้อเฟื้อของนักเรียนที่พัฒนาขึ้นนั้นมีการเปลี่ยนแปลงหรือไม่

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรองแก้ว สำนวนธึ. ผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความเสี่ยสละของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนแมวกเหล็กวิทยา จังหวัดสระบุรี. ปรินฎานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529. อัดสำเนา.
- กัญญา คงดำนนท์. "การปลูกฝังคุณธรรมในเด็กเล็ก," การศึกษา ก.ท.ม. 14(5) : 6 - 9 ; กุมภาพันธ์ 2534.
- การศาสนา, กรม. ศีลธรรมและวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ : กรมการศาสนา, 2521.
- คมเพชร จัตรศุกกุล. กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530.
- _____. กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน. กรุงเทพฯ : แสงรุ่งการพิมพ์, 2522.
- _____. กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2521.
- ครูศาสตร์, คณะ, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. -หน่วยการเรียนการสอนศีลธรรม. กรุงเทพฯ : ม.ป.ป., 331 หน้า.
- จำเนียร ช่างโชติ และคนอื่น ๆ. ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มบุคคล. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2521.
- เฉลิมชัย หาญกล้า. การเปรียบเทียบผลของการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มและการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มที่มีต่อการพึ่งตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนราชวินิตกรุงเทพมหานคร. ปรินฎานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2537. อัดสำเนา.
- ชไมพร มุขโต. ผลการใช้กิจกรรมกลุ่มในการพัฒนาความซื่อสัตย์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี. ปรินฎานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525. อัดสำเนา.
- ทองเรียน อมรัชกุล. กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก, 2520.

- ทัศนีย์ เหมะจุลิน. การพัฒนาแบบวัดความเอื้อเพื่อเพื่อแผ้วและเสียสละสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ คม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533. อัดสำเนา.
- ทศนา แหมมณี และคนอื่น ๆ. คู่มือครู รูปแบบการฝึกทักษะการทำงานกลุ่มสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ชุดกิจกรรมการสอนและการฝึกทักษะกระบวนการกลุ่ม. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : กองวิชาการ, สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษา, 2534.
- _____. กลุ่มสัมพันธ์ : ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ เล่ม 1. กรุงเทพฯ : บุรพาศิลป์การพิมพ์, 2522.
- ธีระพร อูวรรณโณ. "ความเอื้ออาทร," ใน สารานุกรมศึกษาศาสตร์ฉบับเฉลิมพระเกียรติ. หน้า 292 - 295, กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2535.
- นภาพร พุ่มฤกษ์. ผลการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการพัฒนาความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระนารายณ์ สบบุรี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529. อัดสำเนา.
- นฤมล ทีประภาต. "หาความเป็นธรรมบนเส้นทางสู่สันติ," สังคมพัฒนา. 19(1-2) : 4 - 5 ; มกราคม - ตุลาคม 2534.
- นิกา บุญศรีสวัสดิ์. การศึกษาความมีน้ำใจครู ความอยากรู้อยากเห็น ความเอื้อเพื่อและเพทุบายของนักศึกษาปีที่ 1 - 4 วิทยาลัยครูนครปฐม. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, 2517. อัดสำเนา.
- บรรทม มณีโชติ. การศึกษารูปแบบข้อคำถามวัดลักษณะนิสัยด้านความเสียสละชนิดข้อความและชนิดสถานการณ์ที่มีต่อคุณภาพของแบบทดสอบ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530. อัดสำเนา.
- บุญศรี จิณณาเลิศ. ผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการปรับตัวกับเพื่อนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนนทรีวิทยา กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530. อัดสำเนา.

ประนอม เดชชัย. แนวคิดใหม่ในการสอนสังคมศึกษา. เชียงใหม่ : คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2531.

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์,
2526.

พริ้มเพรา นิตมร. ผลการใช้หนังสือภาพที่มีตัวละครเป็นสัตว์กับหนังสือภาพที่มีตัวละครเป็นคน
ต่อคุณธรรมความเอื้อเฟื้อของผู้อ่านสองระดับอายุ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2526. อุดลำนเา.

พวงแก้ว เนตรโอภารักษ์. ผลการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มของ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านลานแหลม จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์
กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2532. อุดลำนเา.

พิมพ์พิไล ทองไพบูลย์. การเปรียบเทียบการเรียนรู้พฤติกรรมเอื้อเฟื้อของเด็กจากตัวแบบใน
นิทานประกอบภาพ กับตัวแบบในนิทานประกอบหุ่นมือ. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529. อุดลำนเา.

มณฑนา อังตระกูล. การใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนานิภาพแห่งตนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 4 โรงเรียนหนองเรือวิทยา จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2524. อุดลำนเา.

มารีสา เครื่องพันธ์. ผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการรับรู้ด้านอาชีพของนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านป่าซาง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย.
วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
2536. อุดลำนเา.

เมตตา จินดารักษ์. ผลการใช้กิจกรรมกลุ่มในการพัฒนาความสามารถในการปรับตัวทางสังคม
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี กรุงเทพมหานคร.
วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
2525. อุดลำนเา.

เยาวพา เดชะคุปต์. ทฤษฎีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์สำหรับการสอนในระดับประถมศึกษา.
วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2517.

- รัตน บำรุงชาติ. ผลของการพัฒนาจริยธรรมด้านความเอื้อเฟื้อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยการใช้หุ่นมือ การเล่านิทาน และการใช้แถบเสียงนิทาน. ปรินุณานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2532. อัดสำเนา.
- เรวดี วงศ์พรหมเมฆ. กระบวนการกลุ่ม. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัดการพิมพ์ไชยวัฒน์, 2521.
- โรม สุรเสน. คู่มือการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมสำหรับผู้บริหาร. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ กรมการศาสนา, 2534.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. หลักการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ทวีกิจการพิมพ์, 2524.
- ลัดดาวัลย์ ณ ระนอง. การทดลองใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความมีวินัยในตนเอง. ปรินุณานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525. อัดสำเนา.
- วารินทร์ ม่วงสุวรรณ. ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความรักและแบบควบคุมความเอื้อเฟื้อและวินัยทางสังคม. ปรินุณานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2517. อัดสำเนา.
- วิชาการ, กรม. แนวการใช้หลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2522.
- วินิจ เกตุขำ และคมเพชร จิตรศุภกุล. กระบวนการกลุ่ม. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2522.
- วิไลวรรณ สันถะโกมล. การเปรียบเทียบการสอนวิชาวรรณคดีไทย "เรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย" โดยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์และกระบวนการสอนแบบครูเป็นศูนย์กลางในชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษา. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522. อัดสำเนา.
- วิภา วโรตมะวิษฐ์. กลวิธีการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา. เชียงใหม่ : ภาควิชาประถมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2530.
- ศุภวดี บุญชูวงศ์. กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน. สงขลา : ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, 2527.

สนธิยา จัตรมาศ. "จริยธรรมในระดับประถมศึกษา : พฤติกรรมที่ต้องการและการปลูกฝัง," ประชากรศึกษา. 39(1) : 27 - 29 ; มิถุนายน 2532.

✓สมาน สายสุข. การใช้กิจกรรมกลุ่มในการพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกในชั้นเรียน.

ปริชญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525. อัดสำเนา.

สาริณี พงษ์เจริญไทย. ผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อทัศนคติต่อการสูบบุหรี่ของนักเรียนชาย

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย กรุงเทพมหานคร. ปริชญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2534. อัดสำเนา.

สาลี จบศรี. ผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความเป็นผู้นำแบบประชาธิปไตยของนักเรียน

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนคลองสิบสาม "ผิวศรีราษฎร์บำรุง" จังหวัดปทุมธานี. ปริชญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531. อัดสำเนา.

สุนีย์ ชินศักดิ์ชัย. การทดสอบใช้หุ่นเชิดมือเป็น "แม่แบบ" เพื่อพัฒนาจริยธรรมด้าน

ความเอื้อเฟื้อของเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. ปริชญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525. อัดสำเนา.

สุภาพร ดันนากัย. ผลการใช้กิจกรรมตามแบบฝึกสติภาวนาอ้าไฟ-เทคนิค เพื่อส่งเสริม

ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534. อัดสำเนา.

สุนน อมรวิวัฒน์. เอกสารทางวิชาการ หน่วยการสอนศีลธรรม. กรุงเทพฯ : วงศ์สว่างการพิมพ์, 2530.

อังสนา ภัทรายุวรัตน์. ผลของการใช้กิจกรรมฝึกให้คิดและการเสริมแรงพฤติกรรมเอื้อเฟื้อ

ต่อการเพิ่มพฤติกรรมเอื้อเฟื้อของเด็กก่อนวัยเรียน. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533. อัดสำเนา.

อุษา พิงธรรม. ผลของการเล่นเกมแบบร่วมมือที่มีต่อพฤติกรรมเอื้อเฟื้อของเด็กอนุบาล.

วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534. อัดสำเนา.

- Bennett, Margaret E. Guidance and Counselling in Groups. nd ed.
New York : McGraw - Hill Book Company, 1963.
- Berkowitz, L. and Daniels, L.R. "Responsibility and Dependency,"
Journal of Abnormal and Social Psychology. 66 : 429 - 436 ;
1963.
- Bond, Norman David. "Correlated of Altruism in Elementary School
Children," Dissertation Abstracts International. 29(9) :
3454-A ; March, 1969.
- Button, Leslic. Developmental Group Work With Adolescent. London :
University of London Press, Ltd., 1974.
- Cartwright, Borwin and Alwin Zander. Group Dynamics : Research
and Theory. 3rd ed. New York : Harper & Row, 1968.
- Cattell and R. Horowitz, J. "Objective Personality Tests
Investigating the Structure of Altruism Relation to Source
Traits," Journal of Personality. 2 : 103-117, 1952.
- Davis, Robert Gene. "A Study of the Effects of Students' Use of
Selected Group Process Skills on Student Achievement and
Attitude during A Seventh Grade Cooperation Learning
Mathematics Problem Solving Unit," Dissertation Abstracts
International. 49(11) : 1988.
- Deighton, Lee C. "Small Group Instruction," in The Encyclopedia
of Education. New York : The Macmillan Company and Free
Press, 1971.
- Durschmidt, Barbara J. "Self - Actualization and the Human Potential
Group Process in a Community College," Dissertation Adstracts
International. 38(3) : 3953-A ; January, 1977.

- Friedrichs R.W. "Alter Versus Ego : An Exploratory Assessment of Altruism," American Sociological Research. 29 : 1960 A, December, 1969.
- Gully, Halbert E. Discussion, Conference and Group Process. New York : McGraw-Hill, 1968.
- Harrold, Kenenth F. "Evaluation and Research in Group Dynamic," Educational and Psychological Measurement. p. 492 - 504. Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice - all, 1952.
- Jayasuiya, D.L. "Approach to the Study of Altruism," Paper Presented on Socializtion in SOLEP conference at Sampran, Nakornprathom Province. During August 21 - 30, 1972.
- Lembo, John M. "Altruistic Attitudes Among Catholic Lay and Religious Female College Students," Journal of Educational Research. 61(2) : 71 - 73, 1967.
- Lex, James Joseph. "Attitude Change to Seminary Students Associated with a Course in Group Dynamics," Dissertation Abstracts International. 33 (12) : 6093-A ; May, 1973.
- Macaulay, J., and Berkowitz, L. Alltruism and Helping Behavior. New York : Academic Press, 1970.
- Mandellbuam, David Ira. "A Comparative Study of Role-Taking Training for the Enanchement of Moral Development" Dissertation Abstracts International. 37 : 859-A ; August, 1976.
- Margo, W. Group Theory : Process to Nursing Practice. Mayland : Prentice - Hall, 1985.
- Ribal, J.E. "Social Character and Meanings of Selfishness and Altruism," Sociology and Social Research. 47 : 311-321, 1963.
- Richard E., Garrmsor and Berkowitz, Leonard. "Reciprocity and Responsibility Reavtion to Prior Help," Journal of Personality and Social Psychology. 3(2) : 227 - 232, 1966.

- Roger, Carl R. Encounter Group. New York : Harper and Row, 1970.
- Rogon, William B. and Gene D. Shepherd. Modern Elementary Curriculum 4th ed. New York : Richart and Winston Inc., 1971.
- Schneider, Nary Sonmenchein - Baird, Kay I. "Group Counseling Children of Divorce in the Elementary Schools : Understanding Process and Thechnique," The Personal and Guidance Journal. 59(2) : 88 - 91 ; October, 1980.
- Traxler, A.E. and R.D. North. Techniques of Guidance. New York : Harper and Row, 1967.
- Turner, W.D. "Altruism and Its Measurement in Children," Journal of Abnormal and Social Psychology. 43 (1) : 502 - 516 ; March, 1948.
- Walters, Timothy Leed, "An Experimental Study of Altruistic and Selfish Appeals," Dissertation Abstracts International. 31(12) : 6761-A, June, 1971.
- Webb, Noreer M. "Microcomputer Learning in Small Groups : Cognitive Reqairements and Group Processes," Journal of Education Psychology. 76 : 1076 - 1088, 1984.
- Wright, B. "The Development of the Ideology oOf Altruism and Fairness in Children," Psychological Bulletin. 39 : 485-486, 1942.

ภาคผนวก

ภาคผนวก

1. โปรแกรมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความเอื้อเฟื้อของกลุ่มทดลอง
2. โปรแกรมการสอนแบบปกติเพื่อพัฒนาความเอื้อเฟื้อของกลุ่มควบคุม

ตารางการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มของกลุ่มทดลอง

ครั้งที่	วัน เดือน ปี	กิจกรรม	หมายเหตุ
1	12 ก.ค. 47 21 พ.ย. 37	การปฐมนิเทศ	
2	16 ก.ค. 47 23 พ.ย. 37	เกม "สวัสดีเพื่อนรัก"	
3	19 ก.ค. 47 28 พ.ย. 37	เกม "ร่วมแรง ร่วมใจ"	
4	21 ก.ค. 47 30 พ.ย. 37	บทบาทสมมติเรื่อง "นี้แหละน้ำใจ"	
5	23 ก.ค. 47 7 ธ.ค. 37	กรณีตัวอย่างเรื่อง "สมศรีกับสมควร"	
6	29 ก.ค. 47 9 ธ.ค. 37	เกม "แข่งกันเก็บ"	-เดิมต้องทดลองในวันที่ 5 ธ.ค.
7	2 ก.ค. 47 12 ธ.ค. 37	กรณีตัวอย่างเรื่อง "น้ำตาดาว"	แต่เป็นวันหยุดจึงเลื่อนการเข้า
8	4 ก.ค. 47 14 ธ.ค. 37	เกม "ใช้หรือไม้ม"	ร่วมกิจกรรมกลุ่มมาเป็น
		บทบาทสมมติเรื่อง	วันที่ 7 ธ.ค. แทน
		"คำเตือนของเพื่อน"	
9	9 ก.ค. 47 26 ธ.ค. 37	กรณีตัวอย่างเรื่อง "ผิดอะไร"	-เดิมต้องทดลองในวันที่ 19
10	11 ก.ค. 47 28 ธ.ค. 37	อภิปรายกลุ่มเรื่อง "ช่วยกันที่"	และ 21 ธ.ค. 37 แต่
11	16 ก.ค. 47 4 ม.ค. 38	บทบาทสมมติเรื่อง	นักเรียนชั้นประถมศึกษา
		"ช่วยอธิบายหน่อย"	ปีที่ 5 ต้องเดินทางไปเข้า
12	18 ก.ค. 47 6 ม.ค. 38	ปัจฉิมนิเทศ	ค่ายพักแรม ณ สวนสยาม
			จึงเลื่อนการเข้าร่วมกิจกรรม
			กลุ่มครั้งที่ 9 และ 10 มา
			เป็นวันที่ 26 ธ.ค. และ
			28 ธ.ค. 37 ตามลำดับ

โปรแกรมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความเอื้อเฟื้อ สำหรับกลุ่มทดลอง

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
1	ปฐมนิเทศ และสร้าง สัมพันธภาพ	เกม สวัสดี เพื่อนรัก	1. เพื่อสร้างความคุ้นเคย ให้กับนักเรียนที่เข้าร่วม กิจกรรมกลุ่ม 2. เพื่อสร้างบรรยากาศ ที่เป็นกันเองในกลุ่ม 3. เพื่อให้นักเรียนได้ เข้าใจจุดมุ่งหมายกฎเกณฑ์ ต่าง ๆ ตลอดจนวิธีการใน การเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม	1. ผู้วิจัยกล่าวแนะนำตนเอง แล้วใช้กิจกรรมเป็นสื่อในการ สร้างความคุ้นเคยระหว่าง สมาชิกในกลุ่มซึ่งกิจกรรมนี้มี ชื่อว่า "เกม สวัสดีเพื่อนรัก" มีขั้นตอนดังนี้ 1.1 ให้นักเรียนนั่งเก้าอี้ เป็นรูปวงกลม 1.2 ผู้วิจัยแจกกล่อง ของขวัญให้นักเรียนคนละ 1 กล่อง 1.3 เมื่อผู้วิจัยให้สัญญาณ เริ่ม ให้นักเรียนแกะกล่อง ของขวัญที่ตนเองได้รับ ซึ่ง ภายในจะเป็นสิ่งของเครื่องใช้ ที่แตกต่างกัน เช่น หวี, กระจก, ยาสีฟัน, แปรงสีฟัน, ปากกา, ยางลบ เป็นต้น หลังจากนั้นให้ นักเรียนรีบหาคู่ของตน เช่น หวี คู่กับ กระจก ยาสีฟัน คู่กับ แปรงสีฟัน เป็นต้น

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
				1.4 เมื่อนักเรียนแต่ละคนได้ คู่ของตนแล้วให้แต่ละคู่ซักถามใน หัวข้อต่อไปนี้ -ชื่อ-นามสกุล -ชื่อเล่น -อายุ -คติประจำใจ -สิ่งที่ชอบ -สิ่งที่ไม่ชอบ -งานอดิเรก -ความใฝ่ฝันในอนาคต โดยให้นักเรียนแต่ละคนพยายาม จำข้อมูลของเพื่อนให้แม่นยำที่สุด 1.5 ให้นักเรียนแต่ละคู่ออกมา แนะนำตัวโดยให้ผลัดกันแนะนำคู่ ของตน 1.6 ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักเรียน ได้แสดงความคิดเห็นจากการทำ กิจกรรม 2. ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนในกลุ่ม เพื่อให้เกิดความเป็นกันเองและ กล่าวสรุปวัตถุประสงค์ของกิจกรรม ว่าต้องการให้นักเรียนที่ยังไม่รู้จักกัน

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
				ได้ทำความรู้จักกันซึ่งกันและกัน 3. ผู้วิจัยชี้แจงจุดมุ่งหมาย วิธีการ และกฎระเบียบในการเข้าร่วม กิจกรรมกลุ่มและ เปิดโอกาสให้ สมาชิกซักถามจนเข้าใจ 4. ผู้วิจัยแจกตารางการเข้าร่วม กิจกรรมกลุ่มให้กับนักเรียนพร้อมทั้ง นัดหมายการเข้าร่วมกิจกรรมใน ครั้งต่อไป
2	ความเอื้อเฟื้อทางกาย	เกม"ร่วมแรงร่วมใจ"	เพื่อให้ให้นักเรียนรู้จักช่วยเหลือเพื่อนและครูถือสิ่งของที่หนักหรือพะรุงพะรัง	ในการทำกิจกรรมกลุ่ม ครั้งที่ 2-11 ดำเนินการเป็นขั้นตอนดังต่อไปนี้
3	ความเอื้อเฟื้อทางกาย	บทบาทสมมติ เรื่อง"นี่แหละน้ำใจ"	เพื่อให้ให้นักเรียนรู้จักช่วยเหลือเพื่อนที่ได้รับอุบัติเหตุ	1. <u>ขั้นมีส่วนร่วม</u> ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์และวิธีการทำกิจกรรมในแต่ละครั้งที่ต้องการให้นักเรียนทราบและให้นักเรียนลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง
4	ความเอื้อเฟื้อทางกาย	กรณีตัวอย่าง เรื่อง"สมศรีกับสมควร"	เพื่อให้ให้นักเรียนรู้จักช่วยเหลือนักเรียนที่เล็กกว่า ในการข้ามถนนและรู้จักสละที่นั่งในโรงอาหาร ห้องสมุด ให้กับนักเรียนที่เล็กกว่านั้น	นักเรียนแต่ละคนจะมีส่วนร่วมและมีบทบาทในการกระทำกิจกรรมในฐานะสมาชิกของกลุ่ม โดยมีผู้วิจัยคอยให้คำแนะนำและสร้างบรรยากาศ
5	ความเอื้อเฟื้อทางกาย	เกม "แข่งกันเก็บ"	เพื่อให้ให้นักเรียนรู้จักช่วยทำความสะอาดบริเวณโรงเรียนและวัด	

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
6	ความเอื้อเฟื้อทางวาจา	กรณีตัวอย่าง เรื่อง "น้ำตาดาว"	เพื่อให้นักเรียนรู้จักช่วยพูดปลอบโยนเมื่อเพื่อนได้รับความทุกข์ยากเดือดร้อน	2. <u>ขั้นวิเคราะห์</u> นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์และสรุปจากกิจกรรมที่ได้ปฏิบัติร่วมกันและอภิปรายร่วมกัน เพื่อให้นักเรียนมีความรู้กว้างขวางขึ้น รวมทั้งเพื่อให้ นักเรียนรู้จักตนเองดีขึ้น
7	ความเอื้อเฟื้อทางวาจา	เกม "ไอซ์หรือไม"	เพื่อให้นักเรียนรู้จักช่วยเจรจาเกี่ยวกับฐานะต่าง ๆ ของเพื่อนจนได้รับผลสำเร็จ	3. <u>ขั้นสรุป และประยุกต์หลักการ</u> นักเรียนรวบรวมแนวคิดที่ได้จากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในกลุ่ม มาสรุปเป็นหลักการของตนเองและสามารถทำหลักการนั้นมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับตนเอง
8	ความเอื้อเฟื้อทางวาจา	บทบาทสมมติ เรื่อง "คำเตือนของเพื่อน"	เพื่อให้ให้นักเรียนรู้จักช่วยให้คำแนะนำตักเตือนเพื่อนที่ปฏิบัติตนผิดกฎระเบียบของโรงเรียน	4. <u>ขั้นประเมินผล</u> นักเรียนร่วมกันประเมินผล การเรียนรู้ของตนเอง ของกลุ่ม โดยการร่วมกันแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็น และให้ข้อเสนอแนะร่วมกัน
9	ความเอื้อเฟื้อทางวาจา	กรณีตัวอย่าง เรื่อง "ผิดอะไร"	เพื่อให้ให้นักเรียนรู้จักระวังตน ไม่กล่าวคำซ้ำเติมเพื่อน	
10	ความเอื้อเฟื้อทางสติปัญญา	อภิปรายกลุ่ม เรื่อง "ช่วยฉันที"	เพื่อให้ให้นักเรียนรู้จักช่วยแสดงความคิดเห็น และช่วยแก้ปัญหาให้แก่เพื่อนที่ได้รับความเดือดร้อน	
11	ความเอื้อเฟื้อทางสติปัญญา	บทบาทสมมติ เรื่อง "ช่วยอธิบายหน่อย"	เพื่อให้ให้นักเรียนรู้จักช่วยอธิบายบทเรียนหรือการบ้านแก่เพื่อน	

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
12	ปัจฉิมนิเทศ		1. เพื่อให้นักเรียนได้ร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับความเอื้อเพื่อ 2. เพื่อให้ให้นักเรียนได้แสดงความรู้สึกเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม	1. ผู้วิจัยและนักเรียนนั่งเป็นวงกลมหันหน้าเข้าหากัน 2. ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันอภิปรายและสรุปเกี่ยวกับประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการพัฒนาความเอื้อเพื่อ 3. ผู้วิจัยสอบถามความรู้สึกของนักเรียนหลังจากที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม 4. ผู้วิจัยกล่าวขอบคุณและกล่าวปิดการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

หมายเหตุ การทดลองแต่ละครั้งใช้เวลาประมาณ 50 นาที

การประเมินผล

1. ประเมินผลจากความสนใจและความตั้งใจในการเข้าร่วมกิจกรรม
2. ประเมินผลจากการให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม
3. ประเมินผลจากการซักถาม การตอบคำถาม การอภิปรายกลุ่ม และการสรุปของนักเรียน

โปรแกรมกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความเอื้อเพื่อ

ครั้งที่ 1

การปฐมนิเทศ และสร้างสัมพันธภาพ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างความคุ้นเคยให้กับนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
2. เพื่อสร้างบรรยากาศที่เป็นกันเองในกลุ่ม
3. เพื่อให้ให้นักเรียนได้เข้าใจจุดมุ่งหมายกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ตลอดจนวิธีการในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

เวลา 50 นาที

วิธีดำเนินการ

1. ผู้วิจัยกล่าวแนะนำตนเองแล้วใช้กิจกรรมเป็นสื่อในการสร้างความคุ้นเคยระหว่างสมาชิกในกลุ่ม ซึ่งกิจกรรมนี้มีชื่อว่า "เกม สวัสดิ์เพื่อนรัก" โดยมีลำดับขั้นตอนดังนี้
 - 1.1 ให้นักเรียนนั่งเก้าอี้เป็นรูปวงกลม
 - 1.2 ผู้วิจัยแจกกล่องของขวัญให้นักเรียนคนละ 1 กล่อง
 - 1.3 เมื่อผู้วิจัยให้สัญญาณเริ่ม ให้นักเรียนแกะกล่องของขวัญที่ตนเองได้รับ ซึ่งภายในจะเป็นสิ่งของเครื่องใช้ที่แตกต่างกัน เช่น หวี กระຈก ยาสีฟัน แปรงสีฟัน ปากกา ยางลบ เป็นต้น หลังจากนั้นให้นักเรียนรับหาคู่ของตน เช่น หวี คู่กับ กระຈก ยาสีฟัน คู่กับ แปรงสีฟัน เป็นต้น
 - 1.4 เมื่อนักเรียนแต่ละคนพบคู่ของตนแล้วให้แต่ละคู่ซักถามในหัวข้อต่อไปนี้
 - 1.4.1 ชื่อ-นามสกุล, ชื่อเล่น
 - 1.4.2 คติประจำใจ
 - 1.4.3 สิ่งที่ชอบ สิ่งที่ไม่ชอบ
 - 1.4.4 งานอดิเรก
 - 1.4.5 ความใฝ่ฝันในอนาคต
- โดยให้นักเรียนแต่ละคนพยายามจำข้อมูลของเพื่อนให้แม่นยำที่สุด

- 1.5 ให้นักเรียนแต่ละคู่ออกมาแนะนำตัวโดยให้พละกันแนะนำคู่ของตน
- 1.6 ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นจากการเล่นเกม
2. ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนในกลุ่มเพื่อให้เกิดความเป็นกันเองและกล่าวสรุปวัตถุประสงค์ของกิจกรรมว่าต้องการให้นักเรียนที่ยังไม่รู้จักรักกันได้ทำความรู้จักกันซึ่งกันและกัน
3. ผู้วิจัยชี้แจงจุดมุ่งหมาย วิธีการ และกฎระเบียบในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มและเปิดโอกาสให้สมาชิกซักถามจนเข้าใจ
4. ผู้วิจัยแจกตารางการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มให้กับนักเรียนพร้อมทั้งนัดหมายการเข้าร่วมกิจกรรมในครั้งต่อไป

อุปกรณ์

1. กล่องของขลุ่ยบรรจุด้วยสิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ เช่น หวี กระดาษ ปากกา ยางลบ ฯลฯ
2. นกหวีด
3. ตารางการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

การประเมินผล

1. สังเกตจากความสนใจและความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน
2. สังเกตจากการแสดงความคิดเห็นของนักเรียน

ครั้งที่ 2

เกม "ร่วมแรง ร่วมใจ"

วัตถุประสงค์ เพื่อให้ให้นักเรียนรู้จักช่วยเหลือเพื่อนและครูถือสิ่งของที่หนักหรือพะรุงพะรัง

เวลา 50 นาที

วิธีดำเนินการ1. ขั้นการมีส่วนร่วม

- 1.1 ผู้วิจัยกล่าวทักทายนักเรียนและอธิบายถึงกิจกรรมที่จะร่วมกันปฏิบัติในครั้งนี้
- 1.2 ผู้วิจัยใช้กิจกรรมเพลง "รวมเงิน" เพื่อให้นักเรียนจับคู่กัน
- 1.3 ผู้วิจัยแจกตะกร้าหวาย ซึ่งมีขนาดเท่า ๆ กันให้นักเรียนคู่ละ 1 ใบ
- 1.4 ผู้วิจัยอธิบายกติกาการเล่นเกม "ร่วมแรง ร่วมใจ" ดังนี้

1.4.1 ผู้วิจัยได้จัดเตรียมสิ่งของจำลองประเภทต่าง ๆ ไว้บนโต๊ะ

เป็นจำนวนมาก ได้แก่ ผลไม้ ตู๊กตา ไข่ไก่ เนื้อไก่ เนื้อหมู ผัก และสัตว์ประเภทต่าง ๆ เป็นต้น และได้ติดราคาของสิ่งของแต่ละอย่างไว้ด้วย

1.4.2 นักเรียนแต่ละคู่แข่งขันกันหยิบสิ่งของที่จัดเตรียมไว้ให้ใส่ลงใน

ตะกร้าของตนให้ได้มากที่สุด โดยกำหนดให้คนหนึ่งเป็นคนหยิบสิ่งของและอีกคนหนึ่งเป็นคนถือตะกร้า ซึ่งจะใช้เวลาในการแข่งขัน 4 นาที โดยมีเงื่อนไขว่าสิ่งของที่หยิบมาแล้วนั้นจะต้องอยู่ในตะกร้า ห้ามทำหล่น หากมีคู่ใดทำหล่นจะต้องยุติการหยิบทันที และไม่มีสิทธิ์ในสิ่งของที่หล่นลงมา

1.4.3 ผลการแข่งขันจะวัดจากผลรวมของราคาสິงของที่มีอยู่ในตะกร้า

นักเรียนคู่ใดสามารถหยิบสิ่งของซึ่งคิดรวมเป็นเงินได้มากที่สุดจะเป็นฝ่ายชนะ

1.5 ผู้วิจัยเป่านกหวีดให้สัญญาณเริ่มการแข่งขันของนักเรียน

2. ขั้นวิเคราะห์

2.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายในหัวข้อต่อไปนี้

2.1.1 ผลงานของคุณเป็นอย่างไร

2.1.2 เพราะเหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น

2.1.3 การให้ความช่วยเหลือผู้อื่นในการถือสิ่งของที่หนักหรือพะรุงพะรัง

มีผลดีอย่างไร

2.2 ผู้วิจัยช่วยสรุป ชักถาม และช่วยเชื่อมโยงเรื่องราวต่าง ๆ

3. ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ

3.1 ผู้วิจัยสรุปเกี่ยวกับกิจกรรมและประโยชน์ที่นักเรียนได้รับจากกิจกรรม

3.2 นักเรียนรวบรวมแนวคิดจากการที่ได้อภิปรายร่วมกัน รวมทั้งจากการช่วย

สรุปของผู้วิจัย

3.3 นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของการให้ความช่วยเหลือ

เพื่อนและครูถือสิ่งของที่หนักหรือพะรุงพะรัง และสรุปวิธีในการนำไปปฏิบัติ

4. ขั้นประเมินผล

4.1 นักเรียนร่วมกันแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการทำกิจกรรม

4.2 นักเรียนให้ข้อเสนอแนะซึ่งกันและกันในการทำกิจกรรม

อุปกรณ์

1. สิ่งของจำลอง ได้แก่ ผลไม้ ผัก ตู๊กตา ไข่ไก่ เนื้อไก่ เนื้อหมู และ

สัตว์จำลอง

2. เพลงรวมเงิน

3. ตะกร้าหวาย

4. นกหวีด

5. นาฬิกา

การประเมินผล

1. สังเกตจากความสนใจและความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน

2. สังเกตจากการแสดงความคิดเห็น การอภิปราย และการสรุปของนักเรียน

ครั้งที่ 3

บทบาทสมมติเรื่อง "นี่แหละน้ำใจ"

วัตถุประสงค์ เพื่อให้นักเรียนรู้จักช่วยเหลือเพื่อนที่ได้รับอุบัติเหตุ

เวลา 50 นาที

วิธีดำเนินการ1. ขั้นการมีส่วนร่วม

- 1.1 ผู้วิจัยกล่าวทักทายนักเรียนและอธิบายกิจกรรมที่จะร่วมกันปฏิบัติในครั้งนี้
- 1.2 ผู้วิจัยเลือกผู้แสดงโดยขออาสาสมัคร
- 1.3 ผู้วิจัยแจกเอกสารบทบาทสมมติให้ผู้แสดงแต่ละคนอ่านแล้วเตรียมตัวแสดง
- 1.4 จัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง
- 1.5 กำหนดให้นักเรียนที่ไม่ได้แสดงเป็นผู้สังเกตการณ์โดยสังเกตและวิเคราะห์

เหตุการณ์ในเรื่องที่แสดง

- 1.6 เมื่อผู้แสดงพร้อมจึงให้เริ่มแสดงบทบาทสมมติตามบทบาทของแต่ละคน

2. ขั้นวิเคราะห์

- 2.1 นักเรียนทุกคนในกลุ่มร่วมกันอภิปรายในหัวข้อต่อไปนี้
 - 2.1.1 หลังจากแสดงบทบาทสมมติเรื่อง "นี่แหละน้ำใจ" แล้วนักเรียน

รู้สึกอย่างไร

- 2.1.2 การกระทำของนักเรียนในเรื่องแสดงถึงอะไร

- 2.1.3 ถ้านักเรียนรู้จักช่วยเหลือเพื่อนที่ได้รับอุบัติเหตุเหมือนที่สมชายและ

นพพลกระทำจะมีผลดีอย่างไร

- 2.1.4 ให้นักเรียนช่วยกันคิดถึงสิ่งที่ตนได้เคยกระทำในเรื่องของการ

ช่วยเหลือเพื่อนที่ได้รับอุบัติเหตุว่ามีอะไรบ้าง

3. ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ

- 3.1 ผู้วิจัยสรุปเกี่ยวกับกิจกรรมจากบทบาทสมมติ และประโยชน์ที่นักเรียนจะได้รับ
- 3.2 นักเรียนรวบรวมแนวคิดจากการอภิปรายร่วมกัน และจากการสรุปของผู้วิจัย
- 3.3 นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของการให้ความช่วยเหลือเพื่อนที่

ได้รับอุบัติเหตุ และสรุปถึงวิธีการนำไปปฏิบัติ

4. ขั้นประเมินผล

- 4.1 นักเรียนร่วมกันแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการทำกิจกรรม
- 4.2 นักเรียนให้ข้อเสนอแนะซึ่งกันและกันในการทำกิจกรรม

อุปกรณ์ เอกสารบทบาทสมมติ เรื่อง "นี่แหละน้ำใจ"

การประเมินผล

1. สังเกตจากความสนใจและความร่วมมือในการแสดงบทบาทสมมติของนักเรียน
2. สังเกตจากการอภิปราย การแสดงความคิดเห็น และการสรุปของนักเรียน

บทบาทสมมติ เรื่อง "นี่แหละน้ำใจ"

ในช่วงพักกลางวันวันหนึ่งขณะที่สมชายและนพพลกำลังนั่งอ่านหนังสือเตรียมสอบอยู่ที่ม้านั่งใต้ต้นहुกวางอย่างมีสมาธิอยู่นั้น สุรพลและสังวร เดินเข้ามาหา สุรพลหยิบยางซึ่งร้อยเป็นเส้นยาว ๆ มาอวดเพื่อน เขากล่าวขึ้นว่า "สมชาย นพพล มาเล่นกระโดดยางกันเถอะ มัวแต่เรียน มัวแต่อ่านหนังสือเตี๋ยกับบ้าพรอก" สมชายหยุดอ่านหนังสือชั่วขณะ กล่าวตอบไปว่า "ไม่พรอก" แล้วอ่านหนังสือต่อ "สอบได้เป็นของตลก สอบตกเป็นเรื่องธรรมดาไว้ !" สุรพลเอ่ยขึ้น พร้อมกับหันไปหัวเราะกับสังวร

นพพลซึ่งนั่งก้มหน้ากับตาอ่านหนังสืออยู่ เห็นดังนั้นจึงพูดกับสุรพลและสังวรว่า "นี่พวกนายจะไปเล่นอะไรก็ไปเถิด อย่ามารบกวนกันเลย" แล้วก็ก้มหน้าก้มตาอ่านหนังสือต่อ สุรพลและสังวรเห็นว่า เพื่อนทั้งสองคนไม่สนใจ จึงคล้ายที่เตรียมมา นำปลายข้างหนึ่งผูกติดไว้กับต้นไม้ ส่วนปลายอีกข้างหนึ่งผลัดกันถือ ทั้งสองคนต่างผลัดกันกระโดด ผลัดกันถืออย่างสนุกสนาน มีการเพิ่มระดับความสูงของยางจนถึงระดับศีรษะ สุรพลกระโดดอย่างเต็มที่เพื่อจะให้ข้ามยางซึ่งสูงมากปรากฏว่าเมื่อกระโดดข้ามไปได้แล้ว สุรพลล้มลงกับพื้นอย่างแรง ไม่สามารถจะลุกขึ้นยืนได้ มือจับขาข้างหนึ่งไว้แน่น ร้องโอดโอยเสียงดังลั่น สังวรเห็นเพื่อนร้องเสียงดังก็ตกใจทำอะไรไม่ถูก

"สมน้ำหน้า ช่างก จ้างก็ไม่ไปดูพรอก คนอะไรนิสัยก็ไม่ดี เรียนก็ไม่ขยัน" นพพลกล่าวขึ้น สมชายจึงกล่าวว่า "เธอพูดเช่นนั้นดูเหมือนว่าจะแล้งน้ำใจไปหน่อยนะ อย่าไปคิดถึงเหตุการณ์เมื่ออีกนี้เลย เราไปช่วยเขาหน่อยเถอะ สงสัยว่ากระดูกขาของเขาคงจะหักมั้ง"

"ไป...ก็ไป นี่เห็นว่าเป็นเพื่อนกันพรอกนะ" นพพลกล่าวกับสมชาย แล้วเด็กทั้งสองคนก็รีบวิ่งไปที่สุรพลซึ่งกำลังร้องโอดโอย สมชาย นพพล และสังวร ช่วยกันอุ้มสุรพลไปยังห้องพยาบาล ครูพยาบาลกล่าวขอบใจเด็กทั้งสามคน แล้วตรวजूที่เท้าของสุรพล วินิจฉัยกระดูกข้อเท้าอาจจะหัก จึงรับนำส่งโรงพยาบาลต่อไป

บทบาทของผู้แสดง

บทบาทของสมชาย

สมมติให้ฉันชื่อ สมชาย มีเพื่อนสนิทชื่อ นพพล ฉันเป็นเด็กที่มีความขยันหมั่นเพียรในการเรียน เมื่อมีเวลาว่างจะอ่านหนังสือ ทบทวนตำราต่าง ๆ อยู่เสมอ ฉันเป็นคนชอบช่วยเหลือผู้อื่น ช่วงพักกลางวันวันหนึ่งสุรพลและสังวรมาชวนเล่นกระโดดยาง ฉันกำลังอ่านหนังสือเตรียมสอบอยู่จึงปฏิเสธไป ลึกครู่ฉันได้ยินเสียงสุรพลร้องโอดครวญด้วยความเจ็บปวด ฉันวิ่งไปดูเห็นสุรพลนั่งพับอยู่กับพื้น มือจับขาข้างหนึ่งไว้แน่น ฉัน นพพล และสังวร จึงช่วยกันอุ้มสุรพลไปส่งยังห้องพยาบาล

บทบาทของนพพล

สมมติให้ฉันชื่อ นพพล เป็นเพื่อนสนิทของสมชาย ฉันเป็นเด็กที่มีความขยันหมั่นเพียรในการเรียน ช่วงพักกลางวันฉันลงมาอ่านหนังสือเตรียมสอบที่ได้ต้นหูกว้าง สุรพล และสังวรมาชวนฉันเล่นกระโดดยาง ฉันเห็นว่าช่วงนี้จะต้องเตรียมตัวอ่านหนังสือสอบจึงปฏิเสธ ฉันพยายามชักชวนเพื่อนทั้งสองให้หันมาสนใจอ่านหนังสือแต่เขาไม่สนใจ เขาพากันเล่นกระโดดยางอย่างสนุกสนาน ต่อมาสักครู่หนึ่ง สุรพลเกิดอุบัติเหตุ ร้องขอความช่วยเหลือ ครั้งแรกฉันไม่อยากจะไปช่วยเพราะไม่ชอบเพื่อนที่ดื้อรั้น แต่เมื่อสมชายบอกฉันให้เห็นแก่ความเป็นเพื่อน ฉันจึงไปช่วยเหลือเขา ช่วยอุ้มเขาส่งห้องพยาบาล

บทบาทของสุรพล

สมมติให้ฉันชื่อ สุรพล เป็นนักเรียนที่เรียนอยู่ในชั้นเดียวกับ สมชาย และนพพล เพื่อนสนิทของฉันคือ สังวร ฉันเป็นคนที่ไม่ชอบอ่านหนังสือ เมื่อมีเวลาว่างฉันมักจะเล่นกระโดดยางช่วงพักกลางวันวันหนึ่ง ฉันกระโดดยางแล้วขากระแทกกับพื้นอย่างแรง เจ็บปวดมาก ไม่สามารถจะลุกขึ้นยืนได้ ฉันร้องขอความช่วยเหลือจากเพื่อน ซึ่งเขาก็พากันมาช่วยฉันด้วยความเต็มใจ

บทบาทของสังวร

สมมติให้ฉันชื่อ สังวร เป็นเพื่อนสนิทของสุรพล ฉันเป็นคนที่ไม่ชอบอ่านหนังสือเมื่อมีเวลาว่างชอบเล่นกระโดดยางกับสุรพล วันหนึ่งสุรพลเกิดอุบัติเหตุ กระโดดลงมาแล้วขากระแทกพื้นอย่างแรง พูลงกับพื้นส่งเสียงร้องด้วยความเจ็บปวด ฉันรู้สึกตกใจมาก ฉัน นพพล และสมชาย ได้ช่วยกันอุ้มสุรพลไปส่งยังห้องพยาบาล

บทบาทของครูพยาบาล

สมมติให้ฉันเป็นครูพยาบาล ฉันมีหน้าที่ดูแลเรื่องสุขภาพอนามัยของนักเรียน ช่วงพักกลางวันวันหนึ่ง สมชาย นพพล และสังวร ได้ช่วยกันอุ้มสุรพลมายังห้องพยาบาล ฉันขอบใจนักเรียนทั้งสามคน ฉันตรวจดูที่ขาของสุรพลแล้วมีอาการบวม และช้ำมาก ฉันคิดว่ากระดูกข้อเท้าของเขาอาจจะหัก จึงรีบนำส่งโรงพยาบาลต่อไป

ครั้งที่ 4

กรณีตัวอย่าง เรื่อง "สมศรี กับสมควร"

วัตถุประสงค์ เพื่อให้ให้นักเรียนรู้จักช่วยเหลือนักเรียนที่เล็กกว่าในการข้ามถนน และรู้จักสละที่นั่งในโรงอาหาร ห้องสมุด ให้แก่นักเรียนที่เล็กกว่านั่ง

เวลา 50 นาที

วิธีดำเนินการ1. ขั้นการมีส่วนร่วม

- 1.1 ผู้วิจัยกล่าวทักทายนักเรียนและอธิบายถึงกิจกรรมที่จะร่วมกันปฏิบัติในครั้งนี้
- 1.2 ผู้วิจัยแจกเอกสารกรณีตัวอย่างเรื่อง "สมศรีกับสมควร" ให้นักเรียนร่วมกัน

ศึกษา และแสดงความคิดเห็น

- 1.3 เปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม

2. ขั้นวิเคราะห์

- 2.1 นักเรียนร่วมกันอภิปรายในหัวข้อต่อไปนี้
 - 2.1.1 นักเรียนคิดว่าสมศรีเป็นคนอย่างไร
 - 2.1.2 นักเรียนคิดว่าสมควรเป็นคนอย่างไร
 - 2.1.3 นักเรียนเห็นด้วยกับการกระทำของใคร เพราะเหตุใด
- 2.2 ตัวแทนออกมาแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งที่ร่วมกันอภิปราย
- 2.3 ผู้วิจัยคอยสรุป ซักถาม และเชื่อมโยงเรื่องราว

3. ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ

- 3.1 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม
- 3.2 นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของการช่วยเหลือนักเรียนที่

เล็กกว่าในการข้ามถนน การสละที่นั่งในโรงอาหาร ห้องสมุดให้แก่นักเรียนที่เล็กกว่านั่ง และสรุปถึงวิธีการนำไปปฏิบัติ

4. ขั้นประเมินผล

4.1 นักเรียนร่วมกันแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการทำกิจกรรม

4.2 นักเรียนให้ข้อเสนอแนะซึ่งกันและกันในการทำกิจกรรม

อุปกรณ์ เอกสารกรณีตัวอย่างเรื่อง "สมศรี กับสมควร"

การประเมินผล

1. สังเกตจากความสนใจในการศึกษากรณีตัวอย่างของนักเรียน
2. สังเกตจากการแสดงความคิดเห็น การอภิปราย และการสรุปของนักเรียน

กรณีตัวอย่างเรื่อง "สมศรี กับสมควร"

สมศรีกับสมควรเป็นเพื่อนรักกัน ทั้งสองคนกำลังเรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 วันหนึ่งทั้งสองคนรีบลงมาเลือกซื้ออาหารรับประทานในโรงอาหาร ขณะที่สมศรีและสมควรกำลังนั่งรับประทานไอศกรีมอยู่นั้น มีนักเรียนชั้น ป.2 ซึ่งลงมาที่หลังหลายคนยืนถือชามก๋วยเตี๋ยว มองหาที่ว่างเพื่อจะนั่ง แต่ปรากฏว่าไม่มีที่ว่างเลย สมศรีจึงลุกให้นักเรียนคนหนึ่งนั่ง และเมื่อหันไม่เห็นสมควรนั่งทานไอศกรีมอย่างเพลิดเพลินโดยไม่สนใจใคร สมศรีจึงพูดกับสมควรว่า "สมควร เธอไม่ส่งสารน้องเขาบ้างหรือ เขายืนถือชามก๋วยเตี๋ยวอยู่ตั้งนานแล้ว หนักก็หนัก ร้อนก็ร้อน" สมควรตอบว่า "ฉันยังทานไม่เสร็จ มาที่หลังก็ยืนรอไปก่อนนะ" แล้วก็นั่งรับประทานไอศกรีมต่อไป พอตมื่อนักเรียนคนหนึ่งลุกขึ้น สมศรีจึงบอกให้นักเรียนที่ยืนรออยู่รีบไปนั่งแทน

และในเย็นวันหนึ่งหลังเลิกเรียน สมศรีและสมควรเดินทางกลับบ้านพร้อมกัน เมื่อเดินทางมาถึงสี่แยกไฟแดง พบนักเรียนรุ่นน้องคนหนึ่งยืนหันรีหันขวางทำท่าจะข้ามถนน สมศรีจึงช่วยจูงข้ามถนน สมควรเห็นสมศรีช่วยเหลือนักเรียนอยู่เสมอจึงเอ่ยถามขึ้นว่า "ทำไมเธอชอบช่วยเหลือนักเรียนจังเลย" สมศรียิ้มแล้วตอบว่า "คนเราเกิดมาควรช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ฉันมีความภูมิใจที่ฉันได้ช่วยเด็กนักเรียนที่เล็กกว่าข้ามถนน ภูมิใจที่ได้สละที่นั่งให้แก่นักเรียนที่เล็กกว่านั้น สิ่งเหล่านั้นนับเป็นการแสดงความเอื้อเฟื้อต่อผู้อื่น ซึ่งทำได้ไม่ยากเลยแล้วเธอไม่คิดจะทำบ้างหรือ"

ครั้งที่ 5

เกม "แข่งกันเก็บ"

วัตถุประสงค์ เพื่อให้ให้นักเรียนรู้จักช่วยทำความสะอาดบริเวณโรงเรียนและวัด

เวลา 50 นาที

วิธีดำเนินการ1. ขั้นการมีส่วนร่วม

- 1.1 ผู้วิจัยกล่าวทักทายนักเรียน แล้วอธิบายกิจกรรมที่จะร่วมกันปฏิบัติในครั้งนี้
- 1.2 ผู้วิจัยแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม ๆ ละ 6 คน
- 1.3 ผู้วิจัยอธิบายกติกาการเล่นเกม "แข่งกันเก็บ" ดังนี้
 - 1.3.1 ผู้วิจัยกำหนดพื้นที่ในการแข่งขันซึ่งได้ทำการโปรยเศษวัสดุต่าง ๆ ได้แก่ เศษกระดาษ เศษผ้า เปลือกลูกอม ถุง เป็นต้น โดยโปรยให้กระจายทั่วทั้งพื้นที่
 - 1.3.2 ผู้วิจัยกำหนดจุดยืนของทั้งสองกลุ่มให้ห่างจากพื้นที่ที่โปรยเศษวัสดุไว้เท่า ๆ กัน ด้านหน้าของทั้งสองกลุ่มจะมีถังขยะวางอยู่กลุ่มละ 1 ใบ
 - 1.3.3 ให้นักเรียนทั้งสองกลุ่มแข่งขันกันเก็บเศษวัสดุที่ทำการโปรยไว้ให้ได้มากที่สุด ให้แต่ละกลุ่มวิ่งไปเก็บครั้งละ 1 คน และสามารถเก็บเศษวัสดุมาได้เพียงครั้งละ 1 ชิ้นเท่านั้น เมื่อคนที่วิ่งไปเก็บนำขยะมาทิ้งลงในถังขยะแล้ว คนต่อไปของกลุ่มจึงจะสามารถวิ่งไปเก็บได้ ห้ามวิ่งออกไปก่อน โดยให้เวลาในการแข่งขัน 5 นาที
 - 1.3.4 ผลการแข่งขัน จะวัดจากจำนวนชิ้นของเศษวัสดุ ที่แต่ละกลุ่มสามารถเก็บได้ กลุ่มใดมีจำนวนมากกว่าจะเป็นฝ่ายชนะ

1.4 ผู้วิจัยเป่านกหวีดให้สัญญาณเริ่มการแข่งขันของนักเรียนทั้งสองกลุ่ม

2. ขั้นวิเคราะห์

2.1 นักเรียนในแต่ละกลุ่มอภิปรายร่วมกันในหัวข้อต่อไปนี้

2.1.1 ผลงานของกลุ่มตนเป็นอย่างไร

2.1.2 เพราะเหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น

2.1.3 การช่วยกันจัดเก็บสิ่งสกปรกและเทอะตามสถานที่ต่าง ๆ

มีผลได้อย่างไร

2.2 ตัวแทนแต่ละกลุ่มออกมารายงานผลการอภิปราย

2.3 ผู้วิจัยคอยสรุป ชักถาม และเชื่อมโยงเรื่องราวต่าง ๆ

3. ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ

3.1 ผู้วิจัยสรุปเกี่ยวกับกิจกรรมและประโยชน์ที่นักเรียนจะได้รับจากกิจกรรม

3.2 นักเรียนรวบรวมแนวคิดจากการอภิปรายร่วมกัน และจากการสรุปของผู้วิจัย

3.3 นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของการช่วยทำความสะอาด

บริเวณโรงเรียนและวัด และสรุปถึงวิธีนำไปปฏิบัติ

4. ขั้นประเมินผล

4.1 นักเรียนร่วมกันแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการทำกิจกรรม

4.2 นักเรียนให้ข้อเสนอแนะซึ่งกันและกันในการทำกิจกรรม

อุปกรณ์

1. เศษวัสดุต่าง ๆ ได้แก่ เศษกระดาษ เศษผ้า เปลือกลูกอม ถุง
2. ถังขยะ
3. นกหวีด

การประเมินผล

1. สังเกตจากความสนใจ และความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียน
2. สังเกตจากการแสดงความคิดเห็น การอภิปราย และการสรุปของนักเรียน

ครั้งที่ 6
กรณีตัวอย่าง เรื่อง "น้ำตาดาว"

วัตถุประสงค์ เพื่อให้นักเรียนรู้จักช่วยพุดปลอบโยนเมื่อเพื่อนได้รับความทุกข์ยากเดือดร้อน

เวลา 50 นาที

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นการมีส่วนร่วม

- 1.1 ผู้วิจัยกล่าวทักทายนักเรียนและอธิบายถึงกิจกรรมที่จะร่วมกันปฏิบัติในครั้งนี้
- 1.2 แบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม ๆ ละ 6 คน
- 1.3 ผู้วิจัยแจกเอกสารกรณีตัวอย่างเรื่อง "น้ำตาดาว" : เพื่อให้นักเรียนร่วมกัน

ศึกษาและแสดงความคิดเห็น

- 1.4 เปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม

2. ขั้นวิเคราะห์

- 2.1 นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายในหัวข้อต่อไปนี้

2.1.1 นักเรียนมีความรู้สึกอย่างไร หลังจากอ่านกรณีตัวอย่างเรื่อง "น้ำตาดาว" แล้ว

2.1.2 นักเรียนคิดว่าดาวเป็นคนอย่างไร

2.1.3 นักเรียนคิดว่าเดือนเป็นคนอย่างไร

2.1.4 ถ้านักเรียนเป็นเดือน นักเรียนจะช่วยพุดปลอบใจดาวหรือไม่

เพราะเหตุใด

- 2.2 ตัวแทนแต่ละกลุ่มออกมารายงานผลการอภิปราย

- 2.3 ผู้วิจัยคอยสรุป ซักถาม และเชื่อมโยงเรื่องราวต่าง ๆ

3. ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ

3.1 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

3.2 นักเรียนรวบรวมแนวคิดจากการอภิปรายร่วมกัน และจากการสรุปของผู้วิจัย

3.3 นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของการช่วยพูดบอกลบโยน

เมื่อเพื่อนได้รับความทุกข์ยากเดือดร้อน และสรุปถึงวิธีการนำไปปฏิบัติ

4. ขั้นประเมินผล

4.1 นักเรียนร่วมกันแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการทำกิจกรรม

4.2 นักเรียนให้ข้อเสนอแนะซึ่งกันและกันในการทำกิจกรรม

อุปกรณ์ เอกสารกรณีตัวอย่าง เรื่อง "น้ำตาดาว"

การประเมินผล

1. สังเกตจากความสนใจในการศึกษากรณีตัวอย่างของนักเรียน
2. สังเกตจากการแสดงความคิดเห็น การอภิปราย และการสรุปของนักเรียน

กรณีตัวอย่าง เรื่อง "น้ำตาดาว"

ดาวกับเดือน เรียนอยู่ชั้นเดียวกัน วันนี้เดือนรู้สึกไม่สบายใจเป็นอันมากเนื่องจากถูกคุณครูเรียกไปตักเตือนเรื่องผลการเรียนที่ค่อนข้างต่ำ เดือนจึงเอ่ยกับดาวว่า "ฉันรู้สึกไม่สบายใจเลย ทั้ง ๆ ที่ฉันก็อ่านหนังสือเต็มที่แล้ว แต่ผลการเรียนของฉันทำไมเป็นอย่างนี้ก็ไม่รู้ คุณแม่ก็บอกว่าฉันเรียนแย่มาก สู้เองก็ไม่ได้ ฉันกลัวใจจังเลยดาว" ดาวฟังเรื่องราวของเดือนแล้วก็นิ่งเฉยไม่พูดอะไร พอตีมีเพื่อนคนหนึ่งเดินมาหาดาวจึงชวนคุยเรื่องอื่น โดยไม่สนใจฟังเรื่องราวของเดือน

อีก 2 วันต่อมา ดาวมาโรงเรียนแต่เช้าตรู่ ตาของเธอแดงกล่ำ เมื่อเห็นหน้าเดือนก็ร้องไห้สะอึกสะอื้น พร้อมกับเล่าว่า "เมื่อคืนนี้พ่อกับแม่ของฉันทะเลาะกันอย่างรุนแรง คุณพ่อบอกว่าจะเลิกกับคุณแม่ ำให้ฉันเลือกว่าจะอยู่กับใคร" เดือนโอบกอดดาว พร้อมกับพูดปลอบใจว่า "ใจเย็น ๆ ดาว คุณพ่อกับคุณแม่ของเธอ ท่านคงไม่เข้าใจกันบางเรื่อง เดี่ยวอีก 2-3 วัน ท่านก็คงปรับความเข้าใจกันได้หรอกนะ" ดาวหันมามองหน้าเดือน แล้วถามว่า

"เธอว่าพ่อกับแม่ฉันจะเลิกกันไหมเดือน" ดาวร้องไห้สะอึกสะอื้น แล้วถามอีกว่า "เธอว่าพ่อกับแม่ฉันจะเลิกกันไหมเดือน" เดือนยิ้มตอบให้ดาวเบา ๆ แล้วพูดว่า "ฉันคิดว่าท่านคงจะไม่ถึงขั้นเลิกรากันหรอกดาว คุณพ่อเธออาจจะพูดไปด้วยความโมโหนะ เธอควรทำใจให้สบายนะจ๊ะ" ดาวยกมือ เช็ดน้ำตาที่แฉะ "เดือนเธอช่างเป็นเพื่อนที่แสนดีจริง ๆ เวลาที่ฉันมีความทุกข์ เธอคอยช่วยปลอบใจฉันเสมอ แต่ฉันสิ เป็นเพื่อนที่ใช้ไม่ได้เลยนะ เวลาที่เดือนไม่สบายใจฉันไม่เคยใส่ใจเลย เดือนคงไม่โกรธฉันนะ" เดือนยิ้ม แล้วกล่าวกับดาวว่า

"ไม่เป็นไรจะดาว มีปัญหาอะไรเราต้องช่วยกัน เพราะเราเป็นเพื่อนกันไงล่ะ"

ครั้งที่ 7

เกม "ปริศนาพาเพลิน"

วัตถุประสงค์ เพื่อให้ให้นักเรียนรู้จักช่วยเจรจาเกี่ยวกับฐานะต่าง ๆ ของเพื่อนจนได้รับผลสำเร็จ

เวลา 50 นาที

วิธีดำเนินการ1. ขั้นการมีส่วนร่วม

- 1.1 ผู้วิจัยกล่าวทักทายนักเรียน และอธิบายถึงกิจกรรมที่จะร่วมกันปฏิบัติในครั้งนี้
- 1.2 ผู้วิจัยจัดแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม ๆ ละ 6 คน
- 1.3 ผู้วิจัยอธิบายกติกาการเล่น เกม "ปริศนาพาเพลิน" ดังนี้
 - 1.3.1 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันคิดปริศนาคำทายกลุ่มละ 3 ข้อ ซึ่งปริศนาคำทายนั้นจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไรก็ได้
 - 1.3.2 ให้นักเรียนทั้งสองกลุ่มผลัดกันถาม-ตอบจนครบ กลุ่มละ 3 ข้อ เมื่อกลุ่มใดทำหน้าที่เป็นฝ่ายถามให้อ่านปริศนาคำทายในข้อนั้น 2 ครั้ง ส่วนฝ่ายที่ทำหน้าที่ตอบคำถามสามารถช่วยกันคิดและซักถามเพิ่มเติมได้ 5 ครั้ง เมื่อครบแล้วจะต้องตอบว่าปริศนาที่ถามมานั้นคืออะไร หากตอบถูกต้องจะได้ 1 คะแนน
 - 1.3.3 ผลการแข่งขันจะวัดจากคะแนนที่ได้จากการตอบถูก กลุ่มใดมีคะแนนมากกว่าจะเป็นฝ่ายชนะ

2. ขั้นวิเคราะห์

- 2.1 นักเรียนในแต่ละกลุ่มอภิปรายร่วมกันในหัวข้อต่อไปนี้
 - 2.1.1 ผลงานของกลุ่มตนเป็นอย่างไร
 - 2.1.2 เพราะเหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น
 - 2.1.3 การช่วยเจรจาเกี่ยวกับฐานะการทำงานของผู้อื่นจะมีผลดีอย่างไร

2.2 ำให้ตัวแทนกลุ่มออกมารายงานผลการอภิปราย

2.3 ผู้วิจัยคอยสรุป ชักถาม และเชื่อมโยงเรื่องราวต่าง ๆ

3. ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ

3.1 ผู้วิจัยสรุปเกี่ยวกับกิจกรรม และประโยชน์ที่นักเรียนจะได้รับจากกิจกรรม

3.2 นักเรียนรวบรวมแนวคิดจากการอภิปรายร่วม รวมทั้งจากการช่วยสรุป

ของผู้วิจัย

3.3 นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของการรู้จักช่วยเหลือ
เกี่ยวกับภาระงานต่าง ๆ ของเพื่อนจนได้รับผลสำเร็จ และสรุปถึงวิธีการนำไปปฏิบัติ

4. ขั้นประเมินผล

4.1 นักเรียนร่วมกันแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการทำกิจกรรม

4.2 นักเรียนให้ข้อเสนอแนะซึ่งกันและกันในการทำกิจกรรม-

อุปกรณ์ -

การประเมินผล

1. สังเกตจากความสนใจและความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน
2. สังเกตจากการแสดงความคิดเห็น การอภิปราย และการสรุปของนักเรียน

ครั้งที่ 8

บทบาทสมมติ เรื่อง "คำเตือนของเพื่อน"

วัตถุประสงค์ เพื่อให้นักเรียนรู้จักช่วยยาคำแนะนำตักเตือนเพื่อนที่ปฏิบัติตน ผิดกฎระเบียบของโรงเรียน

เวลา 50 นาที

วิธีดำเนินการ1. ขั้นการมีส่วนร่วม

- 1.1 ผู้วิจัยกล่าวทักทายนักเรียนและอธิบายกิจกรรมที่จะร่วมกันปฏิบัติในครั้งนี้
- 1.2 ผู้วิจัยเลือกผู้แสดงโดยขออาสาสมัคร
- 1.3 ผู้วิจัยแจกเอกสารบทบาทสมมติให้ผู้แสดงแต่ละคนอ่าน และเตรียมตัวแสดง
- 1.4 จัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง
- 1.5 ขอให้นักเรียนที่ไม่ได้แสดงเป็นผู้สังเกตการณ์ โดยสังเกตและวิเคราะห์

เหตุการณ์ในเรื่องที่แสดง

- 1.6 เมื่อผู้แสดงพร้อม จึงเริ่มแสดงบทบาทสมมติตามบทบาทของแต่ละคน

2. ขั้นวิเคราะห์

- 2.1 นักเรียนทุกคนในกลุ่มอภิปรายร่วมกันในหัวข้อต่อไปนี้

- 2.1.1 หลังจากแสดงบทบาทสมมติเรื่อง "คำเตือนของเพื่อน" แล้ว

นักเรียนรู้สึกอย่างไร

- 2.1.2 การกระทำของพิศาล เหมาะสมหรือไม่ เพราะเหตุใด
- 2.1.3 อุดรและกมลเป็นคนอย่างไร
- 2.1.4 การช่วยตักเตือนผู้อื่นมีผลดีอย่างไร

3. ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ

- 3.1 ผู้วิจัยสรุปเกี่ยวกับกิจกรรมจากบทบาทสมมติและประโยชน์ที่นักเรียนจะได้รับ

3.2 นักเรียนรวบรวมแนวคิดจากการอภิปรายร่วมกัน และจากการสรุปของ

ผู้วิจัย

3.3 นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของการให้คำแนะนำตักเตือน
เพื่อนที่ปฏิบัติตนผิดกฎระเบียบของโรงเรียน และสรุปถึงวิธีการนำไปปฏิบัติ

4. ขั้นประเมินผล

4.1 นักเรียนร่วมกันแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการทำกิจกรรม

4.2 นักเรียนให้ข้อเสนอแนะซึ่งกันและกันในการทำกิจกรรม

อุปกรณ์

เอกสารบทบาทสมมติ เรื่อง "คำเตือนของเพื่อน"

การประเมินผล

1. สังเกตจากความสนใจ และความร่วมมือในการแสดงบทบาทสมมติของนักเรียน
2. สังเกตจากการอภิปราย การแสดงความคิดเห็น และการสรุปของนักเรียน

บทบาทสมมติ เรื่อง "คำเตือนของเพื่อน"

อุดร กมล และพิศาล เรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 อุดร และกมล เป็นเด็กที่มีความเอาใจใส่ในการเรียนดีมาก ส่วนพิศาลนั้นไม่ค่อยสนใจในการเรียน เวลาว่างมักจะเล่น ไม่ชอบทำการบ้านส่งครู ในช่วงพักกลางวันวันหนึ่ง อุดร กมล และพิศาล ชวนกันมานั่งเล่น บริเวณน้ำพุใต้ต้นพิกุล พิศาลได้กล่าวกับเพื่อนทั้งสองว่า "เดี๋ยวเราจะต้องวิ่งออกไปข้างนอกหน่อยนะ เราไม่ได้ทำการบ้านวิชาเลขมา เราไม่ไปไกลหรอกจะชุกอยู่แถวกุฏิพระนี่แหละ ถ้าครูถามบอกว่าเราอยู่ห้องพยาบาลนะ" อุดรได้กล่าวตักเตือนพิศาลว่า "ไม่ได้นะ เธอจะออกไปนอกบริเวณโรงเรียนได้ยังไง โรงเรียนเราห้ามนักเรียนออกนอกบริเวณโรงเรียนก่อนได้รับอนุญาต อย่าไปเลยนะ เชื้อฉั่นเถอะ" ส่วนกมลก็กล่าวคัดค้านว่า "อย่าไปเลยนะมันอันตราย เธอรีบขึ้นไปทำการบ้านซะเดี๋ยวนี้ก็คงทัน ไม่ก็ซื้อเอง" พิศาลไม่ฟังเสียงคัดค้านของเพื่อนวิ่งออกไปด้านหลังโรงเรียนทันที อุดร กับกมล ยืนมองพิศาลวิ่งออกไปด้วยความไม่สบายใจ ทั้งสองปรึกษากันอยู่สักครู่หนึ่ง แล้วตัดสินใจว่าจะต้องนำเรื่องนี้ไปรายงานให้คุณครูทราบ

ขณะที่อุดรและกมล กำลังจะเดินขึ้นไปบนอาคารเรียนเพื่อไปพบครูประจำชั้นเรียน เขาได้ยินเสียงพิศาลร้องเรียก และก้มมือให้หยุดรอ พิศาลกำลังวิ่งกลับเข้ามาในโรงเรียน เมื่อมาถึงเขาบอกกับอุดร และกมลว่า "เราเปลี่ยนใจไม่โดดเรียนแล้วละ ออกไปแล้วไม่รู้ว่าจะอยู่ที่ไหน น่ากลัวจังเลย มีแต่คนมอง เรานึกถึงคำเตือนของเธอเราก็เลยคิดว่ากลับมาเรียนดีกว่า เธอว่าดีไหม" อุดร กับกมล ได้ชมเชยพิศาลว่าทำถูกต้องแล้ว ทั้งสามคนจึงชวนกันขึ้นไปยังห้องเรียน คุณครูประจำชั้นเห็นว่าทั้งสามคนเข้าห้องเรียนช้า จึงเรียกมาซักถาม พิศาลได้เล่าความจริงให้คุณครูฟัง คุณครูกล่าวชม อุดร และกมล ที่รู้จักให้คำแนะนำตักเตือนเพื่อนที่ปฏิบัติตนผิดกฎระเบียบของโรงเรียน และกล่าวชมเชยพิศาลที่ทำผิดแล้วยอมรับผิด ขอให้ประพฤติเป็นคนดีต่อไป ซึ่งพิศาลได้ให้สัญญากับครูประจำชั้นว่าต่อไปนี้จะตั้งใจเรียน และไม่ปฏิบัติตนผิดกฎระเบียบของโรงเรียนอีกต่อไป

บทบาทของผู้แสดง

บทบาทของอุดร

สมมติให้ฉันชื่อ อุดร เป็นเพื่อนกับกมลและพิศาล ฉันเป็นคนที่มีความสนใจและขยันหมั่นเพียรในการเรียนในช่วงพักกลางวันวันหนึ่งฉันไปนั่งเล่นที่ม้านั่ง ใต้ต้นพิกุล กับกมลและพิศาล ฉันพยายามตักเตือนพิศาลไม่ให้หนีออกนอกบริเวณโรงเรียน เพราะเป็นการปฏิบัติตนที่ไม่เหมาะสม ฉันได้พยายามอธิบายโดยชี้ให้เห็นว่าเป็นสิ่งที่ไม่ดี แต่เขาไม่เชื่อฟัง ฉันจึงปรึกษากับกมลว่าจะต้องนำเรื่องนี้ไปรายงานให้คุณครูทราบ แต่เมื่อพิศาลเขาเปลี่ยนใจกลับเข้ามาในโรงเรียน ฉันจึงกล่าวชมเชยเขา ฉันมีความรู้สึกภาคภูมิใจเป็นอย่างยิ่งที่ได้ช่วยให้คำแนะนำตักเตือนเพื่อนที่ปฏิบัติตนผิดกฎระเบียบของโรงเรียน ให้ประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ถูกคั่งเหมาะสม

บทบาทของกมล

สมมติให้ฉันชื่อกมล เป็นเพื่อนกับอุดรและพิศาล ฉันเป็นคนสนใจในการเรียน วันหนึ่งฉันได้ไปนั่งเล่นที่ม้านั่งหน้าต้นพิกุลกับอุดรและพิศาล ฉันได้พยายามตักเตือนพิศาลซึ่งจะหนีออกไปนอกบริเวณโรงเรียน แต่เขาไม่สนใจฟัง ฉันรู้สึกว่าเขาปฏิบัติตนผิดกฎระเบียบของโรงเรียน จึงปรึกษากับอุดรว่าจะต้องนำเรื่องนี้ไปรายงานให้คุณครูทราบ แต่เมื่อพิศาลเขาเปลี่ยนใจกลับเข้ามาในโรงเรียน ฉันจึงชมเชยเขาว่าทำถูกต้องแล้ว ฉันรู้สึกภาคภูมิใจที่คุณครูได้กล่าวชมเชยฉันที่รู้จักให้คำแนะนำตักเตือนเพื่อนที่ปฏิบัติตนผิดกฎระเบียบของโรงเรียน

บทบาทของพิศาล

สมมติให้ฉันชื่อพิศาล เป็นเพื่อนกับอุดรและกมล ฉันเป็นคนที่ไม่ค่อยสนใจในการเรียน ไม่ค่อยส่งการบ้าน วันหนึ่งฉันบอกกับอุดรและกมลว่าฉันจะหนีออกไปนอกบริเวณโรงเรียนเพราะฉันไม่ได้ทำการบ้านวิชาเลขมา เพื่อนทั้งสองตักเตือนฉัน แต่ฉันไม่สนใจฟัง ฉันวิ่งออกไปนอกบริเวณโรงเรียนไปแอบอยู่ที่กุฏิพระ แต่เมื่อแอบได้อยู่สักพักหนึ่งฉันรู้สึกกลัว คิดถึงคำเตือนของเพื่อน และรู้สึกว่าเป็นการกระทำที่ไม่ดี ผิดกฎระเบียบของโรงเรียน จึงรีบวิ่งกลับเข้ามาในโรงเรียน ฉันกล่าวรับสารภาพกับคุณครู ในสิ่งที่ได้กระทำลงไป ฉันได้ให้สัญญากับคุณครูว่าต่อไปจะไม่ประพฤติตนเช่นนี้อีกเป็นอันขาด ฉันจะเป็นคนดีเหมือนอุดรและกมลเพื่อนของฉัน

บทบาทของครูประจำชั้น

สมมติให้ฉันเป็นครูประจำชั้น ฉันมีหน้าที่ดูแลความประพฤติของนักเรียน วันหนึ่งฉันเห็นว่าอุดร กมล และพิศาล เข้าห้องเรียนช้า จึงเรียกมาซักถาม พิศาลยอมรับกับฉันว่าเขาหนีออกไปนอกบริเวณโรงเรียน ฉันจึงตักเตือนเขา ฉันได้กล่าวชมเชยพิศาลที่เขาทำผิดแล้วยอมรับผิดและกล่าวชมเชยอุดรและกมลที่รู้จักให้คำแนะนำตักเตือนเพื่อนที่ปฏิบัติตนผิดกฎระเบียบของทางโรงเรียน

ครั้งที่ 9

กรณีตัวอย่าง เรื่อง "ผิดอะไร"

วัตถุประสงค์ เพื่อให้ให้นักเรียนรู้จักระวังตนไม่กล่าวคำซ้ำเติมเพื่อน

เวลา 50 นาที

วิธีดำเนินการ1. ขั้นการมีส่วนร่วม

- 1.1 ผู้วิจัยกล่าวทักทายนักเรียนและอธิบายถึงกิจกรรมที่จะร่วมกันปฏิบัติในครั้งนี้
- 1.2 แบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม ๆ ละ 6 คน
- 1.3 ผู้วิจัยแจกเอกสารกรณีตัวอย่างเรื่อง "ผิดอะไร" เพื่อให้นักเรียนร่วมกัน

ศึกษาและแสดงความคิดเห็น

- 1.4 เปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม

2. ขั้นวิเคราะห์

- 2.1 นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายในหัวข้อต่อไปนี้
 - 2.1.1 นักเรียนมีความรู้สึกอย่างไรต่อสภาพชีวิตของจันทร์
 - 2.1.2 นักเรียนคิดว่ามาลีและสุดาเป็นคนอย่างไร
 - 2.1.3 การว่ากล่าวซ้ำเติมผู้อื่นเป็นสิ่งที่เหมาะสมหรือไม่ เพราะเหตุใด
 - 2.1.4 ถ้านักเรียนเป็นจันทร์ นักเรียนจะให้อภัยแก่มาลีและสุดา หรือไม่

เพราะเหตุใด

- 2.2 ตัวแทนของแต่ละกลุ่มออกมารายงานผลการอภิปราย
- 2.3 ผู้วิจัยคอยสรุป ซักถาม และเชื่อมโยงเรื่องราวต่าง ๆ
3. ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ
 - 3.1 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม
 - 3.2 นักเรียนรวบรวมแนวคิดจากการอภิปรายร่วมกัน และจากการสรุปของผู้วิจัย

3.3 นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของการไม่กล่าวคำซ้ำเติมเพื่อน และสรุปถึงวิธีการนำไปปฏิบัติ

4. ขั้นประเมินผล

4.1 นักเรียนร่วมกันแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการทำกิจกรรม

4.2 นักเรียนให้ข้อเสนอแนะซึ่งกันและกันในการทำกิจกรรม

อุปกรณ์ เอกสารกรณีตัวอย่าง เรื่อง "ผิดอะไร"

การประเมินผล

1. สังเกตจากความสนใจในการศึกษากรณีตัวอย่างของนักเรียน
2. สังเกตจากการแสดงความคิดเห็น - การอภิปราย และการสรุปของนักเรียน

กรณีตัวอย่าง เรื่อง "ผิดอะไร"

จันทร์ เป็นเด็กกำพร้า อาศัยอยู่กับยายมาตั้งแต่เล็ก ขณะนี้จันทร์เรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เธอเป็นเด็กที่มีผมหยิก พู ผิวดำ จึงมักจะถูกเพื่อนล้อเลียนเสมอ วันหนึ่งจันทร์เห็นสุดา มานะ และมาลี กำลังเล่นหมากเก็บกันอยู่จึงเข้าไปหา แล้วพูดว่า "ขอเราเล่นด้วยคนซี" มานะยิ้มแล้วบอกว่า "ได้ซีจะมาเลย" แต่สุดาหันมามองจันทร์ ด้วยสายตาที่ไม่พอใจแล้วพูดว่า "อย่าให้เล่นหมากกับคนผมหยิก ตัวดำ เหมือนนิโกร น่าเกลียดจะตาย" "ใช่ตัวดำเหมือนควาย เล่นด้วยไม่ลงหมาก จะไปไหนก็ไปซะ" มาลีกล่าวแล้วชวนเพื่อน ๆ ให้ออกไปเล่นต่อ จันทร์จึงเดินผล่อออกมาด้วยความผิดหวัง นัยน์ตาของเธอแดงกล้า น้ำตาไหลอาบแก้ม มานะวิ่งตามจันทร์ออกมา แล้วพูดบอບใจว่า อย่าคิดมาก อย่าไปถือสาคำพูดของมาลีและสุดา ซึ่งจันทร์ก็รับปากมานะว่าจะไม่คิดมาก

พอถึงชั่วโมงภาษาไทย คุณครูตั้งคำถามขึ้นมาถามนักเรียนในชั้น ครูเรียกให้จันทร์ตอบ แต่จันทร์ตอบไม่ถูก มาลีจึงตะโกนขึ้นมาด้วยเสียงดัง ๆ ว่า "ครูขาจันทร์น่าจะตาย เขาไม่มีวันตอบถูกหรอกค่ะ" "แถมยังหน้าตาซีเหว้ออีกค่ะ" สุดากล่าวเสริม แล้วหันไปหัวเราะกับมาลีอย่างสนุกสนาน ครูเห็นดังนั้นจึงกล่าวตำหนิมาลีและสุดาว่า "ทำไมพวกเธอมีความคิดเช่นนี้ การว่ากล่าวเหยียดหยามเพื่อนเป็นสิ่งที่ไม่ดี ไม่ควรกระทำ คนเราเกิดมาควรเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน อย่าไปมาดูลูกกันอย่างนี้" มาลีและสุดารู้สึกว่าตนผิด จึงกล่าวขอโทษคุณครู และจันทร์ พร้อมกับให้สัญญาว่าคุณครูและเพื่อนในชั้นเรียนว่าต่อไปจะไม่กล่าวคำซ้ำเติมผู้อื่นอีกเป็นอันขาด ซึ่งจันทร์ก็ให้อภัยและไม่ถือโทษโกรธเคืองแต่อย่างใด

ครั้งที่ 10

อภิปรายกลุ่ม เรื่อง "ช่วยจันทิ"

วัตถุประสงค์ เพื่อให้นักเรียนรู้จักช่วยแสดงความคิดเห็น ช่วยแก้ปัญหาให้แก่เพื่อนที่ได้รับ
ความเดือดร้อน

เวลา 50 นาที

วิธีดำเนินการ1. ขั้นการมีส่วนร่วม

- 1.1 ผู้วิจัยกล่าวทักทายนักเรียนและอธิบายถึงกิจกรรมที่จะร่วมกันปฏิบัติในครั้งนี้
- 1.2 ผู้วิจัยแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม ๆ ละ 6 คน
- 1.3 ผู้วิจัยเล่าเรื่อง "ช่วยจันทิ" ให้นักเรียนฟัง
- 1.4 เปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม

2. ขั้นวิเคราะห์

- 2.1 นักเรียนในแต่ละกลุ่มอภิปรายร่วมกันในหัวข้อต่อไปนี้
 - 2.1.1 นักเรียนมีความรู้สึกอย่างไรต่อสภาพครอบครัวของดวงใจ
 - 2.1.2 นักเรียนคิดว่าจะมีวิธีการอย่างไรบ้างในการให้ความช่วยเหลือ

ดวงใจและครอบครัว

- 2.1.3 การช่วยคิดหาแนวทางแก้ปัญหาให้แก่ผู้ที่ได้รับความทุกข์ยากเดือดร้อน

มีผลดีอย่างไรบ้าง

- 2.2 ตัวแทนของแต่ละกลุ่มออกมารายงานผลการอภิปราย
- 2.3 ผู้วิจัยคอยสรุป ซักถาม และเชื่อมโยงเรื่องราวต่าง ๆ

3. ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ

- 3.1 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

3.2 นักเรียนรวบรวมแนวคิดจากการอภิปรายร่วมกัน และจากการสรุป
ของผู้วิจัย

3.3 นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของการช่วยแสดงความคิดเห็น
ช่วยแก้ปัญหาให้แก่เพื่อนที่ได้รับความเดือดร้อน และสรุปถึงวิธีการนำไปปฏิบัติ

4. ขั้นประเมินผล

4.1 นักเรียนร่วมกันแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นถึงการทำกิจกรรม

4.2 นักเรียนให้ข้อเสนอแนะซึ่งกันและกันในการทำกิจกรรม

อุปกรณ์ -

การประเมินผล

1. สังเกตจากความสนใจในการร่วมอภิปรายของนักเรียน
2. สังเกตจากการแสดงความคิดเห็น การอภิปราย และการสรุปของนักเรียน

อภิปรายกลุ่ม เรื่อง "ช่วยฉันที"

ดวงใจเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 อาศัยอยู่กับพ่อและน้องชายอีก 1 คน ครอบครัวของเธอเป็นครอบครัวที่ยากจนมาก คุณพ่อของเธอล้มป่วยเป็นอัมพาต ไม่สามารถจะทำอะไรได้มา 2 ปีแล้ว น้องชายกำลังเรียนอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ขณะนี้ดวงใจรู้สึกกลุ้มใจมาก เนื่องจากเงินที่คุณพ่อได้เก็บสะสมไว้เมื่อครั้งยังสุขภาพดี ใกล้เคียงหมดแล้ว เธอวิตกกังวลว่าหากเงินก้อนนี้หมดไป จะนำเงินที่ไหนมาซื้ออาหารเลี้ยงพ่อและน้องของเธอ

วันหนึ่งรวี ซึ่งเป็นเพื่อนสนิทของดวงใจ สังเกตเห็นว่าดวงใจมีสีหน้าเศร้าสร้อย จึงเข้ามาสอบถาม ดวงใจได้เล่าความจริงให้ฟัง รวีได้กล่าวกับดวงใจว่า "เธอต้องเข้มแข็งไว้นะ อย่าเพิ่งท้อแท้ มันยังพอมีแนวทางแก้ไข" "ฉันคิดว่าฉันคงเรียนไม่จบ ป.6 หรือ ฉันคงต้องออกไปทำงานหาเงินมาเลี้ยงพ่อกับน้อง" ดวงใจกล่าวด้วยสีหน้าที่เศร้าหมอง

รวีได้ฟังเรื่องของดวงใจแล้วเธอรู้สึกสงสาร และกำลังคิดหาวิธีการที่จะให้ความช่วยเหลือต่อไป

นักเรียนคิดว่าจะมีวิธีการอย่างไรในการช่วยเหลือดวงใจและครอบครัว ?

ครั้งที่ 11

บทบาทสมมติเรื่อง "ช่วยอธิบายหน่อย"

วัตถุประสงค์ เพื่อให้นักเรียนรู้จักช่วยอธิบายบทเรียน หรือการบ้านแก่เพื่อน

เวลา 50 นาที

วิธีดำเนินการ1. ขั้นการมีส่วนร่วม

1.1 ผู้วิจัยกล่าวทักทายนักเรียน และอธิบายกิจกรรมที่จะร่วมกันปฏิบัติใน

ครั้งนี้

1.2 ผู้วิจัยเลือกผู้แสดงโดยขออาสาสมัคร

1.3 ผู้วิจัยแจกเอกสารบทบาทสมมติให้ผู้แสดงแต่ละคนอ่านและเตรียมตัวแสดง

1.4 จัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง

1.5 ขอให้นักเรียนที่ไม่ได้แสดงเป็นผู้สังเกตการณ์ โดยสังเกตและวิเคราะห์

เหตุการณ์ในเรื่องที่แสดง

1.6 เมื่อผู้แสดงพร้อมจึงเริ่มแสดงบทบาทสมมติ ตามบทบาทของแต่ละคน

2. ขั้นวิเคราะห์

2.1 นักเรียนทุกคนในกลุ่มอภิปรายร่วมกันในหัวข้อต่อไปนี้

2.1.1 หลังจากแสดงบทบาทสมมติเรื่อง "ช่วยอธิบายหน่อย" แล้วนักเรียน

รู้สึกอย่างไร

2.1.2 นักเรียนคิดว่าวิชัยเป็นคนอย่างไร

2.1.3 นักเรียนคิดว่าสายใจเป็นคนอย่างไร

2.1.4 การช่วยอธิบายบทเรียนหรือการบ้านแก่เพื่อนมีผลดีอย่างไร

3. ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ

3.1 ผู้วิจัยสรุปเกี่ยวกับกิจกรรมจากบทบาทสมมติ และประโยชน์ที่นักเรียนจะได้รับ

3.2 นักเรียนรวบรวมแนวคิดจากการอภิปรายร่วมกัน และจากการสรุปของผู้วิจัย

3.3 นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของการช่วยอธิบายบทเรียน หรือการบ้านแก่เพื่อน และสรุปถึงการนำไปปฏิบัติ

4. ขั้นประเมินผล

4.1 นักเรียนร่วมกันแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการทำกิจกรรม

4.2 นักเรียนให้ข้อเสนอแนะซึ่งกันและกันในการทำกิจกรรม

อุปกรณ์ เอกสารบทบาทสมมติ เรื่อง "ช่วยอธิบายหน่อย"

การประเมินผล

1. สังเกตจากความสนใจและความร่วมมือในการแสดงบทบาทสมมติของนักเรียน
2. สังเกตจากการอภิปราย การแสดงความคิดเห็น และการสรุปของนักเรียน

บทบาทสมมติ เรื่อง "ช่วยอธิบายหน่อย"

วันหนึ่งโฉมฉายมาโรงเรียนแต่เช้าตรู่ วันนี้เธอรู้สึกลุ่มใจมากเพราะยังทำการบ้านวิชาเลข และภาษาอังกฤษที่ครูสั่งให้ทำเมื่อวานไม่เสร็จ โฉมฉายรีบขึ้นไปยังห้องเรียน เธอรู้สึกดีใจมากเมื่อเห็นวิชัยเพื่อนร่วมชั้นที่เรียนเก่งที่สุดนั่งอ่านหนังสืออยู่ จึงเข้าไปทักทาย และกล่าวขอความช่วยเหลือจากวิชัยว่า "วิชัย เธอทำการบ้านวิชาเลขและภาษาอังกฤษที่ครูสั่งเมื่อวานนี้เสร็จหรือยังคะ ฉันทำไม่ได้เลย มันยากมาก อ่านโจทย์เท่าไรก็ไม่เข้าใจ" วิชัยหยุดอ่านชั่วขณะ แล้วกล่าวตอบว่า "ฉันทำเสร็จตั้งนานแล้ว ง่ายนิดเดียวไม่เห็นจะยากเลย" โฉมฉายจึงกล่าวต่อไปว่า "วิชัยคะ เธอช่วยอธิบายให้ฉันฟังหน่อยได้ไหม ฉันไม่เข้าใจจริง ๆ" วิชัยหันมามองโฉมฉายแล้วกล่าวว่า "ฉันว่าเธอควรไปหาคุณครูดีกว่านะ ฉันอธิบายให้ใครฟังไม่ได้หรอก ตอนนี้นักกำลังอ่านหนังสือเตรียมสอบอยู่ ไม่ว่างจริง ๆ" วิชัยกล่าวกับโฉมฉาย

แล้วก็นึกนึกตาอ่านหนังสือต่อไป โฉมฉายรู้สึกผิดหวังเป็นอย่างยิ่ง กลับไปนั่งที่โต๊ะของตนเอง
นัยน์ตาของเธอแดงกล่ำ เธอมีอกมุขีระด้วยความไม่สบายใจ

สักครู่หนึ่งสายใจซึ่งเป็นหัวหน้าชั้นเรียนเดินเข้ามาในห้องด้วยใบหน้าที่ยิ้มแย้มแจ่มใส
สายใจเห็นโฉมฉายนั่งเอามือกุมขีระอยู่จึงเข้าไปสอบถามว่าเป็นอะไร โฉมฉายจึงเล่าถึงสาเหตุ
ที่ทำให้ตนไม่สบายใจให้สายใจฟัง สายใจกล่าวว่ากับโฉมฉายว่า "โอ ! เรื่องแค่นี้เอง อย่ากลัวมา
ไปเลย เดี๋ยวฉันจะช่วยอธิบายให้เธอฟัง ฉันทำได้ทุกข้อเลย" "เธอจะช่วยอธิบายให้ฉันฟัง
จริง ๆ หรือ" โฉมฉายถามย้ำออกมาด้วยความดีใจ "จริง ๆ จ๊ะ มาลงมือทำกันเลย"
สายใจกล่าวว่าด้วยใบหน้าที่ยิ้มแย้มแจ่มใส

หลังจากนั้นสายใจได้ช่วยอธิบายการบ้านวิชาเลขให้โฉมฉายฟังทีละข้อ เมื่อโฉมฉาย
ทำการบ้านวิชาเลขเสร็จแล้วก็ช่วยอธิบายการบ้านวิชาภาษาอังกฤษต่อไปอีก เมื่อคุณครูประจำชั้น
มาถึงห้องเรียนได้พบเห็นสายใจช่วยอธิบายการบ้านให้โฉมฉายฟังอย่างขะมักเขม้นจึงได้กล่าว
ชมเชยสายใจในชั่วโมงโฮมรูมว่า สายใจเป็นคนที่มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อผู้อื่นเป็นแบบอย่าง
ของนักเรียนที่ดี คุณครูประจำชั้นขอให้นักเรียนทุกคนร่วมกันปรบมือให้แก่สายใจ ทำให้สายใจ
รู้สึกปลาบปลื้มเป็นอย่างยิ่ง

บทบาทของผู้แสดง

บทบาทของโฉมฉาย

สมมุติให้ฉันชื่อโฉมฉาย ฉันเป็นคนที่เรียนหนังสือไม่ค่อยเก่ง ฉันรู้สึกไม่สบายใจเป็น
อย่างยิ่ง เพราะฉันยังทำการบ้านวิชาเลขและภาษาอังกฤษไม่เสร็จ ฉันรู้สึกว่ามันยากมาก
อ่านโจทย์เท่าไรก็ไม่เข้าใจ ฉันจึงขอความช่วยเหลือจากวิทยากรให้เขาช่วยอธิบายให้ฟัง แต่
ได้รับการปฏิเสธเพราะเขาไม่ว่างกำลังอ่านหนังสือเตรียมสอบ ฉันคิดไม่ออกว่าจะทำอย่างไรดี
แต่ฉันยังโชคดีที่สายใจซึ่งเป็นหัวหน้าห้องได้ช่วยอธิบายให้ฉันฟังจนเข้าใจ เรื่องใดที่ฉันไม่เข้าใจ
ก็สอบถามเขา สายใจเป็นเพื่อนที่ดีมาก ฉันกล่าวขอบคุณเขา และรู้สึกซาบซึ้งในความมีน้ำใจ
ของเขาเป็นอย่างยิ่ง

บทบาทของวิชัย

สมมติให้ฉันชื่อวิชัย ฉันเป็นเพื่อนร่วมชั้นกับโฉมฉาย และสายใจ ฉันเป็นคนเรียนเก่ง ฉันจะมาโรงเรียนแต่เช้าเสมอ วันช่วงนี้ใกล้จะสอบแล้วฉันจึงต้องรีบอ่านหนังสือ เช้าวันนี้โฉมฉายมาขอเรื่องให้ฉันช่วยอธิบายการบ้านวิชาเลขและภาษาอังกฤษให้ฟัง ฉันเห็นว่าจะทำให้เสียเวลาในการอ่านหนังสือ จึงตอบปฏิเสธไปและบอกให้เขาไปพบคุณครู

บทบาทของสายใจ

สมมติให้ฉันชื่อสายใจ ฉันเป็นหัวหน้าชั้นเรียน ฉันเป็นคนที่เรียนเก่งคนหนึ่ง เช้าวันหนึ่งฉันเห็นโฉมฉายมีสีหน้าที่เศร้าหมอง จึงเข้าไปสอบถาม โฉมฉายได้เล่าให้ฟังว่ายังทำการบ้านไม่เสร็จเพราะไม่เข้าใจ ฉันจึงช่วยอธิบายให้เขาฟังทีละข้อ ๆ จนครบ ฉันรู้สึกภาคภูมิใจที่ได้ช่วยเหลือเพื่อน ฉันคิดว่าสิ่งใดที่เราสามารถช่วยผู้อื่นได้เราก็ควรกระทำ วันช่วงโมงโฮมรูมคุณครูประจำชั้นได้กล่าวชมเชยฉัน ทำให้ฉันรู้สึกปลื้มใจ และมีกำลังใจที่จะทำต่อไป

บทบาทของครูประจำชั้น

สมมติให้ฉันเป็นครูประจำชั้นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ฉันมีหน้าที่ดูแลนักเรียนทุกคนในชั้นเรียน เช้าวันหนึ่งเมื่อฉันเดินเข้าไปตรวจความเป็นระเบียบเรียบร้อยของห้องเรียน ฉันเห็นสายใจกำลังช่วยอธิบายการบ้านแก่โฉมฉายอย่างขะมักเขม้น ฉันรู้สึกชื่นชมในความมีน้ำใจของสายใจเป็นอย่างยิ่ง ฉันจึงได้กล่าวชมเชยเขาในวันโฮมรูม ยกตัวอย่างให้นักเรียนในชั้นเห็นแบบอย่างที่ดี และขอให้เพื่อนทุกคนปรบมือให้แก่เขา

ครั้งที่ 12

ปัจฉิมนิเทศ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ให้นักเรียนได้ร่วมกันอภิปรายและสรุปเกี่ยวกับความเอื้อเพื่อ
2. เพื่อให้ให้นักเรียนได้แสดงความรู้สึกร่วมเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

เวลา 50 นาที

วิธีดำเนินการ

1. ผู้วิจัยและนักเรียนนั่งเป็นวงกลมหันหน้าเข้าหากัน
2. ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันอภิปรายและสรุปเกี่ยวกับความหมายของความเอื้อเพื่อประเภทของความเอื้อเพื่อ ผลดีของการแสดงความเอื้อเพื่อต่อผู้อื่น ตลอดจนประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการพัฒนาความเอื้อเพื่อของนักเรียน
3. ผู้วิจัยสอบถามความรู้สึกของนักเรียนหลังจากที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
4. ผู้วิจัยกล่าวขอบคุณและกล่าวปิดการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

อุปกรณ์ -

การประเมินผล

1. สังเกตจากความสนใจและความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน
2. สังเกตจากการอภิปราย แสดงความคิดเห็น และการสรุปของนักเรียน

ตารางการสอนแบบปกติของกลุ่มควบคุม

ครั้งที่	วันเดือนปี	หัวข้อเรื่อง	หมายเหตุ
1	13 ก.ค. 47 22 พ.ค. 37	การปฐมนิเทศ	
		เกม "เพื่อนใหม่"	
2	15 ก.ค. 47 24 พ.ค. 37	ความเอื้อเฟื้อทางกาย	
3	16 ก.ค. 47 29 พ.ค. 37	ความเอื้อเฟื้อทางกาย	
4	17 ก.ค. 47 1 ธ.ค. 37	ความเอื้อเฟื้อทางกาย	
5	27 ก.ค. 47 6 ธ.ค. 37	ความเอื้อเฟื้อทางกาย	
6	29 ก.ค. 47 8 ธ.ค. 37	ความเอื้อเฟื้อทางวาจา	
7	3 ส.ค. 47 13 ธ.ค. 37	ความเอื้อเฟื้อทางวาจา	
8	5 ส.ค. 47 15 ธ.ค. 37	ความเอื้อเฟื้อทางวาจา	
9	10 ส.ค. 47 27 ธ.ค. 37	ความเอื้อเฟื้อทางวาจา	
10	17 ก.ค. 47 29 ธ.ค. 37	ความเอื้อเฟื้อทางสติปัญญา	
11	17 ก.ค. 47 3 ม.ค. 38	ความเอื้อเฟื้อทางสติปัญญา	
12	24 ส.ค. 47 5 ม.ค. 38	ปัจฉิมนิเทศ	

10/ม.ค. 47 ลงใน วันที่ 12 ส.ค. 47.
 11/ม.ค. 47 ลงใน วันที่ 14 ส.ค. 47.
 12/ม.ค. 47 ลงใน วันที่ 16 ส.ค. 47.
 13/ม.ค. 47 ลงใน วันที่ 18 ส.ค. 47.
 14/ม.ค. 47 ลงใน วันที่ 20 ส.ค. 47.
 15/ม.ค. 47 ลงใน วันที่ 22 ส.ค. 47.
 16/ม.ค. 47 ลงใน วันที่ 24 ส.ค. 47.

เดิมต้องทดลองในวันที่ 20 และ 22
 ธันวาคม 2537 แต่นักเรียนชั้นประถม
 ศึกษาปีที่ 5 ต้องเดินทางไปเข้าค่าย
 พักแรม ณ สวนสยาม จึงเลื่อนการสอน
 แบบปกติ ครั้งที่ 9 และ 10 มาเป็น
 วันที่ 27 ธ.ค. และ 29 ธ.ค. 37
 ตามลำดับ

โปรแกรมการสอนแบบปกติเพื่อพัฒนาความเอื้อเฟื้อ สำหรับกลุ่มควบคุม

ครั้งที่	หัวข้อ	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
1	ปฐมนิเทศ	1. เพื่อให้นักเรียนเกิดความคุ้นเคย มีความเป็นมิตรที่ดีต่อกัน 2. เพื่อให้นักเรียนทราบจุดมุ่งหมาย และวิธีการของการสอนแบบปกติ 3. เพื่อให้นักเรียนมีความเข้าใจ เกี่ยวกับความหมายและประเภท ของความเอื้อเฟื้อ	1. ครูกล่าวสนทนาทักทายกับนักเรียน และกล่าวแนะนำตัวเองให้นักเรียน ทุกคนรู้จัก หลังจากนั้นจึงให้นักเรียน ได้สร้างความสนิทสนมคุ้นเคยกัน ด้วยการเล่นเกม "เพื่อนใหม่" โดยมีวิธีการดังนี้คือ 1.1 ครูแจกกระดาษซึ่งตัดเป็น รูปหัวใจครึ่งซีก และมีสีแตกต่างกัน คนละ 1 ซีก 1.2 ครูปาสัญญาณกวัด ำให้ ทุกคนหาคู่ของตนเองโดยการนำ กระดาษรูปหัวใจครึ่งซีกไปประกบ ให้เป็นรูปหัวใจเต็มวงและจะต้อง เป็นหัวใจที่สีเดียวกัน 1.3 ครูให้นักเรียนแต่ละคู่พูดคุย ซักถามในเรื่องต่าง ๆ ได้แก่ -ชื่อ-นามสกุล -ชื่อเล่น, อายุ -คติประจำใจ -สิ่งที่ชอบ -สิ่งที่ไม่ชอบ

ครั้งที่	หัวข้อ	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
			-งานอดิเรก -ความใฝ่ฝันในอนาคต โดยให้นักเรียนพยายามจำข้อมูลของเพื่อนให้แม่นยำที่สุด 1.4 ให้นักเรียนแต่ละคู่ออกมาแนะนำคู่ของตนจนครบทุกคู่ 2. ครูสรุปวัตถุประสงค์ของกิจกรรมว่า เพื่อต้องการให้นักเรียนที่ยังไม่รู้จักกันมาก่อนได้ทำความรู้จักซึ่งกันและกัน 3. ครูอธิบายจุดมุ่งหมายและวิธีการของโปรแกรมการสอนให้นักเรียนทราบ 4. ครูอธิบายเรื่องความหมายและประเภทของความเอื้อเฟื้อและเปิดโอกาสให้นักเรียนร่วมแสดงความคิดเห็น ตลอดจนซักถามข้อสงสัย 5. ครูนัดหมาย วัน เวลา และสถานที่ จะพบกันในครั้งต่อไป
2	ความเอื้อเฟื้อทางกาย	เพื่อให้นักเรียนรู้จักช่วยเหลือเพื่อนและครูถือสิ่งของพะรุงพะรัง	ตั้งแต่ครั้งที่ 2-11 ดำเนินการสอนแบบปกติเป็น 3 ขั้นตอนดังนี้
3	ความเอื้อเฟื้อทางกาย	เพื่อให้นักเรียนรู้จักช่วยเหลือเพื่อนที่ได้รับอุบัติเหตุ	1. <u>ขั้นนำ</u> ครูสนทนา ซักถามนักเรียนเกี่ยวกับเรื่องที่สอน ตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ในแต่ละเรื่อง 2. <u>ขั้นสอน</u>

ครั้งที่	หัวข้อ	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
4	ความเอื้อเฟื้อ ทางกาย	เพื่อให้นักเรียนรู้จักช่วยเหลือนักเรียนที่เล็กกว่า ในการข้ามถนนและรู้จัก สถานที่นั่งในโรงอาหาร ห้องสมุด ให้แก่นักเรียน ที่เล็กกว่านั่ง	2.1 ครูอธิบายเกี่ยวกับหัวเรื่องใน แต่ละครั้งพร้อมทั้งใช้สื่อประกอบการสอน เปิดโอกาสให้นักเรียนอภิปราย และซักถาม 2.2 ให้นักเรียนเล่าประสบการณ์ต่าง ๆ ตามจุดมุ่งหมายของแต่ละครั้ง 3. <u>ขั้นสรุป</u> นักเรียนช่วยกันสรุปเรื่องที่ อภิปราย และครูสรุปเพิ่มเติม
5	ความเอื้อเฟื้อ ทางกาย	เพื่อให้นักเรียนรู้จักช่วย ทำความสะอาดบริเวณ โรงเรียนและวัด	
6	ความเอื้อเฟื้อ ทางวาจา	เพื่อให้นักเรียนรู้จักช่วย พูดปลอบโยนเมื่อเพื่อน ได้รับความทุกข์ยาก เดือดร้อน	
7	ความเอื้อเฟื้อ ทางวาจา	เพื่อให้นักเรียนรู้จักช่วย เจรจาเกี่ยวกับธุระต่าง ๆ ของเพื่อนจนได้รับผลสำเร็จ	
8	ความเอื้อเฟื้อ ทางวาจา	เพื่อให้นักเรียนรู้จักช่วยทำให้ คำแนะนำตักเตือนเพื่อนที่ ปฏิบัติตนผิดกฎระเบียบของ โรงเรียน	
9	ความเอื้อเฟื้อ ทางวาจา	เพื่อให้นักเรียนรู้จักวางตน ไม่กล่าวคำซ้ำเติมเพื่อน	

ครั้งที่	หัวข้อ	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
10	ความเอื้อเฟื้อ ทางสติปัญญา	เพื่อให้นักเรียนรู้จักช่วย แสดงความคิดเห็นและช่วย แก้ปัญหาให้แก่เพื่อนที่ได้รับ ความเดือดร้อน	
11	ความเอื้อเฟื้อ ทางสติปัญญา	เพื่อให้นักเรียนรู้จักช่วย อธิบายบทเรียนหรือการบ้าน แก่เพื่อน	
12	ปัจฉิมนิเทศ	1. เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนได้ สรุปบทพทวนสิ่งที่ได้จากการ เรียนรู้เรื่องความเอื้อเฟื้อ 2. เพื่อให้นักเรียนได้แสดง ความคิดเห็นเกี่ยวกับการ เข้าร่วมกิจกรรมในครั้งนี้	1. ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปบทพทวน เกี่ยวกับลักษณะของความเอื้อเฟื้อ ประเภทของความเอื้อเฟื้อ วิธีการ แสดงความเอื้อเฟื้อต่อผู้อื่น ตลอดจน ผลดีของการมีความเอื้อเฟื้อเพื่อแผ่ ซึ่งกันและกัน 2. ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม ในเรื่องที่ยังไม่เข้าใจและผู้วิจัยช่วยเพิ่มเติม ส่วนที่ยังบกพร่อง 3. เปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น ในการเข้าร่วมกิจกรรมครั้งนี้ 4. ผู้วิจัยกล่าวขอขอบคุณนักเรียนที่เข้าร่วม กิจกรรมการทดลองและกล่าวปิด การเข้าร่วมกิจกรรม

การประเมินผล ประเมินโดยการสังเกตจาก

1. ความสนใจและความตั้งใจในการเข้าร่วมกิจกรรม
2. ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรม
3. การตอบข้อซักถาม การอภิปราย การสรุป

โปรแกรมการสอนแบบปกติเพื่อพัฒนาความเอื้อเฟื้อ

ครั้งที่ 1

การปฐมนิเทศ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนเกิดความคุ้นเคยมีความเป็นมิตรที่ดีต่อกัน
2. เพื่อให้นักเรียนทราบจุดมุ่งหมายและวิธีการของการสอนแบบปกติ
3. เพื่อให้นักเรียนมีความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายและประเภทของความเอื้อเฟื้อ

เวลา 50 นาที

วิธีดำเนินการ

1. ผู้วิจัยกล่าวทักทายนักเรียนและกล่าวแนะนำตัวกับนักเรียน หลังจากนั้นจึงให้นักเรียนได้สร้างความสนิทสนมคุ้นเคยกันด้วยการเล่นเกม "เพื่อนใหม่" โดยมีลำดับขั้นตอนดังนี้
 - 1.1 ผู้วิจัยแจกกระดาษซึ่งตัดเป็นรูปหัวใจครึ่งซีกและมีสีแตกต่างกันคนละ 1 ซีก
 - 1.2 ผู้วิจัยเป่าสัญญาณนกหวีดให้ทุกคนหาคู่ของตนเองโดยการนำกระดาษรูปหัวใจครึ่งซีกไปประกบให้เป็นรูปหัวใจเต็มดวงและจะต้องเป็นหัวใจที่มีสีเดียวกัน
 - 1.3 ผู้วิจัยให้นักเรียนแต่ละคู่สนทนากันในเรื่องต่อไปนี้
 - 1.3.1 ชื่อ-นามสกุล ชื่อเล่น
 - 1.3.2 คติประจำใจ
 - 1.3.3 สิ่งที่ชอบ สิ่งที่ไม่ชอบ
 - 1.3.4 งานอดิเรก
 - 1.3.5 ความฝันในอนาคต
 โดยให้นักเรียนพยายามจดจำข้อมูลของเพื่อนให้แม่นยำที่สุด
 - 1.4 ให้นักเรียนแต่ละคู่ออกมาแนะนำเพื่อนที่เป็นคู่ของตนจนครบทุกคู่

2. ผู้วิจัยสรุปวัตถุประสงค์ของกิจกรรมว่ามีจุดมุ่งหมายเพื่อต้องการให้นักเรียนที่ยังไม่รู้จักกันมาก่อนได้ทำความรู้จักซึ่งกันและกัน
3. ผู้วิจัยอธิบายจุดมุ่งหมายและวิธีการสอนแบบปกติให้นักเรียนทราบ
4. ผู้วิจัยอธิบายเรื่องความหมายและประเภทของความเอื้อเพื่อและเปิดโอกาสให้นักเรียนร่วมแสดงความคิดเห็น ตลอดจนซักถามข้อสงสัย
5. ผู้วิจัยนัดหมาย วัน เวลา และสถานที่ที่จะพบกันอีกครั้งต่อไป

อุปกรณ์

1. กระดาษสี
2. นกหวีด
3. ตารางการสอนแบบปกติ

การประเมินผล

1. สังเกตจากความสนใจและความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน
2. สังเกตจากการอภิปราย แสดงความคิดเห็น และการสรุปของนักเรียน

ครั้งที่ 2

ความเอื้อเฟื้อทางกาย

วัตถุประสงค์ เพื่อให้ให้นักเรียนรู้จักช่วยเหลือเพื่อนและครูถือสิ่งของที่หนักหรือพะรุงพะรัง

เวลา 50 นาที

วิธีดำเนินการขั้นนำ

ผู้วิจัยซักถามนักเรียนเกี่ยวกับการแสดงความเอื้อเฟื้อในชีวิตประจำวันและเชื่อมโยงไปถึงการให้ความช่วยเหลือเพื่อนและครู

ขั้นสอน

1. ผู้วิจัยอธิบายให้นักเรียนทราบเกี่ยวกับ
 - 1.1 ลักษณะของความเอื้อเฟื้อทางกาย
 - 1.2 โอกาสที่จะแสดงความช่วยเหลือเพื่อนและครูถือสิ่งของที่หนักหรือพะรุงพะรัง
 - 1.3 ประโยชน์ของการให้ความช่วยเหลือเพื่อนและครูถือสิ่งของที่หนักหรือพะรุงพะรัง
2. ผู้วิจัยฉายวิดีโอเรื่อง "ไก่ครึ่งซีก" ให้นักเรียนชม
3. ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ซักถามเกี่ยวกับเรื่องที่อธิบายและวิดีโอที่ได้ชม
4. ผู้วิจัยซักถามนักเรียนและเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เล่าประสบการณ์ที่เคยให้

ความช่วยเหลือเพื่อนและครูถือสิ่งของที่หนักหรือพะรุงพะรัง

ขั้นสรุป

ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปถึงประโยชน์ที่จะเกิดจากการให้ความช่วยเหลือเพื่อนและครูถือสิ่งของที่หนักหรือพะรุงพะรัง ตลอดจนโอกาสที่จะแสดงความช่วยเหลือดังกล่าว

อุปกรณ์ วิถีทัศน์นิทาน เรื่อง "ไก่ครึ่งซีก"

การประเมินผล

1. สังเกตจากความสนใจและความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน
2. สังเกตจากการตอบคำถาม การแสดงความคิดเห็น และการสรุปของนักเรียน

วิถีทัศน์นิทาน เรื่อง "ไก่ครึ่งซีก"

กาลครั้งหนึ่งมีไก่ประหลาดตัวหนึ่ง ชื่อ "เจ้าครึ่งซีก" มีขา 1 ขา และมีปีก 1 ปีก มันเป็นไก่ที่มีความล้าพองในตนเอง คิดว่าตัวเองเป็นไก่ที่โดดเด่นที่สุด เพราะไม่เหมือนใคร มันจึงเดินทางเพื่อจะไปเข้าเฝ้าพระราชา เพื่อที่พระราชาจะได้เลี้ยงมันไว้เชิดหน้าชูตา เป็นไก่แห่งวังหลวง

ในระหว่างการเดินทาง ไก่ครึ่งซีก ได้พบกับแม่น้ำเล็ก ๆ สายหนึ่ง ซึ่งน้ำไหลไม่สะดวก เพราะมีต้นหญ้ามาขวางอยู่ แม่น้ำขอร้องขอให้ไก่ครึ่งซีกช่วยนำหญ้ารก ๆ ออกให้ ไก่ตอบว่าไม่ได้หรอกเพราะจะรีบไป ต่อมาไก่ครึ่งซีกได้พบกับไฟ ไฟขอร้องขอให้ไก่ช่วยโยนไม้ส่กที่กองไฟที่เพราะมีจะนั้นไฟจะดับ เจ้าไก่ได้ฟังแล้วก็ตอบปฏิเสธไป ก่อนจะเข้าวังเจ้าไก่ได้พบกับลม ลมพัดไก่ติดอยู่กับต้นไม้ จึงขอร้องขอให้เจ้าไก่ช่วยไ้้มกิ้งไม้ไปให้พ้นทางลม ซึ่งเจ้าไก่ก็ตอบปฏิเสธไปอีกเช่นเคย

เมื่อเจ้าไก่มาถึงวัง เจ้าไ้ยังไม่ทันได้เข้าเฝ้า พระราชาได้พบกับพ่อครัว พ่อครัวจับมัน จะนำไปทำอาหาร ระหว่างที่พ่อครัวต้มน้ำ ไอน้ำซึ่งร้อนพัดมาถูกตัวไก่ เจ้าไ้ร้องขอความเมตตาจากน้ำ น้ำจึงตอบปฏิเสธว่าไม่ช่วย เพราะเจ้าไ้เคยไม่ช่วยตัวเอง เจ้าไ้จึงขอความช่วยเหลือจากไฟ ไฟก็ตอบปฏิเสธเพราะไ้เคยปฏิเสธที่จะโยนไม้ส่กกองไฟ เจ้าไ้จึงขอความช่วยเหลือ ลมรู้สึกสงสาร จึงพัดเจ้าไ้ขึ้นไปบนท้องฟ้า ไปติดบนหลังคาบ้านให้ทำหน้าที่บอกทิศทางลม ดังที่เราพบเห็นไก่บอกทิศทางลมตามหลังคาบ้านในปัจจุบัน

ครั้งที่ 3

ความเอื้อเฟื้อทางกาย

วัตถุประสงค์ เพื่อให้ให้นักเรียนรู้จักช่วยเหลือเพื่อนที่ได้รับอุบัติเหตุ

เวลา 50 นาที

วิธีดำเนินการ

ขั้นนำ

ผู้วิจัยซักถามนักเรียนเกี่ยวกับอุบัติเหตุทั่วไป และอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นในโรงเรียนว่า

มีอะไรบ้าง เกิดขึ้นได้อย่างไร

ขั้นสอน

1. ผู้วิจัยอ่านเรื่อง "นี่แหละน้ำใจ" ให้นักเรียนฟัง
2. เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ซักถามเกี่ยวกับเรื่องที่ได้ฟัง
3. ผู้วิจัยอธิบายถึงประโยชน์ของการให้ความช่วยเหลือเพื่อนที่ได้รับอุบัติเหตุ
4. ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เล่าถึงประสบการณ์ที่เคยให้ความช่วยเหลือเพื่อน

ที่ได้รับอุบัติเหตุ

ขั้นสรุป

ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปถึงแนวทางในการให้ความช่วยเหลือเพื่อนที่ได้รับอุบัติเหตุ

ตลอดจนประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นจากการแสดงความช่วยเหลือดังกล่าว

อุปกรณ์ เอกสารเรื่อง "นี่แหละ น้ำใจ"

การประเมินผล สังเกตจากการตอบคำถาม การแสดงความคิดเห็น และการสรุปของนักเรียน

ครั้งที่ 4

ความเอื้อเฟื้อทางกาย

วัตถุประสงค์ เพื่อให้ให้นักเรียนรู้จักช่วยเหลือนักเรียนที่เล็กกว่าในการข้ามถนน และรู้จัก
สละที่นั่งในโรงอาหาร ห้องสมุด ให้แก่นักเรียนที่เล็กกว่านั่ง

เวลา 50 นาที

วิธีดำเนินการ

ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเรื่องการข้ามถนน การช่วยเหลือบุคคลในการข้ามถนนและ
การสละที่นั่งให้แก่บุคคลที่ควรได้รับความช่วยเหลือ เช่น เด็ก สตรีมีครรภ์ คนชรา คนพิการ
ตลอดจนสภาพที่พบเห็นในปัจจุบัน

ขั้นสอน

1. ผู้วิจัยเล่ากรณีตัวอย่าง เรื่อง "สมศรีกับสมควร" ให้นักเรียนฟัง
2. เปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามเกี่ยวกับเรื่องที่ได้อ่าน
3. ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เล่าประสบการณ์ที่เคยให้ความช่วยเหลือนักเรียนที่
เล็กกว่าในการข้ามถนน และการสละที่นั่งในโรงอาหาร ห้องสมุด ให้แก่นักเรียนที่เล็กกว่านั่ง
4. ผู้วิจัยอธิบายถึงข้อดีของการแสดงความช่วยเหลือดังกล่าว

ขั้นสรุป

ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปเกี่ยวกับโอกาสและลักษณะของบุคคลที่ควรช่วยเหลือ
ตลอดจนข้อดีของการแสดงความช่วยเหลือบุคคลในการข้ามถนน การสละที่นั่งให้

อุปกรณ์ เอกสารกรณีตัวอย่างเรื่อง "สมศรี กับสมควร"

การประเมินผล สังเกตจากการซักถาม การแสดงความคิดเห็น และการสรุปของนักเรียน

ครั้งที่ 5

ความเอื้อเฟื้อทางกาย

วัตถุประสงค์ เพื่อให้ให้นักเรียนรู้จักช่วยทำความสะอาดบริเวณโรงเรียนและวัด

เวลา 50 นาที

วิธีดำเนินการ

ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนในเรื่องความสะอาดของโรงเรียนและวัด ว่ามีสภาพเป็น
เช่นไร ทำอย่างไรจึงจะดีขึ้น

ขั้นสอน

1. ผู้วิจัยอธิบายให้นักเรียนทราบเกี่ยวกับ
 - 1.1 วัดและโรงเรียนที่สะอาดจะมีผลดีอย่างไร
 - 1.2 นักเรียนจะแสดงความช่วยเหลือเพื่อให้วัดและโรงเรียนสะอาดได้อย่างไร
2. ผู้วิจัยฉายวีดิทัศน์ เรื่อง "โรงเรียนของเรา" ให้นักเรียนชม
3. ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ซักถามจากเรื่องที่อธิบายและจากวีดิทัศน์ที่ได้ชม
4. ผู้วิจัยซักถามและเปิดโอกาสให้นักเรียนเล่าประสบการณ์ในการให้ความช่วยเหลือ

ทำความสะอาดบริเวณโรงเรียนและวัด

ขั้นสรุป

ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปถึงข้อดีของการช่วยทำความสะอาดบริเวณโรงเรียนและวัด
ตลอดจนสรุปถึงวิธีการและแนวทางในการปฏิบัติ

อุปกรณ์ วิดีทัศน์ เรื่อง "โรงเรียนของเรา"

การประเมินผล

1. สังเกตจากความสนใจและความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน
2. สังเกตจากการตอบคำถาม การแสดงความคิดเห็น และการสรุปของนักเรียน

วิดิทัศน์ เรื่อง "โรงเรียนของเรา"

น้อยกับนิตต์นอนแต่เช้าตรู่ ทั้งสองรีบอาบน้ำ รับประทานอาหารเช้าแล้วจึงเดินไปโรงเรียน เข้าวันนี้ช่วยทำความสะอาดห้องเรียน นิต ทำความสะอาดบริเวณสนามหน้าหน้าโรงเรียน นอกจากนี้นักเรียนคนอื่น ๆ ก็ช่วยกันทำความสะอาดอย่างขยันขันแข็ง ไม่ว่าจะเป็นในห้องน้ำ ห้องส้วม สนามหน้า อาคารเรียน ตลอดจนในห้องเรียน จึงสะอาดสะอ้าน มีนักเรียนคอยตรวจดูแลความสะอาด มีการรายงานหน้าเสาธง สถานที่ใดที่ยังไม่สะอาด ก็จะขอความร่วมมือให้ช่วยกันดูแลกวาดขึ้นเป็นพิเศษ ดังเช่นในเช้าวันนี้ ภาคภูมิ ได้ทำหน้าที่ตรวจความเป็นระเบียบเรียบร้อยของโรงเรียน แล้วขอให้ช่วยกันดูแลความสะอาดที่บริเวณห้องน้ำชายให้มากยิ่งขึ้น เป็นต้น เด็กนักเรียนทุกคนของโรงเรียนแห่งนี้นับว่าเป็นแบบอย่างที่ดีของนักเรียนที่รู้จักช่วยเหลือส่วนรวม โรงเรียนของเราจึงสะอาดยิ่งกว่าโรงเรียนอื่น ๆ และมีผู้มาเยี่ยมชมอยู่ตลอดเวลา

ครั้งที่ 6

ความเอื้อเฟื้อทางวาจา

วัตถุประสงค์ เพื่อให้ให้นักเรียนรู้จักช่วยพุดบลดบยอนเมื่อเพื่อนได้รับความทุกข์ยากเดือดร้อน

เวลา 50 นาที

วิธีดำเนินการขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนในเรื่องของคนเราซึ่งเกิดมาจะต้องมีปัญหาและในยามที่

นักเรียนเกิดความทุกข์ยากเดือดร้อนนักเรียนจะทําอย่างไร

ขั้นสอน

1. ผู้วิจัยเล่ากรณีตัวอย่างเรื่อง "น้ำตาดาว" ให้นักเรียนฟัง
2. เปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามเกี่ยวกับเรื่องที่ได้อ่าน
3. ผู้วิจัยอธิบายถึงผลดีของการช่วยพุดบลดบยอนเมื่อเพื่อนได้รับความทุกข์ยาก

เดือดร้อน

4. ผู้วิจัยให้นักเรียนเล่าประสบการณ์ที่เคยช่วยพุดบลดบยอนเมื่อเพื่อนได้รับ

ความทุกข์ยากเดือดร้อน

ขั้นสรุป

- ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปถึงผลดีของการช่วยพุดบลดบยอนเมื่อเพื่อนได้รับ

ความทุกข์ยากเดือดร้อน พร้อมทั้งสรุปถึงแนวทางและวิธีการในการปฏิบัติ

อุปกรณ์ เอกสารกรณีตัวอย่างเรื่อง "น้ำตาดาว"

การประเมินผล สังเกตจากการตอบคำถาม การแสดงความคิดเห็น และการสรุปของนักเรียน

ครั้งที่ 7

ความเอื้อเฟื้อทางวาจา

วัตถุประสงค์ เพื่อให้ให้นักเรียนรู้จักช่วยเจรจาเกี่ยวกับธุระต่าง ๆ ของเพื่อนจนได้รับผลสำเร็จ

เวลา 50 นาที

วิธีดำเนินการ

ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนในเรื่องเกี่ยวกับ หน้าที่ ความรับผิดชอบ ธุระการงานต่าง ๆ ของแต่ละคนในชีวิตประจำวัน ตลอดจนปัญหา และอุปสรรคที่เกิดขึ้น

ขั้นสอน

1. ผู้วิจัยอธิบายเกี่ยวกับ

1.1 ลักษณะของธุระการงานต่าง ๆ ที่ควรให้ความช่วยเหลือ

1.2 ข้อดีของการรู้จักช่วยเจรจาเกี่ยวกับธุระต่าง ๆ ของเพื่อนจนได้รับผลสำเร็จ

2. ผู้วิจัยแจกเอกสารนิทานเรื่อง "ลิงผู้ใจดี" ให้นักเรียนอ่าน

3. ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามเกี่ยวกับเรื่องที่อธิบายและจากเอกสารที่แจก

ให้อ่าน

4. ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักเรียนเล่าประสบการณ์ที่เคยช่วยเจรจาเกี่ยวกับธุระต่าง ๆ

ของเพื่อนจนได้รับผลสำเร็จ

ขั้นสรุป

ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปเกี่ยวกับลักษณะของธุระการงานที่ควรให้ความช่วยเหลือ ตลอดจนข้อดีของการช่วยเจรจาธุระต่าง ๆ ของเพื่อนจนได้รับผลสำเร็จ

อุปกรณ์ เอกสารนิทานเรื่อง "ลิงผู้ใจดี"

การประเมินผล สังเกตจากการตอบคำถาม การแสดงความคิดเห็น และการสรุปของนักเรียน

เอกสารนิทานเรื่อง "ลิงผู้ใจดี"

ในป่าแห่งหนึ่งมีลิงตัวหนึ่งอาศัยอยู่ ลิงตัวนี้เป็นลิงที่มีใจโอบอ้อมอารี มีนิสัยชอบช่วยเหลือผู้อื่นอยู่เสมอ วันหนึ่งขณะที่ลิงเดินเล่นอยู่ในป่าอย่างสนุกสนานได้พบกับแม่ลิงโต กำลังนั่งร้องไห้อยู่ข้างลำธาร ลิงจึงถามแม่ลิงโตว่าเป็นอะไร ทำไมจึงต้องร้องไห้ให้ ลิงโตเล่าว่าลูกของตนขาดอกอยู่เดินไม่ได้ ตนไม่รู้ว่าจะทำอย่างไรดี ลิงได้ฟังดังนั้นจึงบอกให้แม่ลิงโตนั่งรอสักครู่ แล้วลิงก็เดินทางไปพบช้าง เล่าเรื่องราวที่เกิดขึ้นให้ช้างฟัง เมื่อช้างได้ฟังแล้วก็รู้สึกสงสาร จึงมาช่วยโดยการนำหางของตนอุ้มลูกลิงโตไปส่งจนถึงที่พัก แม่ลิงโตรู้สึกซาบซึ้งในน้ำใจของลิงและช้างเป็นอย่างยิ่ง เมื่อลิงได้ช่วยลิงโตแล้วก็เดินทางต่อไปได้พบกับหมี ซึ่งกำลังร้องโอดโอยอยู่ หมีร้องบอกกับลิงว่า ตนเองถูกผึ้งเกาะติดแน่นเต็มหัวไม่รู้จะทำอย่างไรดี ลิงจึงไปเจรจากับฝูงนกกระปูดให้ช่วยมาจิกผึ้งซึ่งเกาะติดแน่นอยู่บนหัวหมี ลิงเล่าถึงความเจ็บปวดที่หมีได้รับ ฝูงนกกระปูดจึงพากันไปช่วยจิกผึ้งที่อยู่บนหัวของหมีจนหมด หลังจากนั้นลิงได้เดินทางต่อไปพบกระต่ายตัวหนึ่งกำลังวิ่งวนไปมาอย่างรีบร้อน ลิงจึงร้องถามว่าเป็นอะไร กระต่ายตอบว่าลูกของฉันทิ้งหลอดลงไม่รู้ต้อนนี้อยู่ที่ไหน หาเท่าไรก็ไม่พบ ลิงบอกกระต่ายว่า ไม่ต้องตกใจเดี๋ยวจะไปขอให้กาช่วยบินดูให้ ลิงจึงไปเจรจากับกา เล่าความเดือดร้อนของกระต่ายให้กาฟัง กาได้ฟังก็ยินดีที่จะช่วยเหลือ กาจึงบินขึ้นไปตรวจดู ลูกกระต่ายจนพบว่าอยู่ที่ใด ลิงรู้สึกดีใจอย่างยิ่งที่ได้เห็นแม่กระต่ายและลูกกระต่ายเฝ้าเข้าหากันด้วยความดีใจ

สัตว์ในป่าแห่งนี้ต่างซาบซึ้งในความมีน้ำใจของลิงที่จะช่วยเหลือให้ความช่วยเหลือใน
ฐานะต่าง ๆ อยู่เสมอ จนพากันขนานนามให้กับลิงว่า "ลิงผู้ใจดี"

ครั้งที่ 8

ความเอื้อเฟื้อทางวาจา

วัตถุประสงค์ เพื่อให้ให้นักเรียนรู้จักช่วยหาคำแนะนำตักเตือนเพื่อนที่ปฏิบัติตนผิดกฎระเบียบของโรงเรียน

เวลา 50 นาที

วิธีดำเนินการ

ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเรื่องกฎเกณฑ์ของสังคมและกฎระเบียบของโรงเรียน

ขั้นสอน

1. ผู้วิจัยอธิบายให้นักเรียนทราบเกี่ยวกับ
 - 1.1 กฎระเบียบของทางโรงเรียน
 - 1.2 แนวทางการช่วยหาคำแนะนำตักเตือนเพื่อนที่ปฏิบัติตนผิดกฎระเบียบของโรงเรียน
 - 1.3 ผลดีของการช่วยหาคำแนะนำตักเตือนเพื่อนที่ปฏิบัติตนผิดกฎระเบียบของโรงเรียน
2. ผู้วิจัยอ่านเรื่อง "คำเตือนของเพื่อน" ให้นักเรียนฟัง
3. ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามเกี่ยวกับเรื่องที่อธิบายและจากเรื่องที่อ่านให้ฟัง
4. เปิดโอกาสให้นักเรียนเล่าประสบการณ์ที่เคยช่วยหาคำแนะนำตักเตือนเพื่อน

ปฏิบัติตนผิดกฎระเบียบของโรงเรียน

ขั้นสรุป

ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปเกี่ยวกับกฎระเบียบของทางโรงเรียน แนวทางการช่วยหาคำแนะนำตักเตือนเพื่อน ตลอดจนผลดีซึ่งจะเกิดขึ้นจากการช่วยหาคำแนะนำตักเตือนเพื่อนที่ปฏิบัติตนผิดกฎระเบียบของโรงเรียน

อุปกรณ์ เอกสารเรื่อง "คำเตือนของเพื่อน"

การประเมินผล สังเกตจากการตอบคำถาม การแสดงความคิดเห็น และการสรุปของนักเรียน

ครั้งที่ 9

ความเอื้อเฟื้อทางวาจา

วัตถุประสงค์ เพื่อให้ให้นักเรียนรู้จักระวางตนไม่กล่าวคำซ้ำเติมเพื่อน

เวลา 50 นาที

วิธีดำเนินการ

ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนในเรื่องของการพูด ลักษณะของการพูดที่ไม่ดีเกิดความเสียหายต่อผู้อื่นเป็นอย่างไร นักเรียนมีความรู้สึกเช่นไร เมื่อถูกผู้อื่นว่ากล่าวซ้ำเติม

ขั้นสอน

1. ผู้วิจัยอธิบายให้นักเรียนทราบเกี่ยวกับ
 - 1.1 ลักษณะของการพูดซ้ำเติมเพื่อน
 - 1.2 ผลเสียอันเกิดจากการพูดว่าซ้ำเติมเพื่อน
 - 1.3 การระวางตนไม่กล่าวคำซ้ำเติมเพื่อน
2. ผู้วิจัยอ่านกรณีตัวอย่างเรื่อง "ผิดอะไร" ให้นักเรียนฟัง
3. เปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัย

ขั้นสรุป

ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปเกี่ยวกับการระมัดระวังตนไม่กล่าวคำซ้ำเติมเพื่อน และผลเสียอันจะเกิดจากการกล่าวคำซ้ำเติมเพื่อน

อุปกรณ์ เอกสารกรณีตัวอย่าง เรื่อง "ผิดอะไร"

การประเมินผล สังเกตจากการตอบคำถาม การแสดงความคิดเห็น และการสรุปของนักเรียน

ครั้งที่ 10
ความเอื้อเฟื้อทางสติปัญญา

วัตถุประสงค์ เพื่อให้ให้นักเรียนรู้จักช่วยแสดงความคิดเห็น และช่วยแก้ปัญหาให้แก่เพื่อนที่ได้รับความทุกข์ยากเดือดร้อน

เวลา 50 นาที

วิธีดำเนินการ

ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับเรื่องการดำเนินชีวิตประจำวันของแต่ละคนซึ่งจะต้องพบกับปัญหา ปัญหาที่เกิดขึ้นกับแต่ละคนย่อมแตกต่างกันไป ปัญหาของนักเรียนเป็นอย่างไร

ขั้นสอน

1. ผู้วิจัยแจกเอกสารกรณีตัวอย่างเรื่อง "ช่วยฉันที" ให้นักเรียนอ่าน
2. เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ซักถามเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน
3. ผู้วิจัยซักถามนักเรียนเกี่ยวกับแนวทางและโอกาสที่จะช่วยแสดงความคิดเห็นและช่วยแก้ปัญหาให้แก่เพื่อนที่ได้รับความทุกข์ยากเดือดร้อน

4. ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักเรียนเล่าประสบการณ์ในการช่วยแสดงความคิดเห็นและช่วยแก้ปัญหาให้แก่เพื่อนที่ได้รับความทุกข์ยากเดือดร้อน

5. ผู้วิจัยอธิบายถึงผลดีของการช่วยแสดงความคิดเห็นและช่วยแก้ปัญหาให้แก่เพื่อนที่ได้รับความทุกข์ยากเดือดร้อน

ขั้นสรุป

ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปเกี่ยวกับแนวทางและโอกาสที่จะช่วยแสดงความคิดเห็นช่วยแก้ปัญหา ตลอดจนผลดีอันจะเกิดจากการช่วยแสดงความคิดเห็นและช่วยแก้ปัญหาให้แก่เพื่อนที่ได้รับความทุกข์ยากเดือดร้อน

อุปกรณ์ เอกสารกรณีตัวอย่างเรื่อง "ช่วยฉันที"

การประเมินผล สังเกตจากการตอบคำถาม การแสดงความคิดเห็น และการสรุปของนักเรียน

เอกสารกรณีตัวอย่างเรื่อง "ช่วยฉันที"

ดวงใจเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 อาศัยอยู่กับพ่อและน้องชายอีก 1 คน ครอบครัวของเธอยากจนมาก คุณพ่อล้มป่วยเป็นอัมพาต ไม่สามารถจะทำอะไรได้มาเป็นเวลา 2 ปีแล้ว น้องชายของเธอกำลังเรียนอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ขณะนี้ดวงใจรู้สึกกลัวใจมาก เนื่องจากเงินที่คุณพ่อได้เก็บสะสมไว้เมื่อครั้งยังสุขภาพดี ากลัจะหมดแล้ว เธอวิตกกังวลว่าหากเงินก้อนนี้หมดไป จะนำเงินที่ไหนมาซื้ออาหารเลี้ยงพ่อและน้องของเธอ

วันหนึ่งรวี ซึ่งเป็นเพื่อนสนิทของดวงใจ สังเกตเห็นว่าดวงใจมีสีหน้าเศร้าสร้อย จึงเข้ามาสอบถาม ดวงใจได้เล่าความจริงให้ฟัง รวีได้กล่าวกับดวงใจว่า "เธอต้องเข้มแข็งไว้นะ" อย่าเพิ่งท้อแท้ มันยังพอมีแนวทางแก้ไข" "ฉันคิดว่าฉันคงเรียนไม่จบ ป.6 หรือกฉันคงต้องออกไปทำงานหาเงินมาเลี้ยงพ่อกับน้อง" ดวงใจกล่าวด้วยสีหน้าที่เศร้าหมอง รวีพยายามกระตุ้นคิดอยู่สักครูหนึ่งจึงกล่าวกับดวงใจว่า "ฉันคิดออกแล้ว เมื่อวานนี้ฉันเห็นร้านอาหารร้านหนึ่ง ปิดป้ายรับสมัครเด็กล้างจาน ฉันคิดว่าเธอน่าจะไปสมัครทำงาน ขอเขาทำช่วงเย็นหลังเลิกเรียน และวันเสาร์-อาทิตย์ดีไหม ฉันจะพาเธอไปเอง" "ดีจ๊ะ ดีจังเลย..." ดวงใจพูดออกมาด้วยแววตาที่สดใส หลังจากนั้น รวีก็พาดวงใจไปสมัครงานเป็นเด็กล้างจานในร้านดังกล่าว รวีได้เล่าเรื่องราวของดวงใจให้เจ้าของร้านฟัง เจ้าของร้านรู้สึกสงสารและยินดีรับดวงใจไว้ทำงานทันที

นอกจากนี้ รวียังได้นำปัญหาของดวงใจไปเล่าให้ครูประจำชั้นฟัง คุณครูได้ให้ความช่วยเหลือ โดยติดต่อหาทุนการศึกษาให้แก่ดวงใจ ขณะนี้ดวงใจมีกำลังใจที่จะต่อสู้กับชีวิตเพื่อหาทางเลี้ยงพ่อและน้องต่อไป ดวงใจรู้สึกซาบซึ้งในความมีน้ำใจของรวีและคุณครูประจำชั้นเป็นอย่างยิ่ง

ครั้งที่ 11

ความเอื้อเฟื้อทางสติปัญญา

วัตถุประสงค์ เพื่อให้ให้นักเรียนรู้จักอธิบายบทเรียนหรือการบ้านแก่เพื่อน

เวลา 50 นาที

วิธีดำเนินการขั้นนำ

ผู้วิจัยซักถามนักเรียนเกี่ยวกับเรื่องปัญหาในการเรียน ความเข้าใจในบทเรียนต่าง ๆ ตลอดจนการทำการบ้านในวิชาต่าง ๆ

ขั้นสอน

1. ผู้วิจัยอธิบายให้นักเรียนทราบเกี่ยวกับ
 - 1.1 ข้อควรปฏิบัติในการช่วยอธิบายบทเรียนหรือการบ้านแก่เพื่อน
 - 1.2 ผลดีของการช่วยอธิบายบทเรียนหรือการบ้านแก่เพื่อน
 - 1.3 ผลกระทบที่อาจเกิดจากการช่วยอธิบายบทเรียนหรือการบ้านแก่เพื่อน
2. ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามเกี่ยวกับสิ่งที่อธิบาย
3. ผู้วิจัยซักถามและเปิดโอกาสให้นักเรียนเล่าประสบการณ์ในการช่วยอธิบายบทเรียน

หรือการบ้านแก่เพื่อน

ขั้นสรุป

ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปเกี่ยวกับข้อควรปฏิบัติในการช่วยอธิบายบทเรียนหรือการบ้านแก่เพื่อน ตลอดจนสรุปถึงผลดีและผลกระทบอันจะเกิดจากการช่วยอธิบายบทเรียนหรือการบ้านแก่เพื่อน

อุปกรณ์ -

การประเมินผล สังเกตจากการตอบคำถาม การแสดงความคิดเห็น และการสรุปของนักเรียน

ครั้งที่ 12

ปัจฉิมนิเทศ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ให้นักเรียนได้สรุปบททวนสิ่งที่ได้จากการเรียนรู้เรื่องความเอื้อเฟื้อ
2. เพื่อให้ให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรม

เวลา 50 นาที

วิธีดำเนินการ

1. ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปบททวนเกี่ยวกับลักษณะของความเอื้อเฟื้อ ประเภทของความเอื้อเฟื้อ วิธีการแสดงความเอื้อเฟื้อต่อผู้อื่น ตลอดจนผลดีของการมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน
2. ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามในเรื่องที่ยังไม่เข้าใจและผู้วิจัยช่วยเพิ่มเติมในส่วนที่ยังบกพร่อง
3. เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นในการเข้าร่วมกิจกรรม
4. ผู้วิจัยกล่าวขอบคุณนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมการทดลองและกล่าวปิดการเข้าร่วมกิจกรรม

อุปกรณ์ -

การประเมินผล

1. สังเกตจากความสนใจและความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน
2. สังเกตจากการแสดงความคิดเห็น การซักถาม และการสรุปของนักเรียน

ภาคผนวก ข.

- ตาราง 6 แสดงคะแนนความเอื้อเฟื้อของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มและการสอนแบบปกติ
- ตาราง 7 แสดงคะแนนความเอื้อเฟื้อของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
- ตาราง 8 แสดงคะแนนความเอื้อเฟื้อของนักเรียนกลุ่มควบคุมก่อนและหลังการสอนแบบปกติ
- ตาราง 9 แสดงความแตกต่างของคะแนนความเอื้อเฟื้อของนักเรียนกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มและกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนแบบปกติก่อนและหลังการทดลอง
- ตาราง 10 แสดงการวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถามความเอื้อเฟื้อแบบสอบถามความเอื้อเฟื้อ

ตาราง 6 แสดงคะแนนความเอื้อเฟื้อของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนการเข้าร่วม
กิจกรรมกลุ่มและการสอนแบบปกติ

คนที่	กลุ่มทดลอง	อันดับ	กลุ่มควบคุม	อันดับ
1	20	1.5	20	1.5
2	23	3.5	23	3.5
3	28	7.5	28	7.5
4	28	7.5	28	7.5
5	29	14	28	7.5
6	29	14	28	7.5
7	29	14	29	14
8	29	14	29	14
9	30	18.5	29	14
10	31	22	30	18.5
11	31	22	31	22
12	31	22	31	22

$$RE \approx 160.5$$

$$RC \approx 139.5$$

$$U_1 \approx 61.5$$

$$U_2 \approx 82.5$$

$$U = 61.5$$

ตาราง 7 แสดงคะแนนความเชื่อใจของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

คนที่	คะแนนความเชื่อใจ		ผลต่าง ของคะแนน ความเชื่อใจ	อันดับ	R+	R-
	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง				
1	20	41	21	12	+12	
2	23	40	17	8	+ 8	
3	28	42	14	3.5	+ 3.5	
4	28	40	12	1	+ 1	
5	29	45	16	6	+ 6	
6	29	42	13	2	+ 2	
7	29	44	15	5	+ 5	
8	29	43	14	3.5	+ 3.5	
9	30	47	17	8	+ 8	
10	31	48	17	8	+ 8	
11	31	49	18	10	+ 10	
12	31	50	19	11	+ 11	
				ผลรวม	78	0

T = 0 **

** ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

ตาราง 8 แสดงคะแนนความเอื้อเฟื้อของนักเรียนกลุ่มควบคุมก่อนและหลังการสอนแบบปกติ

คนที่	คะแนนความเอื้อเฟื้อ		ผลต่างของ คะแนน ความเอื้อเฟื้อ	อันดับ	R+	R-
	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง				
1	20	26	6	11.5	+11.5	
2	23	25	2	4	+ 4	
3	28	30	2	4	+ 4	
4	28	32	4	7.5	+ 7.5	
5	28	33	5	9.5	+ 9.5	
6	28	31	3	6	+ 6	
7	29	34	5	9.5	+ 9.5	
8	29	33	4	7.5	+ 7.5	
9	29	30	1	1.5	+ 1.5	
10	30	36	6	11.5	+ 11.5	
11	31	32	1	1.5	+ 1.5	
12	31	33	2	4	+ 4	
				ผลรวม	78	0

$T = 0^{**}$

** ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

ตาราง 9 แสดงความแตกต่างของคะแนนความเอื้อเฟื้อของนักเรียนกลุ่มทดลองที่เข้าร่วม
กิจกรรมกลุ่มและกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนแบบปกติก่อนและหลัง การทดลอง

คนที่	กลุ่มทดลอง		ค่าความ แตกต่าง ของคะแนน ความเอื้อเฟื้อ	อันดับ	กลุ่มควบคุม		ค่าความ แตกต่าง ของคะแนน ความเอื้อเฟื้อ	อันดับ
	ก่อนการ ทดลอง	หลังการ ทดลอง			ก่อนการ ทดลอง	หลังการ ทดลอง		
1	20	41	21	24	20	26	6	11.5
2	23	40	17	20	23	25	2	4
3	28	42	14	15.5	28	30	2	4
4	28	40	12	13	28	32	4	7.5
5	29	45	16	18	28	33	5	9.5
6	29	42	13	14	28	31	3	6
7	29	44	15	17	29	34	5	9.5
8	29	43	14	15.5	29	33	4	7.5
9	30	47	17	20	29	30	1	1.5
10	31	48	17	20	30	36	6	11.5
11	31	49	18	22	31	32	1	1.5
12	31	50	19	23	31	33	2	4

$$RE = 222$$

$$RC = 78$$

$$U_1 = 0$$

$$U_2 = 144$$

$$U = 0^{**}$$

** ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

ตาราง 10 แสดงการวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถามความเชื่อเพื่อ

ข้อที่	ค่า t	ข้อที่	ค่า t
1	2.82	16	5.20
2	5.52	17	4.09
3	5.88	18	4.89
4	5.17	19	5.90
5	8.59	20	4.28
6	4.44	21	5.58
7	5.92	22	3.62
8	5.38	23	3.85
9	5.25	24	2.94
10	5.12	25	3.49
11	3.78	26	2.85
12	5.45	27	3.57
13	7.00	28	5.33
14	6.66	29	4.04
15	5.50	30	5.53

แบบสอบถามความเชื่อเพื่อ

คำชี้แจง

ให้นักเรียนอ่านสถานการณ์ที่กำหนดให้ต่อไปนี้ แล้วตอบคำถามให้ตรงตามความเป็นจริง ของนักเรียนมากที่สุด โดยเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงบนตัวอักษรหน้าคำตอบที่ต้องการมากที่สุด เพียงคำตอบเดียว คำตอบที่นักเรียนตอบจะไม่มีข้อใดถูกหรือผิด และจะไม่กระทบกระเทือนต่อ ผลการเรียนของนักเรียนแต่ประการใด

1. วันหนึ่งคุณครูสมชายหอบสมุดการบ้านนักเรียนและอุปกรณ์การสอนอีกหลายอย่าง กำลังจะ ขึ้นไปสอนนักเรียนชั้น ป.5/1 ซึ่งอยู่ชั้น 4 ของอาคารเรียน ด.ช.ศักดิ์ ซึ่งเป็นนักเรียน ในชั้นดังกล่าวเดินผ่านมาพบครูสมชายที่เชิงบันไดชั้น 1 ถ้านักเรียนเป็น ด.ช.ศักดิ์ นักเรียน จะทำอย่างไร
 - ก. ถามคุณครูว่าจะให้ช่วยหรือเปล่า
 - ข. รับช่วยคุณครูถือสิ่งของแล้วนำไปส่งจนถึงห้องเรียน
 - ค. หยุดรอสักครูเพื่อให้คุณครูเดินผ่านไปก่อน แล้วค่อยเดินขึ้นตามไปทีหลัง
2. นกมูลและรวีวรรณเป็นเพื่อนร่วมชั้นกัน ทั้งสองไม่ค่อยจะได้พูดคุยกันบ่อยนัก แต่วันนี้ นกมูลเดินเข้ามาหารวีวรรณด้วยสีหน้าที่หม่นหมอง บอกรวีวรรณว่าตนมีเรื่องไม่สบายใจ ถ้านักเรียนเป็นรวีวรรณ นักเรียนจะทำอย่างไร
 - ก. บอกนกมูลให้เล่าเรื่องราวทั้งหมดให้ฟังและช่วยพูดปลอบโยน
 - ข. ทำเฉย ๆ เพราะไม่อยากยุ่งกับเรื่องของผู้อื่น
 - ค. พูดคุยด้วยสักครูแล้วอธิบายว่า ใคร ๆ ก็มีปัญหาดังนั้นหลังจากนั้นจึงขอตัว ไปทำธุระ

3. สดาสไม่เข้าจับที่เรียนที่ครูสอน วันหนึ่งเมื่อมีเวลาว่าง เขาจึงไปพบคุณครูเพื่อซักถามเพิ่มเติม แต่คุณครูมีงานยุ่งมากและกำลังจะเข้าประชุม จึงบอกให้สดาสไปหาอาจารย์ซึ่งเข้าใจเรื่องที่ครูสอนดี สดาสจึงไปหาอาจารย์ ถ้านักเรียนเป็นอาจารย์ นักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. บอกสดาสว่าตนเองไม่มีเวลาว่างเลย -
- ข. อธิบายให้ฟังเพียงเล็กน้อยแล้วรีบอ่านหนังสือต่อ
- ค. อธิบายให้ฟังด้วยความเต็มใจเพราะอยากทำให้ทุกคนเรียนทันกันหมด

4. หลังจากรับประทานอาหารกลางวันเสร็จแล้ว เพ็ญภาriebวิ่งลงจากชั้น 4 เพื่อไปช่วยอาจารย์ชายของพี่สภกรณ ด้วยความรีบร้อนไม่ทันระวัง ทำให้เธอก้าวพลาดพลัดตกบันไดบริเวณชั้น 2 เธอรู้สึกปวดบริเวณข้อเท้ามาก สมคิดซึ่งเป็นนักเรียนชั้นเดียวกันเดินผ่านมาพอดี ถ้านักเรียนเป็นสมคตินักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. เข้าไปสอบถามอาการแล้วบอกให้นั่งพักสักครู่
- ข. รีบพาเพ็ญภาไปห้องพยาบาล
- ค. ถ้าเพ็ญภาร้องขอความช่วยเหลือก็จะเข้าไปช่วย

5. นล และพลีม กำลังเขียนข้อความและวาดรูปต่าง ๆ ลงบนผาผนังห้องน้ำชายของโรงเรียน ทศพลเดินผ่านมาพบพอดี ถ้านักเรียนเป็นทศพล นักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. ขอร้องนลและพลีมให้หยุดเขียนเพราะจะทำให้เกิดความสกปรกเลอะเทอะ
- ข. ทำเฉยไว้เพราะกลัวว่าเพื่อนจะโกรธ
- ค. บอกนลกับพลีมว่า จะทำให้ติดนิสัยที่ไม่ดีแล้วรีบไปทำธุระของตนเอง

6. สุชาติกับปราชญ์อยู่บ้านใกล้ ๆ กัน วันนี้สุชาติรู้สึกปวดศีรษะมาก ไม่สามารถจะมาเรียนได้ และในวันนี้คุณครูได้กำหนดให้เป็นวันสอบภาคปฏิบัติและส่งรายงาน สุชาติจึงขอร้องให้ปราชญ์ช่วยแจ้งให้คุณครูทราบ ถ้านักเรียนเป็นปราชญ์นักเรียนจะอย่างไร
- ก. รับปากกับสุชาติ ถ้านักเรียนเป็นปราชญ์นักเรียนจะอย่างไร
 - ข. อยู่เฉย ๆ เมื่อสุชาติมาโรงเรียนแล้วค่อยบอกครูเอง
 - ค. ชี้แจงให้คุณครูทราบถึงสาเหตุที่สุชาติไม่มาโรงเรียน
7. วันหนึ่งมฤดีเดินทางไปโรงเรียนโดยถือกระเป๋านักเรียนใบใหญ่และกระถางใส่ดินอีกสองใบซึ่งจะนำไปปลูกต้นไม้ที่โรงเรียน ผลาภรณ์นักเรียนชั้นเดียวกันซึ่งรถจักรยานผ่านมาในตะกร้าหน้ารถยังมีที่ว่างอยู่ ถ้านักเรียนเป็นผลาภรณ์ นักเรียนจะอย่างไร
- ก. ขี่จักรยานผ่านไปเพราะจะรีบไปทำงานที่ค้างอยู่
 - ข. ถ้ามฤดีขอร้องก็จะช่วย
 - ค. หยุดรถเพื่อให้มฤดีฝากของบางอย่างไปด้วย
8. ในช่วงพักกลางวัน วันนี้อมรบอกกับกมลว่า ตนเองไม่ได้ทำการบ้านวิชาเลขมา ตอนบ่ายจะไม่เข้าชั้นเรียน โดยจะหนีไปหลบอยู่บริเวณกุฏิพระ และเมื่อเสียงออกเข้าชั้นเรียนดังขึ้น อมรจึงรีบวิ่งออกนอกบริเวณโรงเรียนไปยังกุฏิพระทันที ถ้านักเรียนเป็นกมล นักเรียนจะอย่างไร
- ก. ตักเตือนว่าผิดระเบียบ และไม่ใช่วิธีที่ดี
 - ข. อยู่เฉย ๆ เพราะไม่ใช่ธุระของตน
 - ค. ห้ามปรามแล้วรีบขึ้นไปเรียน
9. คณิตศาสตร์เป็นวิชาที่นักเรียนไม่ค่อยจะเข้าใจ สมควรเป็นนักเรียนที่เรียนคณิตศาสตร์เก่งที่สุดในห้อง เมื่อครูให้การบ้านเพื่อนมักจะเข้าใจและไม่ยอมทำกันอยู่เสมอ ถ้านักเรียนเป็นสมควร นักเรียนจะอย่างไร
- ก. แนะนำให้เพื่อนไปหาคุณครู
 - ข. ช่วยอธิบายการบ้านให้เพื่อน ๆ ฟังจนเข้าใจ
 - ค. ทำการบ้านของตนส่งครูตามปกติ

10. ปรีชาและมานะเป็นเพื่อนกัน วันหนึ่งทั้งสองคนชวนกันไปอ่านหนังสือที่ห้องสมุด หลังจากเลิกอ่านแล้ว มานะแอบหยิบหนังสือนิทานเล่มเล็ก ๆ โดยสอดไว้ในสมุดของตน ปรีชาเห็นการกระทำดังกล่าว ถ้านักเรียนเป็นปรีชา นักเรียนจะอย่างไร
- ทำเป็นไม่ใส่ใจ เพราะเมื่อมานะอ่านจบแล้วคงจะนำมาคืน
 - บอกมานะว่าเป็นการกระทำที่ไม่ดี
 - ขอร้องให้มานะนำไปคืนเพราะหนังสือเป็นของส่วนรวม เมื่อนำออกมาข้างนอกก็ควรปฏิบัติตามกฎระเบียบที่วางไว้
11. ในขณะที่สัพพัชร์กำลังนั่งคุยกับเพื่อนอย่างสนุกสนานอยู่ที่ม้านั่ง ใกล้เคียงของนักเรียนชั้นอนุบาล สักครูหนึ่งเขาเห็นนักเรียนอนุบาลคนหนึ่งส่งเสียงร้องไห้ด้วยความเจ็บปวด เนื่องจากพลัดตกลงมาจากม้าหมุน ถ้านักเรียนเป็นสัพพัชร์ นักเรียนจะอย่างไร
- คุยกับเพื่อนต่อเพราะเรื่องกำลังสนุก
 - ร้องถามว่าเป็นอะไรมากไหม
 - รีบวิ่งเข้ามาสอบถามอาการแล้วพาไปห้องพยาบาล
12. นรากร และสมร มีบ้านอยู่ใกล้ ๆ วัด นรากรมักจะชักชวนเพื่อน ๆ ไปช่วยพระเก็บกวาดใบไม้ที่ร่วงหล่นลงมาในบริเวณลานวัดเสมอ ในช่วงปิดเทอมนรากรมาชวนสมรไปวัดด้วย ถ้านักเรียนเป็นสมร นักเรียนจะอย่างไร
- บอกนรากรว่าวันนี้ไม่ว่างโอกาสหน้าจะไปช่วย
 - ไปช่วยสักครูหนึ่งแล้วขอตัวกลับบ้านก่อน
 - ไปช่วยด้วยความเต็มใจเพราะถือว่าเป็นการทำงานเพื่อส่วนรวมได้กุศล
13. ขณะที่อมราภรณ์กำลังนั่งอ่านหนังสืออยู่ในห้องสมุดอย่างเพลิดเพลิน มีนักเรียนรุ่นน้องคนหนึ่งถือหนังสือมายืนอ่านอยู่ข้าง ๆ แก้อีที่อมราภรณ์นั่งอยู่ เนื่องจากที่นั่งในห้องสมุดมีน้อยไม่พอนั่ง ถ้านักเรียนเป็นอมราภรณ์ นักเรียนจะอย่างไร
- ลุกให้นักเรียนรุ่นน้องนั่งด้วยความเต็มใจ
 - บอกนักเรียนรุ่นน้องว่าให้รอสักครู จะลุกให้หนึ่งเมื่ออ่านจบแล้ว
 - ทำเป็นไม่สนใจเพราะตนเองมาก่อน

14. ในขณะที่ประยูรกำลังพักผ่อนอยู่ในวันหยุดนั้น ไพรัชได้มาปรึกษาว่าตนติดธุระสำคัญ ไม่สามารถจะไปทำงานกลุ่มตามที่นัดไว้กับเพื่อน ๆ ที่โรงเรียนได้ ถ้านักเรียนเป็นประยูร นักเรียนจะทำอย่างไร
- รับอาสาไปบอกเพื่อนที่โรงเรียนให้
 - ถ้าไพรัชขอร้องก็จะไปบอกเพื่อน ๆ ที่โรงเรียนให้
 - แนะนำให้ไพรัชไปขอความช่วยเหลือจากเพื่อนคนอื่น
15. หลังจากรับประทานอาหารกลางวันเสร็จแล้วปรียาเดินผ่านสนามเพื่อจะไปเล่นกับเพื่อน ๆ เธอเห็นเศษกระดาษและไม้ไอศกรีมหล่นเกลื่อนกลาดเต็มไปหมด ถ้านักเรียนเป็นปรียา นักเรียนจะทำอย่างไร
- เดินผ่านไปเล่นกับเพื่อน
 - ไปบอกให้เวรประจำวันมาเก็บ
 - เก็บเศษกระดาษและไม้ไอศกรีมไปทิ้งถังขยะจนหมด
16. วันนี้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ได้ลงมาเลือกซื้ออาหารกลางวันรับประทานก่อนชั้นอื่น ๆ จึงได้ที่นั่งขณะที่สมบองกำลังนั่งรับประทานอยู่นั้นมีนักเรียนรุ่นน้องหลายคนถือถาดอาหารอยู่ข้าง ๆ โต๊ะที่สมบองนั่ง ถ้านักเรียนเป็นสมบอง นักเรียนจะทำอย่างไร
- สละที่นั่งให้นักเรียนรุ่นน้อง
 - ไปบอกคุณครูว่านักเรียนรุ่นน้องยังไม่มีที่นั่ง
 - รับรับประทานต่อไปเพราะกำลังหิว
17. เย็นวันหนึ่งหลังโรงเรียนเลิกขณะที่พลากรกำลังยืนรอสัญญาณไฟแดงเพื่อจะข้ามถนน มีเด็กนักเรียนคนหนึ่งซึ่งขาข้างหนึ่งลีบเดินกะโผลกกะเผลกมายืนอยู่ข้างหลังเขาเพื่อจะข้ามถนน ถ้านักเรียนเป็นพลากร นักเรียนจะทำอย่างไร
- ช่วยจูงนักเรียนคนนั้นข้ามถนน
 - รีบเดินข้ามถนนเพราะถ้าชักช้าจะข้ามไม่ทัน
 - สอบถามว่าจะให้ช่วยอะไรไหม

18. สุชาดาเป็นหัวหน้าห้องที่ได้รับมอบหมายจากอาจารย์ให้เฝ้าเพื่อนมาทำความสะอาดห้องเรียน แต่เมื่อถึงวันและเวลานัดหมาย ปรากฏว่าไม่มีใครมา นอกจากสุชาดาและเพื่อน ๆ อีก 2-3 คน ถ้านักเรียนเป็นสุชาดา นักเรียนจะทำอะไร
- นัดเพื่อน ๆ มาทำวันหลัง
 - ช่วยกันทำไปเรื่อย ๆ จนเสร็จ
 - นั่งรอเพื่อนมาเพิ่มแล้วช่วยกันทำเพียงบางส่วน
19. ในวิชาภาษาไทยครูผู้สอนประกาศผลการสอบย่อยในภาคต้น พงษ์ศักดิ์ทำข้อสอบได้คะแนนน้อยที่สุดในชั้นเรียน นพพลซึ่งเป็นเพื่อนสนิทของพงษ์ศักดิ์ทราบเรื่องดี ถ้านักเรียนเป็นนพพล นักเรียนจะอย่างไร
- ถือว่าเป็นเรื่องธรรมดาไม่ควรเข้าไปยุ่งเกี่ยว
 - กล่าวแสดงความเสียใจด้วย
 - ช่วยพูดปลอบใจและขอให้เพิ่มต้นใหม่
20. ขณะที่กำลังนั่งดูหนังสืออยู่นั้น เยาวดีเพื่อนร่วมชั้นได้เข้ามาขัดจังหวะ เพื่อขอปรึกษาเรื่องบางอย่าง ถ้านักเรียนเป็นอนุมา นักเรียนจะอย่างไร
- บอกยาวดีว่า ตอนนี้อยู่ไม่ว่างกำลังอ่านหนังสืออยู่
 - บอกยาวดีว่าให้รีบพูดธุระของตนให้เสร็จเร็ว ๆ
 - ยินดีให้คำปรึกษาแก่ยาวดีอย่างเต็มที่
21. มาลีกับสุดาร์ตน์เป็นเพื่อนกัน วันหนึ่งมาลีเล่าให้สุดาร์ตน์ฟังว่าตนกำลังกลุ้มใจมาก เนื่องจากพ่อกับแม่ทะเลาะกันทุกวัน และวันนี้มาลีถูกแม่ลงโทษมาด้วย ถ้านักเรียนเป็นสุดาร์ตน์ นักเรียนจะอย่างไร
- รับฟังปัญหาแต่ไม่กล่าวคำแนะนำใด ๆ เพราะถือเป็นเรื่องส่วนตัวของมาลี
 - รับฟังปัญหาแล้วอธิบายให้เห็นว่าทุกคนต่างก็มีปัญหาด้วยกันทั้งนั้น
 - รับฟังปัญหา ช่วยพูดปลอบใจและแสดงความเห็นอกเห็นใจในเรื่องราวที่เกิดขึ้น

22. ขณะที่สุรพงษ์กำลังนั่งจดงานอยู่ สุวิทย์เพื่อนร่วมชั้นคนหนึ่ง ซึ่งขณะนี้เขาของเขาเข้า
เผื่ออยู่ เดินไม่ค่อยถนัดนัก บ่นให้สุรพงษ์ฟังว่า รู้สึกปวดขามาก ถ้านักเรียนเป็น
สุรพงษ์ นักเรียนจะอย่างไร
- บอกให้รอสักครูเมื่อจดงานเสร็จแล้วจะไปขอยาให้
 - รีบไปเล่าอาการของสุวิทย์ให้ครูพยาบาลฟัง
 - บอกสุวิทย์ว่าตอนนี้ยังไม่วาง
23. เป็นวันหนึ่งขณะที่สุรพงศ์ กำลังจะเก็บลงจากอาคารเรียนเพื่อกลับบ้าน เขาพบเด็กผู้หญิง
คนหนึ่งกำลังยกเก้าอี้ซึ่งหนัก และมีอยู่หลายตัวขึ้นบนโต๊ะ เพื่อกวาดพื้นห้อง ถ้านักเรียน
เป็นสุรพงศ์ นักเรียนจะอย่างไร
- รีบเข้าไปช่วยยกทันที
 - แะเข้าไปทักทาย
 - รีบเดินผ่านไปเพราะจะรีบกลับบ้าน
24. บราการเป็นนักกีฬาว่ายน้ำของโรงเรียน เขาเป็นตัวแทนของโรงเรียน เข้าแข่งขัน
กีฬาของกลุ่มโรงเรียน แต่ในการแข่งขันครั้งนี้เขาออกตัวช้า จึงทำให้พลาดไม่ได้
เหรียญรางวัล ประวิทย์เป็นเพื่อนสนิทของบราการและได้เข้ามาชมการแข่งขันในครั้งนี้
ด้วย ถ้านักเรียนเป็นประวิทย์ นักเรียนจะอย่างไร
- ช่วยพูดปลอบใจว่าทำได้ดีที่สุดแล้ว
 - อยู่เฉย ๆ เพราะรู้สึกผิดหวังในตัวบราการ
 - พูดชี้แจงให้เห็นว่ากีฬาย่อมมีแพ้ชนะ
25. โรงเรียนห้ามนักเรียนนำคัตเตอร์มา แต่กำธรวินำใส่กระเป๋าให้นักเรียนมาด้วย
แล้วลองกรีดแผ่นกระดาษเพื่อแสดงความคมของใบมีดให้สุริยันดี ถ้านักเรียนเป็น
สุริยันนักเรียนจะอย่างไร
- ชื่นชมกำธรวิน่าเก่งคุณครูจับไม่ได้
 - บอกกำธรวิน่าระวังใบมีดจะบาดมือ
 - ขอร้องกำธรวิน่านำมาอีกเพราะจะถูกคุณครูทำโทษ

26. ดวงแก้วรู้สึกปวดศีรษะมาก ครูพยาบาลได้ให้ยาแก้ปวดมารับประทานแล้วแต่อาการก็ยังไม่ดีขึ้น เธอจึงไปปรึกษากับตาราว่า อยากโทรศัฟท์ให้แม่มารับกลับบ้าน ถ้านักเรียนเป็นตารา นักเรียนจะทำอย่างไร
- ช่วยพุดบอปลอบใจว่าเดี๋ยวก็หาย
 - บอกว่าย่าตีตนไปก่อนไข้
 - ไปพบครูพยาบาลเพื่อเล่าอาการของดวงแก้วให้ฟัง
27. ในช่วงพักกลางวันครูนำเทปวีดิทัศน์มาฉายให้นักเรียนดูที่ห้องสมุด สมใจเดินเข้ามาหาเพื่อนคนอื่น ๆ จึงได้ที่นั่งซึ่งอยู่ไกลมาก ส่วนสมรักได้ที่นั่งด้านหน้า สมรักทราบดีว่าสมใจสายตาสั้น ถ้านั่งข้างหลังจะมองไม่เห็น ถ้านักเรียนเป็นสมรัก นักเรียนจะทำอย่างไร
- ไปบอกกับคุณครูว่าสมใจสายตาสั้น
 - สละที่นั่งให้กับสมใจ
 - ปล่อยให้สมใจแก้ปัญหาเอาเองเพราะมาทีหลัง
28. บิดามารดาของสุนเป็นคนยากจนมีบุตรหลายคน คุณลุงของสุนมีฐานะดีได้มาขอสุนไปเลี้ยง เพื่อส่งเสียให้เรียนต่อ สุนได้นำเรื่องนี้มาเล่าให้ประภาเพื่อนสนิทฟัง ถ้านักเรียนเป็นประภา นักเรียนจะทำอย่างไร
- ให้ข้อเสนอแนะแก่สุน เพื่อพิจารณาการช่วยเหลือของลุง
 - บอกให้สุนตัดสินใจเอง
 - บอกสุนให้นำเรื่องนี้ไปปรึกษาหัวหน้าห้อง
29. วันหนึ่งคุณแม่ของชูใจใช้ให้ชูใจไปพบญาติที่ประตูน้ำ ชูใจทราบว่าโบเตยเป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในย่านดังกล่าวและคุ้นเคยกับสถานที่เป็นอย่างดี ชูใจจึงไปสอบถามโบเตยเกี่ยวกับการเดินทาง ถ้านักเรียนเป็นโบเตย นักเรียนจะทำอย่างไร
- บอกให้ตำรวจ ๆ เพราะจะรีบไปทำธุระ
 - บอกให้ไปถามเพื่อนคนอื่น ๆ
 - อธิบายให้ฟังด้วยความเต็มใจ

30. มะลิ และวารุณี เป็นนักเรียนชั้นเดียวกัน วันนี้ในวิชาคณิตศาสตร์ มะลิถูกคุณครูดุและถูกเขียน 1 ที่ เพราะไม่ทำการบ้าน ช่วงพักกลางวันมะลิเดินเข้าไปหาวารุณีด้วยสีหน้าที่เศร้าสร้อย ถ้านักเรียนเป็นวารุณี นักเรียนจะอย่างไร
- ก. สอบถามว่าจะให้ช่วยอะไรไหม
 - ข. ทำงานของตนต่อไปโดยไม่สนใจเพื่อน
 - ค. ช่วยพูดบอกรับใจและช่วยอธิบายการบ้านให้ฟัง

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ นายประยูร บุญใช้

เกิดวันที่ 18 เดือนเมษายน พุทธศักราช 2510

สถานที่เกิด อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี

สถานที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 46 หมู่ 6 ตำบลดงพระราม อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี

ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน อาจารย์ 1 ระดับ 4

สถานที่ทำงานปัจจุบัน โรงเรียนอนุบาลวัดปริณายก

เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2530	มัธยมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนปราชญ์ราษฎร์อารุง จังหวัดปราจีนบุรี
พ.ศ. 2533	กศ.บ. (การประถมศึกษา) จากมหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดชลบุรี
พ.ศ. 2538	กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร